

Nr 17.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om vad i allmänhet skall med polismyndighet avses, m. m.; given Stockholms slott den 22 december 1943.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed

dels, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om vad i allmänhet skall med polismyndighet avses,
- 2) lag om ändrad lydelse av 10 kap. 12 § strafflagen,
- 3) lag om ändrad lydelse av 14 och 16 §§ lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 1) angående naturminnesmärkens fredande,
- 4) lag om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. och 15 § 1 mom. lagen den 12 juni 1885 (nr 27) angående lösdriivares behandling,
- 5) lag om ändrad lydelse av 22 § lagen den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar samt
- 6) lag om ändrad lydelse av 15 § 2 mom. lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattnng med spritdrycker och vin,

dels föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 7) lag om ändrad lydelse av 23 § lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården,
- 8) lag om ändrad lydelse av 27 § epidemilagen den 19 juni 1919 (nr 443),
- 9) förordning om ändrad lydelse av § 15 förordningen den 6 augusti 1894 (nr 61) angående mantalsskrivning,
- 10) förordning om ändrad lydelse av 4 § 7 mom. förordningen den 23 oktober 1908 (nr 128) angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter,
- 11) förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 11 juli 1919 (nr 406) angående försäljning av pilsnerdricka samt
- 12) förordning om ändrad lydelse av 9 § 1 mom. och 15 § förordningen den 8 maj 1925 (nr 119) angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker,

dels ock anhålla om riksdagens yttrande över härvid fogade förslag till

- 13) förordning om ändrad lydelse av §§ 13, 27 och 29 ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868 (nr 22),

Bihang till riksdagens protokoll 1944. 1 saml. Nr 17.

14) förordning om ändrad lydelse av 56 § hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 (nr 566),

15) kungörelse om ändrad lydelse av 3 § vapenkungörelsen den 22 juni 1934 (nr 315),

16) förordning om ändrad lydelse av 13 § 3 och 4 mom. motorfordonsförordningen den 23 oktober 1936 (nr 561) samt

17) förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 22 juni 1911 (nr 71 s. 1) angående biografföreställningar.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Förslag
till
Lag
om vad i allmänhet skall med polismyndighet avses.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Där i lag eller författning uppgift ålagts polismyndighet utan att i lagen eller författningen särskild föreskrift meddelats om vad med polismyndighet avses, skall uppgiften tillkomma i stad med poliskammare denna och i övriga delar av riket polischefen i orten.

2 §.

Om särskilda skäl därtill äro, äger Konungen, utan hinder av vad i 1 § sägs, uppdraga åt annan polisman än polischef att i dennes ställe fullgöra på polischef eljest enligt 1 § ankommande uppgift.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945.

Förslag
till
Lag
om ändrad lydelse av 10 kap. 12 § strafflagen.

Härigenom förordnas, att 10 kap. 12 § strafflagen¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

12 §.

Till upprors — — — nödigt vara.

Med civilmyndighet förstås här Konungens befallningshavande, landsfogde samt polischefen i orten eller den, som i sådan ämbets- eller tjänstemans ställe satt är.

Är ej — — — stadgat är.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945.

¹ Senaste lydelse se SFS 1917: 308.

Förslag

till

Lag

**om ändrad lydelse av 14 och 16 §§ lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 1)
angående naturminnesmärkens fredande.**

Härigenom förordnas, att 14 och 16 §§ lagen den 25 juni 1909 angående naturminnesmärkens fredande skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

14 §.

Överträder någon utan sådant medgivande, som i 12 § sägs, vad i enlighet med denna lag till naturminnesmärkes fredande stadgats och kungjorts, eller skadas naturminnesmärke i strid mot vad i 10 § tredje stycket sägs, eller bryter någon mot förbud, som i 11 § sägs, eller mot förbud meddelat enligt 13 §, vare straffet dagsböter.

Dömes någon till ansvar för överträdelse av förbud meddelat enligt 13 §, varde tillika förelagd att inom viss tid borttaga den störande anordningen vid äventyr att denna eljest må på hans bekostnad genom polismyndighetens försorg borttagas.

16 §.

Av böter — — — vetenskapsakademiens naturskyddskassa.

Finnes särskild — — — åklagarens andel.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945.

Förslag

till

Lag

**om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. och 15 § 1 mom. lagen den 12 juni
1885 (nr 27) angående lösdrivares behandling.**

Härigenom förordnas, att 2 § 1 mom. och 15 § 1 mom. lagen den 12 juni 1885 angående lösdrivares behandling skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

2 §.

1 mom. Den som beträdes med lösdriveri må anhållas av polisman eller tillsyningsman, och skall den anhållne ofördröjligen inställas till förhör i stad, där stadsfiskal finnes, inför denne och i övriga delar av riket inför landsfiskalen.

Befinnes vid — — — skälen därför.

I händelse — — — befallningshavande tillgängligt.

15 §.

1 mom. Det åligger polisman och tillsyningsman att hålla noggrann tillsyn å lösdrivare; och bör kommunalmyndighet samt tillsyningsman låta sig angeläget vara att bereda lösdrivare utväg till arbete.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 22 § lagen den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar.

Härigenom förordnas, att 22 § lagen den 20 juni 1918 angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar skall erhålla följande ändrade lydelse.

22 §.

För verkställande av förordnande, varom i 21 § sägs, äro sundhetsinspektör och hälsovårdsmyndighet berättigade att av polismyndighet erhålla erforderlig handräckning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 15 § 2 mom. lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin.

Härigenom förordnas, att 15 § 2 mom. lagen den 20 juni 1924 med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin, vilken lag enligt lag den 16 april 1943 (nr 177) gäller till och med den 30 juni 1948, skall erhålla följande ändrade lydelse.

15 §.

2 mom. Allmän åklagare, polisman eller person, vilken särskilt förordnats att vaka över efterlevnaden av gällande förordningar angående tillverkning av brännvin och angående försäljning av rusdrycker, skall, då han anträffar spritdrycker eller vin, som skäligen kunna antagas vara förverkade jämlikt stadgande i 2 kap. i denna lag, taga dryckerna i beslag tillika med kärl och emballage, vari de förvaras. Beslag skall, där så ske kan, göras i två vitt-

nens närvaro, och skall innehavaren av vad som tages i beslag eller, om han är frånvarande, hans ombud på stället eller någon av hans husfolk till-sägas om beslaget.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 23 § lagen den 14 juni 1918 (nr 422)
om fattigvården.

Härigenom förordnas, att 23 § lagen den 14 juni 1918 om fattigvården skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

23 §.

Vill någon — — — han vistas.

Anmälan må — — — i församlingen.

Har anmälan — — — dess ordförande.

Polisman, läkare eller barnmorska, som finner någon vara i sådan be-lägenhet, att fattigvårdsstyrelsens ingripande är av nöden, bör därom göra anmälan hos styrelsen.

Oavsett om — — — erhåller sådan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 27 § epidemilagen den 19 juni 1919 (nr 443).

Härigenom förordnas, att 27 § epidemilagen den 19 juni 1919 skall erhålla följande ändrade lydelse.

27 §.

Det åligger polismyndighet samt tull-, lots- och hamnpersonal att biträda vederbörande hälsovårdsnämnd vid tillsynen över iakttagandet av vad i denna lag är stadgat ävensom av de särskilda föreskrifter, som jämlikt denna lag av nämnden meddelas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945.

Förslag
till
Förordning

om ändrad lydelse av § 15 förordningen den 6 augusti 1894 (nr 61)
angående mantalsskrivning.

Härigenom förordnas, att § 15 förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrivning¹ skall erhålla följande ändrade lydelse.

§ 15.

Har uppgiftspliktig uraktlåtit att inom föreskriven tid och i behörig ordning avgiva mantalsuppgift, eller har han avgivit ofullständig sådan uppgift, bör den uppgiftsskyldige, om han finnes inom orten, av mantalsskrivningsförrättaren anmanas att i vederbörlig ordning och inom viss tid efter delfäendet av anmaningen fullgöra sin uppgiftsskyldighet. Anteckning om namn och hemvist å den, vilken meddelas dylik anmaning, skall ske i protokollet. Anmaning må genom polismyndighetens försorg tillställas den försumlige. Infordrad uppgift må avlämnas till den, som verkställer delgivningen. Horesammias icke anmaning att avgiva eller fullständiga anmälan eller finnes den försumlige icke inom orten, må för anmälan införskaffande anlitas biträde av Konungens befallningshavande, som äger förelägga den försumlige lämpligt vite.

Genast efter mottagandet av den i § 8 mom. 5 omförmälda längd skall mantalsskrivningsförrättaren förelägga en var däri upptagen person, vilken försummat honom åliggande skyldighet att avlämna flyttningsbetyg, att inom viss lämplig tid efter föreläggandets delfående fullgöra omförmälda skyldighet. Delgivning av sådant föreläggande ombesörjes av polismyndigheten, och må infordrad uppgift avlämnas till den, som verkställer delgivningen. Polismyndigheten har att vaka öfver att föreläggandet efterleves. Tredskas den försumlige, har polismyndigheten att skyndsamt därom göra anmälan till Konungens befallningshavande, som äger förelägga den försumlige vid vite att fullgöra sin kyrkoskrivningsskyldighet.

Polisman, som verkställer delgivning av anmaning eller föreläggande, varom i denna paragraf sägs, äger att därför av den försumlige undfå gottgörelse med fem kronor för varje förrättning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1945.

¹ Senaste lydelse se SFS 1938: 615.

Förslag
till
Förordning
om ändrad lydelse av 4 § 7 mom. förordningen den 23 oktober 1908
(nr 128) angående bevilningsavgifter för särskilda förmåner
och rättigheter.

Härigenom förordnas, att 4 § 7 mom. förordningen den 23 oktober 1908 angående bevilningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

4 §.

7 mom. I 6 mom. omfördad kontroll å biljettförsäljningen ombesörjes i Stockholm av överståthållarämbetet, i annan stad av drätselkammaren och på landet av kommunalnämnden.

Vid varje — — — kontrollant avskiljes.

Den som — — — behöriga utövande.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1945.

Förslag
till
Förordning
om ändring i vissa delar av förordningen den 11 juli 1919 (nr 406)
angående försäljning av pilsnerdricka.

Härigenom förordnas, att 17 § 3 mom., 19 § 1 mom., 25 § och 27 § 2 mom. förordningen den 11 juli 1919 angående försäljning av pilsnerdricka² skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

17 §.

3. Kvittensbok och försäljningsbok skola hållas tillgängliga för Konungens befallningshavande, kontrollstyrelsen samt allmän åklagare, kvittensboken under försling jämväl för person, som särskilt för detta ändamål utsetts av nykterhetsnämnd samt av polischefen i orten förordnats att utöva den här för erforderliga polisverksamheten, så ock för annan polisman. Kvittens- och försäljningsböckerna skola av partihandlaren förvaras under minst två år efter varje boks avslutande.

Närmare föreskrifter — — — av Konungen.

¹ Senaste lydelse se SFS 1920: 859.

² Senaste lydelse av 17 § 3 mom., 19 § 1 mom. och 27 § 2 mom. se SFS 1928: 114.

19 §.

1. Utskänkningsrörelse, vartill tillstånd erhållits enligt 13 §, må endast äga rum i lokal eller å plats, som blivit godkänd vid besiktning. Sådan besiktning hålles i stad, där stadsfiskal finnes, av denne och i övriga delar av riket av landsfiskalen med biträde av två personer, av vilka den ena utses av nykterhetsnämnden i kommunen samt den andra i Stockholm av överståthållarämbetet, i annan stad av magistraten och på landet av kommunalnämnden. Besiktningsmännen skola, därest försäljningsställe godkännes, om besiktningen utfärda bevis, vilket skall innehålla beskrivning å den besiktigade lägenheten.

Innan bevis — — — ej börjas.

Vad i — — — som försäljningsställe.

Kostnad för — — — Konungens befallningshavande.

25 §.

Under arbetsinställelse, vid tingssammanträde, inskrivningsförrättning, vapenövningsmöte eller annan truppsammandragning, under marknad, torgdag eller auktion så ock vid annan till större folksamling ledande förrättning, ävensom då eljest öppethållande av försäljningsställe kan föranleda oordningar, må Konungens befallningshavande ävensom polismyndigheten i orten så ock kommunalnämnd för visst tillfälle förbjuda försäljningen eller föreskriva erforderliga inskränkningar med avseende å densamma.

27 §.

2. Därest av handel, vartill tillstånd enligt denna förordning erhållits, oordningar föranledas eller å försäljningsställe, varest dylik handel idkas, osedlighet bedrives och sådant fortfar oaktat skedd erinran från polismyndigheten eller kommunalnämnden, må i stad magistraten och på landet kommunalnämnden förbjuda försäljningens fortsatta bedrivande. Beslutet därom gånge genast i verkställighet men skall, vid äventyr att förbudet eljest går åter, senast inom åtta dagar underställas prövning av Konungens befallningshavande, som, därest tillståndet ej finnes böra återkallas, har att för viss tid fastställa förbudet eller ock upphäva detsamma.

I Stockholm — — — mom. sägs.

¶Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1945.

Förslag
till
Förordning
om ändrad lydelse av 9 § 1 mom. och 15 § förordningen den 8 maj 1925
(nr 119) angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed
jämförliga drycker.

Härigenom förordnas, att 9 § 1 mom. och 15 § förordningen den 8 maj 1925 angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

9 §.

1. I stad, köping eller municipalsamhälle må utskänkning av alkoholfria drycker, vartill rätt förvärvats genom tillstånd eller anmälan, endast äga rum i lokal eller å plats, som blivit godkänd vid besiktning. Sådan besiktning hålles i stad, där stadsfiskal finnes, av denne och å annan ort av landsfiskalen med biträde av två personer, av vilka den ena utses av nykterhetsnämnden samt den andra i Stockholm av överståthållarämbetet, i annan stad av magistraten och i köping eller municipalsamhälle av kommunalnämnden eller motsvarande myndighet. Besiktningsmännen skola, därest utskänkingsställe godkännes, om besiktningen utfärda bevis, vilket skall innehålla beskrivning å den besiktigade lägenheten.

Innan bevis — — — ej börjas.

Kostnad för — — — av länsstyrelsen.

15 §.

Under arbetsinställelse, vid tingssammanträde, inskrivningsförrättning, vapenövningsmöte eller annan truppsammandragning, under marknad, torgdag eller auktion så ock vid annan till större folksamling ledande förrättning, ävensom då eljest öppethållande av försäljningsställe kan föranleda oordningar, må länsstyrelsen ävensom polismyndigheten i orten så ock kommunalnämnd för visst tillfälle förbjuda försäljningen eller föreskriva erforderliga inskränkningar med avseende å densamma.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1945.

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av §§ 13, 27 och 29 ordningsstadgan för rikets städer
den 24 mars 1868 (nr 22).

Härigenom förordnas, att §§ 13, 27 och 29 ordningsstadgan för rikets städer
den 24 mars 1868¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

§ 13.

Var och — — — behörigen anmäld.

Är fråga — — — mottaga avgift.

Den, som — — — polismyndigheten meddelas.

Underlåter någon — — — 100 kronor.

Visar sig att tillställning, som i denna paragraf omförmäles, åsyftar eller innebär något, som strider mot sedlighet eller allmän lag eller föranleder till svårare oordning eller medför uppenbar fara för uppträdandes eller åskådares liv, äger polismyndigheten förbjuda dess förnyande.

Föreligger i fråga om tillställning fall som i nästföregående stycke sägs eller äger tillställning rum utan vederbörlig anmälan eller tillåtelse eller uppkommer bland de närvarande oordning av svårare beskaffenhet, som ej kan genom deltagarnas avlägsnande undanröjas, äger i stad med poliskammare denna och i annan stad polischefen upplösa tillställningen; och vare alla, som å stället sig församlat, pliktiga att på uppmaning av polischefen eller annan behörig polisman därifrån sig begiva, vid bot från och med 5 till och med 100 kronor för en var, som icke ställer sig sådan uppmaning till efterrättelse.

I fråga — — — särskilt stadgat.

§ 27.

Emot sådana av överståthållarämbetet, Konungens befallningshavande eller magistrat fastställda eller givna påbud och beslut, som i §§ 20, 21 och 23 omförmälas, ävensom över de närmare föreskrifter eller åtgärder, som det i övrigt enligt denna stadga tillkommer magistrat, polismyndighet eller polischef att meddela eller vidtaga, äger den, som anser sin rätt därav förnärmad eller obehörigen inskränkt, att anföra besvär i den ordning, som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är bestämd; gällande dock, utan hinder av besvär, påbudet, beslutet eller föreskriften till efterrättelse, intilldess annorlunda kan varda vederbörligen förordnat.

§ 29.

Vad i denna stadga om magistrat sägs gälle i Stockholm för överståthållarämbetet och i stad, där magistrat ej finnes, för kommunalborgmästaren. Med

¹ Senaste lydelse av § 13 se SFS 1913: 381.

polismyndighet avses i denna stadga poliskammare eller polismästare i stad där sådan finnes och i övriga städer magistrat eller kommunalborgmästare.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1945.

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 56 § hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 (nr 566).

Härigenom förordnas, att 56 § hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 skall erhålla följande ändrade lydelse.

56 §.

Det åligger polismyndighet att biträda vid tillsynen över ordningen med avseende å allmänna hälsovården samt att, då anledning till anmärkning förekommer, därom skyndsamt göra anmälan till vederbörande hälsovårdsnämnd ävensom att lämna nämnden erforderlig handräckning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1945.

Förslag

till

Kungörelse

om ändrad lydelse av 3 § vapenkungörelsen den 22 juni 1934 (nr 315).

Härigenom förordnas, att 3 § vapenkungörelsen den 22 juni 1934 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

3 §.

Envar som — — — och kaliber.

Deklarationen ingives till polismyndigheten i orten; dock må den som tillhör lappbefolkningen i stället ingiva deklARATIONEN till lappfogden.

Myndighet som — — — till länsstyrelsen.

Över verkställd — — — till honom.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1945.

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 13 § 3 och 4 mom. motorfordonsförordningen
den 23 oktober 1936 (nr 561).

Härigenom förordnas, att 13 § 3 och 4 mom. motorfordonsförordningen den 23 oktober 1936¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

13 §.

3 mom. Besiktningsskylt skall, för automobil och motorcykel i dubbla exemplar, mot nedsättning av skäligt belopp, som fastställles av Konungen, tillhandahållas i stad med poliskammare av denna och i rikets övriga delar av polischefen i orten.

Besiktningsskylt för automobil eller motorcykel må icke till någon utlämnas, med mindre denne i två exemplar ingiver *försäkringsbevis* enligt 6 § lagen om trafikförsäkring å motorfordon beträffande varje fordon, varå skylten skall användas. Det ena exemplaret skall, försett med anteckning om utlämnad skylts nummer, av poliskammaren eller polischefen översändas till den försäkringsanstalt, som meddelat försäkringen.

Besiktningsskylt må — — — nämnda stycke.

Tillverkare eller handlande må ej till annan utlämna erhållen skylt, med mindre beträffande det fordon, å vilket skylten är avsedd att användas, företes enahanda intyg.

Skylt skall — — — försäkringen upphör.

4 mom. Länsstyrelse skall övervaka, att besiktningsskyltar finnas tillgängliga hos poliskammare och polischef i de orter, i vilka sådana skyltar kunna antagas bliva erforderliga.

Över utlämnade skyltar skall hos poliskammaren eller polischefen föras förteckning, upptagande den persons namn och adress, till vilken skylt utlämnats, dagen för utlämnandet samt skyltens nummer ävensom, beträffande besiktningsskyltar för autobiler och motorcyklar, försäkringsanstaltens namn och försäkringsbevisets nummer. Utlämnade skyltar skola för redovisning uppvisas för poliskammaren eller polischefen årligen under december månad. Brister därvid någon i redovisning, förfaller det nedsatta beloppet till betalning i vad det belöper å saknad skylt. Varder skylt återställd, skall anteckning därom ske i förteckningen samt det för skylten nedsatta beloppet, efter avdrag av poliskammarens eller polischefens omkostnader, återbetalas.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1945.

¹ Senaste lydelse av 13 § 3 mom. se SFS 1942: 916.

Förslag

till

Förordning

**om ändring i vissa delar av förordningen den 22 juni 1911 (nr 71 s. 1)
angående biografföreställningar.**

Härigenom förordnas, att § 1 mom. 1 och 3 samt §§ 2, 4, 7, 8 och 9 förordningen den 22 juni 1911 angående biografföreställningar¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

§ 1.

1. Var och en, som önskar offentligen förevisa rörliga fotografiska bilder (biografilm), skall, där ej annat följer av vad i mom. 3 sägs, därom göra ansökan i stad med poliskammare eller polismästare hos nämnda myndighet, i annan stad hos magistraten eller kommunalborgmästaren samt på landet hos polischefen. Sökanden är pliktig att, när den myndighet, hos vilken ansökan gjorts, så påfordrar, ej mindre styrka, att den uppgivna lokalen blivit av ägaren eller innehavaren upplåten för ändamålet, än även om föreställningens närmare beskaffenhet lämna de upplysningar myndigheten äskar för att kunna meddela erforderliga ordningsföreskrifter.

Där hinder ej anses möta för det sökta tillståndet, har myndigheten att meddela tillståndsbevis. Innan sådant erhållits, vare förbudet att utlämna inträdeskort eller att fordra, begära eller mottaga avgift.

Meddelat tillstånd — — — därtill förekommer.

3. Ansökan om tillstånd, som i mom. 1 sägs, erfordras ej beträffande föreställning, där endast sådan smalfilm (film med maximal bredd av 17.5 millimeter) skall förevisas, som av tillverkaren är märkt säkerhetsfilm, Sicherheitsfilm, Safety Film eller motsvarande. Angående sådan föreställning skall dock anmälan göras till myndighet, som i mom. 1 sägs, senast 24 timmar före föreställningens början. Myndigheten äger att meddela erforderliga ordningsföreskrifter samt att förbjuda föreställning, om den lokal, som i anmälan avses, befinner vara ur säkerhetssynpunkt olämplig eller eljest, när skälig anledning förekommer.

§ 2.

Visar sig att föreställning, som omförmäles här ovan, åsyftar eller innebär något, som strider mot sedlighet eller allmän lag eller föranleder till svårare oordning eller att meddelade ordningsföreskrifter rörande tillställningen icke åtlydas, äger den myndighet, som meddelat tillståndet, förbjuda föreställningens förnyande.

Föreligger i fråga om tillställning fall som i första stycket sägs eller äger tillställning rum utan vederbörlig anmälan eller tillåtelse eller i strid mot

¹ Senaste lydelse se beträffande § 1 mom. 1 samt §§ 2, 4, 8 och 9 SFS 1939: 703, beträffande § 1 mom. 3 SFS 1941: 439 ävensom beträffande § 7 SFS 1938: 573.

meddelat tillstånd eller uppkommer bland de närvarande oordning av svårare beskaffenhet, som ej kan genom deltagarnas avlägsnande undanröjas, äger i stad med poliskammare denna och i övriga delar av riket polischefen inställa eller upplösa tillställningen, och vare alla, som församlat sig å stället, pliktiga att på uppmaning av polischefen eller annan behörig polisman begiva sig därifrån, vid bot från och med 5 till och med 100 kronor för envar, som icke ställer sig sådan uppmaning till efterrättelse.

§ 4.

Vid föreställning — — — nedan sägs.

Vad sålunda föreskrivits gäller ej, därest bilder, vilka icke beröra svenska krigsmakten vidkommande förhållanden och icke heller upptagits från luftfartyg (fasta och fria ballonger, motorballonger och flygplan), troget skildra nyligen inom riket inträffade händelser och förevisas under en tid av högst 10 dagar efter det de skildrade händelserna ägt rum; dock att ej heller i sådant fall bilderna må förevisas, innan de godkännts av myndighet, som i § 1 mom. 1 sägs.

§ 7.

Har film efter granskning i — — — bevis (förbudskort).

Har film efter granskning helt — — — granskningsavgift, uppgift härom.

Tillståndskort skall vid anfordran tillhandahållas myndighet, som i § 1 mom. 1 sägs, ävensom polisman.

Angående stämpelbeläggning — — — i stämpelförordningen.

Del, som uteslutits — — — av filmnegativet.

Del, som uteslutes — — — beprövande av statens biografbyrå.

§ 8.

Giver någon föreställning, som avses i § 1 mom. 1, utan tillstånd eller i strid mot föreskrifterna i meddelat tillståndsbevis eller utan att ställa sig till efterrättelse för dylik föreställning meddelade ordningsföreskrifter eller försummar ägare eller innehavare av lokal, som skall begagnas för sådan föreställning, att före dess början göra sig förvissad om att tillstånd meddelats, straffes med dagsböter. Till enahanda ansvar vare den förfallen, som överträder föreskrifterna i § 3 eller § 4.

§ 9.

Underlåter någon i fall, som omförmäles i § 1 mom. 3, att göra anmälan om föreställning eller att ställa sig till efterrättelse meddelade ordningsföreskrifter eller försummar ägare eller innehavare av lokal, som skall begagnas för sådan föreställning, att före dess början göra sig förvissad om att förevisningen blivit vederbörligen anmäld, böte från och med 5 till och med 100 kronor.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1945.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
26 februari 1943.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie-, kommunikations-, finans- och ecklesiastikdepartementen anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, väckt fråga om *lagstiftning angående innebörden i olika författningar av begreppet polismyndighet* samt anför.

I anledning av en av föreningen Sveriges kommunalborgmästare den 26 september 1941 gjord framställning uppdrog Kungl. Maj:t den 17 oktober 1941 åt landsfogden Erik Sjöholm att inom socialdepartementet verkställa utredning rörande spörsmålen dels angående omfattningen av kommunalborgmästare åliggande arbetsuppgifter, dels ock vad i skilda författningar avsåges med begreppet polismyndighet samt att avgiva de förslag, till vilka utredningen kunde föranleda. Utredningsmannen har med skrivelse den 12 september 1942 överlämnat betänkande (statens offentliga utredningar 1942: 40) med förslag angående innebörden av begreppet polismyndighet i olika författningar m. m. Sedan yttranden inhämtats över betänkandet, får jag härmed anhålla att få upptaga ärendet till behandling.

Utredningsmannens förslag.

I de första avsnitten av betänkandet behandlar utredningsmannen politioch polisbegreppets allmänna utveckling, polisbegreppet enligt gällande förvaltningsrätt samt begreppet polismyndighet i allmänhet. Utredningsmannen övergår därefter till att lämna en översikt över våra allmänna polismyndigheter. Efter att hava berört att Kungl. Maj:t i statsrådet såsom utövare av den högsta administrativa myndigheten är högsta polismyndighet i riket, att inom länen, däri inbegripet även städerna, länsstyrelserna (i Stockholm överståthållarämbetet) intaga ställningen såsom högsta polismyndighet samt att landsfogden i egenskap av länspolischef under länsstyrelsen har ansvaret för och ledningen av polisväsendet inom området för hans polisverksamhet omnämner utredningsmannen, att länsstyrelsen till fullgörande av den polisverksamhet, som ankommer på länsstyrelsen, har till sitt förfogande — förutom landsfogden i dennes egenskap av länspolischef — dels den allmänna polisen, polischeferna med underlydande polispersonal, dels ock de rent administrativa organen magistrat, poliskammare och kommunalborgmästare.

Vad angår polischeferna erinrar utredningsmannen om de strävanden att skapa en mera enhetlig polischefsorganisation, som tagit sig uttryck i 1936 års landsfogdereform och 1941 års distriktsåklagarreform. Den principiella innebörden av sistnämnda reform vore enligt utredningsmannen, att distriktsåklagaren (landsfiskalen eller stadsfiskalen) skulle — bortsett från de fem största städerna — jämväl vara polischef inom distriktet. Då reformen i sin helhet genomfördes, komme i ett sextiototal mindre städer ävensom köpingar stadsfiskals- och köpingsåklagartjänsterna att upphöra och göromålen & nämnda tjänster att övertagas av vederbörande landsfiskaler. Av skilda skäl komme emellertid att med reformens genomförande anstå i åtskilliga städer, till följd varav hittills endast hälften av ifrågavarande stadsfiskals- och köpingsåklagartjänster kunnat indragas.

Beträffande utövandet i olika städer av polischefskapet lämnar utredningsmannen därefter följande redogörelse¹:

Före distriktsåklagarreformen tillkom polischefskapet i stad med polismästare denne, i annan magistratsstad borgmästaren och i fögderistad kommunalborgmästaren. Enligt särskilda bestämmelser tillkom emellertid chefskapet i 49 städer, därav 40 magistratsstäder och 9 fögderistäder, stadsfiskalen.

Polismästare finnas för närvarande i 17 städer, nämligen Stockholm, Uppsala, Eskilstuna, Linköping, Norrköping, Jönköping, Karlskrona, Malmö, Lund, Hälsingborg, Halmstad, Göteborg, Borås, Karlstad, Örebro, Västerås och Gävle. I 9 av dem, nämligen Uppsala, Eskilstuna, Linköping, Jönköping, Halmstad, Borås, Karlstad, Örebro och Västerås, äro polismästar- och stadsfiskaltjänsterna förenade.

I Stockholm, Göteborg och Hälsingborg äro till hjälp åt polismästarna anställda polisintendenter, vilka i egenskap av föreståndare för särskilda grenar av polisverksamheten ha ansvaret för fullgörandet av den på respektive avdelning ankommande verksamheten.

Genom distriktsåklagarreformen har emellertid som nämnts borgmästares och kommunalborgmästares polischefskap principiellt överflyttats å vederbörande distriktsåklagare. I 1 § 1 mom. polisreglementet för riket heter det sålunda numera, att chefskapet över polispersonalen tillkommer, där ej anorlunda stadgats, i stad, där polismästare finnes, denne samt i annat polisdistrikt distriktsåklagaren. Undantagsbestämmelser, huvudsakligen betingade av övergångsfrågor rörande själva åklagarreformen, äro, såvitt angår vissa städer, givna i kungörelsen den 30 augusti 1941, nr 733 (ändrad enligt kungörelserna 349/1942, 759/1942 och 21/1943). Jämlikt denna författning skall polischefskapet i 8 magistratsstäder, nämligen Vadstena, Ronneby, Sölvesborg, Landskrona, Åmål, Nora, Köping och Sundsvall, tills vidare utövas av borgmästaren; dessa städer äro tills vidare undantagna från området för landsfogdens polisverksamhet. Vidare skall i 8 fögderistäder, nämligen Djursholm, Huskvarna, Tranås, Eksjö, Värnamo, Nybro, Kungsbacka och Trollhättan, kommunalborgmästaren tills vidare bibehållas vid chefskapet.

Stadsfiskal är polischef i 52 städer, nämligen Södertälje, Sundbyberg, Lidingö, Vaxholm, Nyköping, Katrineholm, Torshälla, Mariefred, Motala, Vetlanda, Växjö, Kalmar, Oskarshamn, Västervik, Vimmerby, Visby, Karlshamn, Kristianstad, Simrishamn, Ystad, Trelleborg, Skanör med Falsterbo, Laholm, Falkenberg, Varberg, Mölndal, Kungälv, Uddevalla, Vänersborg, Alingsås, Ulricehamn, Mariestad, Lidköping, Skara, Skövde, Hjo, Falköping, Kristinehamn, Filipstad, Arvika, Lindesberg, Sala, Falun, Söderhamn,

¹ Redogörelsen framförd till den 1 mars 1943.

Hudiksvall, Härnösand, Örnsköldsvik, Östersund, Umeå, Skellefteå, Luleå och Boden.

Slutligen utövar landsfiskal polischefskapet i 36 städer, nämligen Solna, Norrtälje, Östhammar, Öregrund, Sigtuna, Enköping, Strängnäs, Trosa, Söderköping, Skänninge, Mjölby, Nässjö, Gränna, Ljungby, Borgholm, Ängelholm, Hässleholm, Höganäs, Eslöv, Marstrand, Lysekil, Strömstad, Tidaholm, Askersund, Karlskoga, Kumla, Arboga, Säter, Hedemora, Avesta, Ludvika, Sandviken, Bollnäs, Sollefteå, Piteå och Haparanda.

Sammanfattningsvis gäller alltså att polischefskapet i samtliga 121 städer för närvarande utövas, i 17 av polismästare, i 8 av borgmästare, i 8 av kommunalborgmästare, i 52, därav 41 magistratsstäder, av stadsfiskal och i 36, därav 9 magistratsstäder, av landsfiskal.

För landsbygden, inbegripet köpingar och municipalsamhällen, utövas polischefskapet närmast under landsfogden av landsfiskal. I tre köpingar — Stocksund, Saltsjöbaden och Nynäshamn — äro dock jämlikt särskilda kungl. brev den 3 december 1926 och den 8 april 1932 de nuvarande innehavarna av poliskommissarie-köpingsåklagartjänsterna polischefer. Enligt distriktsåklagarreformen skola emellertid dessa köpingsåklagartjänster, när de bliva lediga, indragas och polischefskapet inordnas under landsfiskalen.

Utredningsmannen påpekar härefter, att generella bestämmelser saknades i fråga om de *allmänna* polisfunktioner, som ankomme å de olika kategorierna av polischefer. Beträffande polismästarna samt stads- och landsfiskalerna innehölle instruktionerna för nämnda befattningshavare vissa bestämmelser därom, men dessa vore, med undantag av några av instruktionerna för polismästarna, mycket summariska. Med avseende å borgmästares eller kommunalborgmästares polischefskap funnes inga motsvarande föreskrifter. Frånvaron av allmänna och fullständiga bestämmelser rörande polischefens funktioner hade på sina håll medfört, att tvekan yppats angående polischefskapets allmänna innebörd och omfattning. Enligt utredningsmannens uppfattning omfattade polischefskapet tre huvuduppgifter, nämligen dels ansvaret för polisverksamhetens behöriga upprätthållande inom distriktet, dels det närmaste inseendet över polisväsendet därstädes, dels ock chefskapet över där anställd polispersonal. Innebörden av dessa olika huvuduppgifter utvecklas närmare i betänkandet, varjämte redogörelse lämnas för vad instruktionerna för polismästarna samt stadsfiskalerna och landsfiskalerna innehålla rörande polischefernas allmänna funktioner. Förutom nämnda allmänna åligganden och befogenheter hade de olika polischeferna såsom administrativa organ enligt en mångfald olika lagar och författningar att ombesörja ett betydande antal ärenden inom politins skilda områden. Med avseende å uppgifternas allmänna karaktär vore dessa genomgående sådana, som mer eller mindre direkt hörde samman med polisorganens allmänna uppgifter för ordningens och säkerhetens upprätthållande.

Om den underordnade polispersonalen yttrar utredningsmannen i detta sammanhang följande:

Beträffande den underordnade polispersonalens allmänna befogenheter är polispersonalen i motsats till polischeferna och övriga polismyndigheter ej utrustad med någon självständig beslutanderätt utan är huvudsakligen ett övervakande och verkställande organ med uppgift att utföra vederbörande

polismyndighets bud och befallningar enligt gällande föreskrifter. I ganska stor omfattning har dock även underordnad polisman i lag eller författning eller i polisinstruktionen uttryckligen tillagts en självständig handlingsmakt. Sålunda äger polisman att anhålla lösdrivare och överlastade personer, även som, i den mån det finnes nödvändigt för den allmänna ordningens upprätthållande, ordnings- och fridstörare samt brottslingar eller för brott misstänkta personer. Vidare tillkommer det i vissa fall underordnad polisman att utan förordnande av vederbörande polismyndighet verkställa beslag, skingringsförbud, hus- och kroppsrannsakan ävensom blodundersökning. Därjämte förutsätta åtskilliga av de uppgifter rörande den allmänna ordningens och säkerhetens upprätthållande, som åvila polisman, ett självständigt handlande och ingripande från dennes sida.

I fråga därefter om magistraterna framhåller utredningsmannen, att med utvecklingen av polisväsendet följt, att detta efter hand fått övertaga en stor del av de bestyr, som i fråga om allmän ordning och säkerhet förr ankom å magistraten. Magistraten hade dock alltjämt åtskilliga funktioner inom ordningspolitin och dessutom en mångfald andra uppgifter inom politins övriga grenar. Tidigare utövade magistraten även ledningen av polisväsendet och chefskapet över polispersonalen i staden. I de största städerna, där efter hand särskilda polisorgan i form av polismästare och poliskammare tillskapades, överflyttades emellertid å dem den omedelbara tillsynen och ansvaret över polisväsendet ävensom chefskapet över poliskåren. Jämväl i ett stort antal smärre och medelstora städer gled så småningom polischefskalet över från magistraten till borgmästaren eller annan magistratsledamot. I samband med 1925 års polisreform lagfästes den praxis, som sålunda utbildats beträffande polischefskalet i städerna. I 1 § 1 mom. polisreglementet för riket fastslogs sålunda, att chefskapet över polispersonalen skulle, under länsstyrelsen såsom högsta polismyndighet i länet, tillkomma i stad, där polismästare finnes, denne, i annan stad borgmästare eller den ledamot av stadens magistrat, som förestod dess polisväsende, eller vad anginge stad, där magistrat ej finnes, kommunalborgmästaren eller stadsstyrelsens ordförande. Sedermera hade genom landsfogdereformen och i anknytning till denna därefter vidtagna partiella ändringar polischefskalet i ett större antal magistratsstäder överflyttats från borgmästare eller annan magistratsledamot till stadsfiskalen, och enligt distriktsåklagarreformen hade, som förut anmärkts, polischefskalet principiellt överflyttats från borgmästare eller kommunalborgmästare till vederbörande distriktsåklagare. Genom denna utvecklingsgång hade magistraten (kommunalborgmästaren) förlorat ledningen av och ansvaret för polisverksamhetens upprätthållande inom staden. Även i övrigt hade magistratens befattningstagande med polisväsendet kringskurits. Utredningsmannen kommer därför till den slutsatsen, att magistraten icke längre hade någon *allmän* befogenhet rörande den allmänna ordningens och säkerhetens upprätthållande inom staden. Inom denna, liksom inom andra grenar av politin, kunde magistraten numera icke anses hava andra uppgifter eller befogenheter än som följde av särskilda stadganden.

Vidkommande därefter poliskamrarna finnes enligt utredningsmannen poliskammare i samtliga polismästarstäder utom i fyra, nämligen Uppsala,

Lund, Karlstad och Gävle. Poliskammaren hade ursprungligen utbrutits från vederbörande magistrater för handhavande helt eller delvis av deras polisfunktioner, huvudsakligen för att åstadkomma en effektivare ledning av polisväsendet. Med avseende å poliskamrarnas allmänna organisation och uppgifter saknades generella föreskrifter. Bestämmelserna därom vore att söka i de för polismästarna i vederbörande städer utfärdade instruktionerna. Dessa företedde även i förevarande avseende sinsemellan vissa skiljaktigheter. I organisatoriskt hänseende gällde dock, att icke någon poliskammare numera vore kollegial myndighet, utan polismästaren vore ensam ledamot av och beslutande i kammaren. I Stockholm och Göteborg ägde dock även den polisintendent, som biträdde polismästaren, att i poliskammaren handlägga de mål och ärenden, med vilka polismästaren själv ej toge befattning. Poliskamrarnas allmänna polismyndighet vore merendels knapphändigt angiven i de olika instruktionerna. I flertalet instruktioner hette det sålunda endast, att poliskammaren vore polismyndighet i staden, eller att poliskammaren utövade den tillsyn över och ledning av stadens polisväsende, som enligt lag eller författning tillkomme polismyndighet i stad, utan att uppgifterna närmare angivits. I praxis syntes emellertid berörda bestämmelser allmänt tolkas på det sätt, att poliskamrarna tillkomme alla ärenden, som enligt särskilda författningar ankomme på »polismyndighet», även om i författningen uttryckligen vore stadgat, att med polismyndighet förstodes magistrat. Inskränkande bestämmelser i detta avseende vore dock givna i instruktionerna för polismästarna i vissa städer. Å andra sidan hade i några städer poliskammaren uttryckligen tillagts ärenden, som eljest ankomme på magistraten.

Beträffande poliskamrarna anföres vidare i detta sammanhang följande:

Vad angår poliskammarens ställning såsom polismyndighet i förhållande till magistraten sakna instruktionerna i allmänhet uttrycklig bestämmelse härom. Det torde emellertid vara uppenbart, att poliskammaren intager en självständig och sidoordnad ställning till magistraten och ej står under dess inseende. I några instruktioner har detta också uttryckligen utsagts. Det nu sagda gäller givetvis även med avseende å polismästarnas polismyndighet i de städer, där poliskammare ej finnes.

Ej heller uppdragas i instruktionerna några bestämda gränslinjer mellan poliskammarens och polismästarens funktionsområden. Detta är dock numera icke av någon större praktisk betydelse, enär poliskamrarna över lag utgöras endast av polismästaren. I praktiken torde frågan i allmänhet ha lösts på det sätt, att av polismästaren handläggas huvudsakligen rena polis chefsärenden, under det att i poliskammaren handläggas alla övriga ärenden. Till poliskammarärenden pläga merendels räknas — förutom givetvis ärenden, som enligt uttryckliga föreskrifter tillkomma poliskammare — dels sådana ärenden, som i särskilda författningar ankomma på »polismyndighet» utan att begreppet närmare bestämts, och dels ärenden rörande polisväsendet och dess behov.

Det förtjänar framhållas, att poliskammare ursprungligen även tillades domsrätt i vissa mål men att numera ingen poliskammare har sådan rätt, utan utövas denna antingen av särskild polisdomare eller polisdomstol.

Rörande de särskilda förhållanden, som föranledas därav att fyra polismästarstäder sakna poliskammare, yttrar utredningsmannen:

Beträffande de administrativa politiuppgifter, som tillkomma polismästarna i de fyra städer — Uppsala, Lund, Karlstad och Gävle — där poliskammare ej finnes, må till en början påpekas, att polismästarna i dessa städer numera, sedan poliskamrarna blivit enmansorgan och ej äga utöva domsrätt, praktiskt taget endast så tillvida skilja sig från polismästarna med poliskammare, att de senares förevarande uppgifter äro vidsträcktare; detta sammanhänger med att poliskammaren enligt åtskilliga författningsbestämmelser träder i magistratens ställe. Att man i de städer, i vilka under senare år polismästarebefattning inrättats, tillika inrättat poliskammare, torde också väsentligen ha betingats av önskan att på detta sätt utvidga polismästarens funktionsområde.

Vad angår den närmare omfattningen av den *allmänna polismyndighet*, som tillkommer polismästarna utan poliskammare, är denna angiven på olika sätt i de särskilda instruktionerna. Beträffande Karlstad och Gävle — i sistnämnda stad är polismästaren tillika rådman och ledamot av magistraten — överensstämma dock bestämmelserna så tillvida som polismästaren tilläggas de uppgifter, som enligt lag eller författning åligger polismyndighet i stad. Även instruktionen för polismästaren i Uppsala har väsentligen enahanda innehåll. I dessa tre städer har också den ordningen utbildat sig, att polismästaren handlägger i stort sett samma ärenden som polismästarna i poliskammarstäderna. Med avseende å Lund, där polismästaren likaledes är rådman och ledamot av magistraten, innehåller däremot den för rådhusrätten och magistraten gällande arbetsordningen uti förevarande avseende endast den bestämmelsen, att polismästaren har tillsyn över och ledningen av vad som hör till stadens säkerhets-, sundhets-, sedlighets- och ordningspolis. Enligt inhämtade upplysningar handlägger dock polismästaren enligt den praxis, som alltsedan polismästareämbetets inrättande år 1921 tillämpas där, jämväl åtskilliga polismyndighetsärenden av här avsett slag.

Kommunalborgmästare funnes i 46 städer. Liksom magistraten handhade kommunalborgmästaren både kommunala och statliga uppgifter; de kommunala funktionerna torde dock, åtminstone kvantitativt, vara de mest framträdande. Vissa av de kommunala uppgifterna vore angivna i lagen om kommunalstyrelse i stad. I övrigt vore bestämmelser om kommunalborgmästarnas åligganden meddelade i de av Kungl. Maj:t, efter förslag av stadsfullmäktige, för de särskilda befattningarna utfärdade reglementena. Dessa innehölle dock, fränsett de kommunala bestyren, icke några detaljerade bestämmelser i förevarande hänseende utan innehölle i allmänhet endast en erinran om de skyldigheter, som enligt lag eller författning ankomme på kommunalborgmästaren. Dennes funktioner vore därför, liksom magistratens, att sammanställa ur en mångfald olika lagar och författningar. Bortsett från vissa kommunala funktioner, som uppdragits åt drätselkammaren, hade kommunalborgmästaren i stort sett samma åligganden och befogenheter, som tillkomme magistraten. I lagen den 17 juni 1932 om överflyttande å kommunalborgmästare av magistrat eller stadsstyrelse åliggande bestyr hade nämligen förordnats, att vad i lag eller författning vore stadgat om magistrat, ledamot av magistrat, stadsstyrelse eller ordförande i stadsstyrelse skulle i fögderistad gälla kommunalborgmästare, såvitt ej annat blivit stadgat. Undantag hade meddelats endast i ett fåtal fall. I polisiärt hänseende intoge kommunalborgmästaren i allt väsentligt samma ställning och hade samma uppgifter sig anförtrodda som magistraten.

Större delen av utredningsmannens betänkande upptages av en detaljerad undersökning rörande polisorganens uppgifter och innebörden av begreppet polismyndighet enligt en mångfald olika författningar.

Utredningsmannen omnämner därvid till en början, att i de olika författningarna såsom benämning på de olika polisorganen i stor utsträckning användes termen polismyndighet, vederbörande polismyndighet eller polismyndigheten i orten. I huvudsakligen äldre författningar begagnades understundom även uttrycken kronobetjäning och kronobetjänt. I några författningar hade tillika angivits, vilka organ eller befattningshavare, som inbegreps under termen polismyndighet. I allmänhet saknades dock sådan bestämning.

Innebörden av nämnda uttryck vore enligt utredningsmannen mångskiftande. Beträffande särskilt begreppet polismyndighet kunde sålunda nämnas, att detta i de författningar, där det närmare preciserats, bestämts på olika sätt allt efter den olika karaktären av de uppgifter, som i varje särskilt fall tilldelats polismyndighet. Men även i det övervägande antal författningar, i vilka polismyndighet förekomme utan bestämning, syntes termen användas i skilda bemärkelser.

Enligt utredningsmannen vore de författningar, i vilka termen polismyndighet närmare preciserats, till antalet sjutton. Bland dessa kunna nämnas ordningsstadgan för rikets städer, brandstadgan, utlänningslagen, sinnessjuklagen, lagen om rätt i vissa fall för polismyndighet att omhändertaga djur, lotteriförordningen, motorfordonsförordningen, förordningen angående yrkesmässig automobiltrafik m. m. och vägtrafikstadgan. Även den nya rättegångsbalken innehölle dylik bestämning. Frånsett landsbygden, där landsfiskalen eller polischefen med ett par undantag när avsåges, användes i nämnda sjutton författningar begreppet polismyndighet i elva olika betydelser.

Beträffande spörsmålet vad som förstodes med polismyndighet i de fall, där begreppet ej bestämts i de olika författningarna, anmärker utredningsmannen, att det ej vore lätt att i varje särskilt fall rätt besvara denna fråga. Varken författningarnas allmänna innebörd eller syfte lämnade nämligen merendels någon säker ledning för tolkningen. Och vad förarbetena beträffade innehölle dessa i mycket få fall upplysning av betydelse i detta avseende. Ej heller syntes några vägledande, publicerade rättsfall föreligga vare sig från judiciell eller administrativ praxis. Utredningsmannen fortsätter härefter:

Av det sagda torde framgå, att det möter svårigheter att bilda sig en säker uppfattning om hur begreppet polismyndighet i varje enskilt fall rätteligen bör tolkas. I brist på andra säkrare bedömningsgrunder torde avgörande för tolkningen väsentligen få bli karaktären av den föreliggande uppgiften och organens allmänna ställning och funktioner, sådana dessa framträda enligt gällande instruktioner eller andra stadganden. Härvid bör naturligen särskilt beaktas den förändring, som ägt rum beträffande magistratens och kommunalborgmästarens ställning i förhållande till polisväsendet. Såsom förut berörts hava magistraten och kommunalborgmästaren härigenom förlorat ledningen av och ansvaret för polisverksamhetens upprätthållande inom staden och fullgöra numera inga andra funktioner rörande den allmänna ordningens och säkerhetens upprätthållande än som tillkomma dem på grund av särskilda stadganden. Denna utveckling måste självfallet spela

en väsentlig roll, när det gäller att besvara frågan hur begreppet polismyndighet *nu* bör tolkas. Så länge såväl ledningen av polisväsendet som de rent administrativa polisfunktionerna voro förenade hos ett och samma organ, torde överhuvud taget någon tveksamhet ej ha yppats rörande begreppets innebörd, utan ansågs då magistraten och stadsstyrelsen (kommunalborgmästaren) vara polismyndighet i staden, såframt ej annorlunda var uttryckligen stadgat. Men genom den reglering av polischefskapet, som ägde rum i samband med 1925 års polisreform, och därigenom att polischefskapet med åren överflyttats från de administrativa stadsmyndigheterna till särskilda, med dem sidoordnade organ har frågan kommit i ett annat läge. Detta förhållande har också under de senare åren alltmer börjat beaktas i lagstiftningen. Sålunda har polischefen i vissa författningar uttryckligen tillagts ärenden, vilka tidigare tillkommo magistrat och kommunalborgmästare (stadsstyrelsen) i deras egenskap av polismyndighet, och beträffande åtskilliga författningar, där termen polismyndighet förekommer utan bestämning, är det uppenbart, att åtminstone sådana mera typiska polisärenden, som tidigare ankommit på magistrat eller kommunalborgmästare, numera avses skola tillkomma de egentliga polisorganen.

En viss betydelse för tolkningen måste tvivelsutan även tilläggas den bemärkelse, vari termen polismyndighet i viss författning användes med avseende å uppgifter, likartade med den ifrågavarande. Sålunda torde exempelvis med polismyndighet i förordningen den 22 juni 1911 angående biograf-föreställningar och kungörelsen den 31 december 1913 angående rätt för utlänning att här i riket giva offentlig föreställning m. m. böra avses samma myndigheter, som enligt ordningsstadgan för rikets städer utöva motsvarande funktioner, och med polismyndighet i förordningen den 18 juni 1927 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, torde böra förstås samma myndigheter som i tillämpningskungörelsen till olycksfallsförsäkringslagen etc.

En undersökning enligt angivna tolkningsgrunder hade enligt utredningsmannen givit vid handen, att begreppet polismyndighet endast undantagsvis — såsom i 1 § andra stycket lagen om förbud mot vissa sammanslutningar samt 17 § 3 mom. förordningen angående försäljning av pilsnerdricka — syntes inbegripa länsstyrelsen. Att länsstyrelsen icke kunde åsyftas sammanhängande givetvis icke blott med länsstyrelsens allmänna ställning såsom högsta polismyndighet i länet och det därav följande inseendet över länets olika polisorgan utan även därmed att länsstyrelsen beträffade det stora flertalet grupper av ifrågavarande ärenden vore besvärinstans och således hade prövningsrätt över polismyndighetens beslut.

Landsfogden syntes endast kunna inbegripas i uttrycket polismyndighet i ett par administrativa författningar. Att landsfogden ej i vidare mån torde kunna anses såsom polismyndighet i förevarande avseende torde enligt utredningsmannen också hava sin förklaring i de allmänna funktioner rörande polisväsendet och dess befattningshavare, vilka tillkomme honom i hans egenskap av länspolischef.

Frånsett berörda fall torde begreppet polismyndighet, framhåller utredningsmannen vidare, hänsyfta på de lokala polisorganen inom länet, vilka utgjordes av dels polischeferna med underlydande personal (polisen), dels ock i stad respektive poliskammaren, magistraten och kommunalborg-

mästaren. Då samtliga poliskamrar numera — med förut angiven modifikation beträffande poliskamrarna i Stockholm och Göteborg — vore enmansorgan med polismästaren såsom enda ledamot och någon principiell skillnad ej föreläge mellan nämnda organs och polischefernas i övriga städer administrativa politiuppgifter, syntes poliskamrarna och polischeferna i övriga städer böra i förevarande sammanhang likställas. För städernas vidkommande bleve alltså huvudfrågan, i vad mån ifrågavarande polismyndighetsärenden avsåges skola tillkomma de egentliga polisorganen eller de allmänna stadsmyndigheterna eller bådadera. På landet vore landsfiskalen såväl polischef som allmänt administrativt organ; i köpingarna Stocksund, Saltsjöbaden och Nynäshamn vore dock de nuvarande innehavarna av polis-kommissariatjänsterna polischefer och hade i denna egenskap att ombesörja i stort sett samma polisverksamhet som landsfiskal. Beträffande landsbygden inskränkte sig därför spörsmålet till i vad mån begreppet polismyndighet även omfattade den underordnade polispersonalen.

Efter att hava berört polisorganisationen i Stockholm sådan den gestaltade sig före den år 1942 beslutade omorganisationen av överståthållarämbetet behandlar utredningsmannen vissa ytterligare tolkningsspörsmål beträffande begreppet polismyndighet samt yttrar därvid:

Angående spörsmålet i vad mån begreppet polismyndighet åsyftar den underlydande polispersonalen må anmärkas, att termen i författningsspråket i allmänhet användes i samma bemärkelse, i vilken begreppet myndighet numera merendels brukas inom förvaltningsrätten, eller alltså som beteckning på offentligt organ, utrustat med befogenhet att självständigt avgöra rättsliga frågor. Underordnad polisman, vilken huvudsakligen har att utföra polischefens befallningar eller andra rent faktiska handlingar, inbegripes således i allmänhet ej under begreppet polismyndighet. I några författningar torde dock hänсыftas även på den underordnade polispersonalen. Så synes vara förhållandet bland annat i 56 § hälsovårdsstadgan och 27 § epidemilagen samt kungörelsen den 9 maj 1916 angående vad militär personal har att iakttaga vid upprätthållande av allmän ordning m. m.

Då här sägs, att polismyndighet i författningsspråket ej åsyftar den underordnade polispersonalen utan polischefen, får detta givetvis ej tolkas så, att polischefen själv också skall utföra alla de ifrågavarande uppgifterna; med hänsyn till uppgifternas art avses därmed i allmänhet endast att fastslå, att polischefen är ansvarig för ärendets behöriga handläggning. Utförandet av de olika uppgifterna ankommer i allmänhet på den underordnade polispersonalen enligt för denna gällande instruktioner. I denna mening kan alltså polismyndighet sägas utgöra en sammanfattande beteckning på polisen såsom ett kollektivt organ. I vissa författningsställen, t. ex. i 10 § lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar, synes också begreppet användas i denna bemärkelse.

Vad härefter angår frågan huruvida polismyndighet inbegriper polisorganen eller de administrativa stadsmyndigheterna, lär begreppet enligt de ovan angivna tolkningsgrunderna i det övervägande antalet författningar användas i betydelsen poliskammare eller polischefen. I en del författningar avses dock magistrat eller kommunalborgmästare. I ett par författningsställen — §§ 6, 42 och 53 utvandrarförordningen och 159 § inskrivningsförordningen — synes termen endast åsyfta poliskammare.

Beträffande frågan huruvida begreppet polismyndighet inbegriper såväl de egentliga polisorganen som de administrativa stadsmyndigheterna, synes detta numera vara förhållandet endast i någon enstaka författning; jfr rekvisionsförfordningen den 30 juni 1942 och nöjesskattförfordningen.

I detta sammanhang kan vidare nämnas, att polismyndighet även i en och samma författning torde användas i olika bemärkelser, såsom t. ex. i barnavårdslagen, förordningen angående försäljning av pilsnerdricka m. fl. författningar; i barnavårdslagen synes uttrycket avse dels polisorganen och dels stadsmyndigheterna.

Utredningsmannen har genom infordrande av uppgifter från 50 städer, vilka ansetts representativa, sökt bilda sig en uppfattning om det sätt, varpå förevarande bestämmelser tillämpas i praxis. Om resultatet härav anföres i betänkandet:

Den allmänna bild av praxis, som erhållits genom de verkställda undersökningarna, ger oförtydligt vid handen, att tvekan och osäkerhet i stor utsträckning råder om vad som i ett flertal av ifrågavarande författningar bör förstås med begreppet polismyndighet. Detta är av förut anförda skäl särskilt förhållandet i städerna, där bristen på enhetlighet synes vara särskilt påfallande. En sammanställning av de gjorda undersökningarna visar sålunda bland annat *dels* att i de hörda städerna i det avseende, varom här är fråga, ingen enda av de författningar sammanställningen avser tillämpas enhetligt, *dels* att väsentliga skiljaktigheter rörande tillämpningen överhuvud taget föreligga beträffande en stor del av förevarande bestämmelser. I allmänhet har valet stått mellan magistraten respektive kommunalborgmästaren och polischefen (polisen). Spörsmålet om vilkendera av dem som i de särskilda fallen bör anses som polismyndighet torde merendels ha lösts från fall till fall efter rent praktiska synpunkter utan anläggande av några bestämda principer. I allmänhet synes dock polischefen ha tillagts uppgifter av verkställande eller övervakande natur, under det att magistraten respektive kommunalborgmästaren förbehållits ärenden, som höra samman med nämnda organs allmänna ställning såsom administrativ myndighet. I en del städer har emellertid någon dylik differentiering ej skett, utan handlägger där magistraten eller kommunalborgmästaren så gott som alla polismyndighetsärenden.

Vad angår begreppen kronobetjänt och kronobetjäning framhåller utredningsmannen, att dessa uttryck förr användes i synnerhet i betydelsen tjänstemän på landet, vilka tillhörde landsstaten, såsom kronofogde, länsman, härads-skrivare, fjärdingsman m. fl. Numera torde uttrycket i allmänhet avse landsfiskal; stundom åsyftades dock även all polispersonal på landsbygden. Ställvis användes termen i annan och vidsträcktare bemärkelse, såsom exempelvis i 16 § 1 mom. strafflagens promulgationsförfordning och 14 § lagen angående naturminnesmärkens fredande, där kronobetjänt och kronobetjäningen torde avse även städernas polisorgan.

Utredningsmannen behandlar därefter polismyndigheternas åligganden och befogenheter enligt olika lagar och författningar samt anger därvid, hur begreppet polismyndighet enligt utredningsmannen bör i olika fall tolkas. Undersökningen uppgives omfatta dels samtliga i f. d. justitierådet Skarstedts edition av Sveriges rikets lag intagna eller anmärkta lagar och

författningar, vilka reglerade handläggning av ärenden av nu avsett slag, dels ock ett stort antal andra i Svensk författningssamling införda författningar, som kunde antagas äga betydelse för utredningen. Författningarna äro efter sitt innehåll ordnade under följande grupper, nämligen allmän ordning och säkerhet, byggnads- och brandväsen, hälsovård, socialvård, djurskydd samt forn- och naturminnesskydd, näringsväsen och offentligt notariat, handel med rusdrycker och utskänkningsrörelse, kommunikationsväsen, försvarsväsen och andra uppgifter. Beträffande det närmare innehållet i utredningsmannens undersökning hänvisas till betänkandet sid. 42—109.

Utredningsmannen finner av den gjorda undersökningen framgå, att den nu gällande lagstiftningen rörande politiförvaltningen vore behäftad med mycket kännbara brister av såväl formell som materiell art samt anför härom:

I det förra avseendet är den oklarhet, som i stor utsträckning vidlåder de bestämmelser, som reglera handläggningen av ärendena, särskilt påfallande. Såsom undersökningen visar, användes därvid i ett betydande antal författningar som beteckning på vederbörande organ begreppen polismyndighet, kronobetjäning eller kronobetjänt, utan att innebörden av termerna närmare klargjorts. Följden härav har blivit, att i praktiken tvekan och osäkerhet yppats rörande tillämpningen av ifrågavarande bestämmelser. Denna villrådighet förekommer hos såväl polisorganen själva som andra myndigheter. Självfallet råder även hos allmänheten osäkerhet om vem som är polismyndighet och till vilken myndighet den alltså i förekommande ärenden har att vända sig.

Den osäkerhet och tvekan, som frånvaron av tydliga bestämmelser i nämnda hänseende framkallat, föranleda helt naturligt olägenheter av skilda slag. Sålunda är det givetvis klart, att förhållandet icke är ägnat att befrämja en enhetlig, konsekvent handläggning av ärendena. Praxis kännetecknas också av en anmärkningsvärt stor brist på enhetlighet. Vidare må nämnas de kompetenskonflikter, vartill bestämmelserna på sina håll givit upphov. Att sådana icke förekommit i större utsträckning än som synes ha skett torde sammanhånga med att vederbörande myndigheter under hand träffat överenskommelse om ärendenas handläggning. Härtill komma de betydande olägenheter och besvär i form av tidsutdräkt och onödig omgång med ärendenas behandling, som den rådande oklarheten medför såväl för myndigheterna i allmänhet som för den enskilde.

Beträffande de materiella bristerna torde den lämnade översikten av polisuppgifterna ge vid handen, att dessa i lagstiftningen ej fördelats mellan de olika lokalorganen efter någon klar, enhetlig princip. I allmänhet synes man hava löst spörsmålet från fall till fall utan att följa några bestämda linjer. Därjämte har man genom att använda de mångtydiga begreppen polismyndighet och kronobetjänt utan att närmare precisera deras innebörd i stor utsträckning överlämnat åt myndigheterna att själva avgöra funktionsfördelningen. Denna anordning, vilken i och för sig måste betecknas såsom otillfredsställande, har i sin tur givit upphov till en praxis, som icke endast är synnerligen skiftande utan även i fråga om åtskilliga ärenden synes avvika från författningarnas anda och mening.

Såsom allmänt omdöme torde alltså med fog kunna påstås, att det sätt, varpå den lokala handläggningen av polisärendena för närvarande reglerats, lämnar åtskilligt övrigt att önska i fråga om såväl konsekvens och enhetlighet som ändamålsenlighet.

Vad nu sagts äger framför allt tillämpning beträffande städerna. Genom de reformer, som under senare år vidtagits inom polis- och åklagarväsendet, har, såsom i det föregående berörts, ledningen av polisverksamheten överflyttats från magistraten och kommunalborgmästaren till självständiga och med dem sidoordnade organ. Med polischefskapets överflyttning har också följt, att magistraten och kommunalborgmästaren icke såsom tidigare omedelbart kunna disponera över polispersonalen i staden för sina olika politituppgifter. Den förändring, som sålunda ägt rum med avseende å ledningen av och ansvaret för det lokala polisväsendet, nödvändiggör helt naturligt en omprövning av sättet för handläggningen av en stor del av de polisärenden, som nu tillkomma magistraten och kommunalborgmästaren, i första hand givetvis sådana, som uppdragits åt dem just på grund av den ställning de tidigare intagit i förhållande till polisväsendet.

Berörda utveckling har också medfört, att handläggningen av ärendena i städerna blivit omständlig och mindre ändamålsenlig. I allmänhet torde handläggningen där tillgå på följande sätt. I de ärenden, i vilka beslut erfordras, inhämtar magistraten respektive kommunalborgmästaren yttrande från polischefen eller, där borgmästare eller kommunalborgmästare är polischef, från poliskommissarien (stadsfiskalen). Sedan erforderlig utredning verkställt, överlämnas ärendet åter till magistraten eller kommunalborgmästaren. Efter det ärendet avgjorts — beträffande magistraten allt efter ärendets vikt efter föredragning — överlämnas handlingarna i ärendet ofta åter till polischefen respektive poliskommissarien för kännedom om beslutet. Med avseende å sådana ärenden, vilka äro av expeditionell natur och vilka icke erfordra något beslut, såsom exempelvis delgivningar, handräckningar, mottagande av anmälningar etc., överlämnas dessa, sedan de inkommit till magistraten eller kommunalborgmästaren, till polischefen respektive poliskommissarien för åtgärd och redovisas därefter av denne till stadsmyndigheten. I båda fallen måste ärendena diarieföras i såväl nämnda myndighets som polisens diaries. Som synes är den nuvarande ordningen för ärendenas behandling föga praktisk och medför såväl tidsutdräkt som ock ett visst dubbelarbete.

Slutligen må nämnas, att bristen på enhetlighet i handläggningen framträder alldeles särskilt tydligt i de landsfiskalsdistrikt, i vilka stad ingår och där landsfiskalen även är polischef. I dessa distrikt handläggas åtskilliga polisärenden i staden av magistraten respektive kommunalborgmästaren men för distriktet i övrigt av landsfiskalen. Att denna splittring i handläggningen av polisgöromålen inom ett och samma polischefsdistrikt är mindre tillfredsställande ligger i öppen dag.

Utredningsmannen framför därefter vissa allmänna synpunkter på en reform i syfte att dels avlägsna de brister, som i formellt avseende vidlådde gällande författningsbestämmelser på området, dels ock över huvud söka åvägbringa en mera rationell och enhetlig handläggning.

Vad de formella bristerna anginge borde enligt utredningsmannen främst klarhet skapas om vad som bör förstås med polismyndighet i de författningar, där begreppets innebörd ej närmare preciserats. Det mest rationella skulle måhända vara att ur författningspråket helt utmönstra termen polismyndighet, men utredningsmannen anser, att detta av bland annat lagtekniska skäl ej torde låta sig göra. Spörsmålet torde i stället böra lösas på det sätt att begreppets innebörd klargjordes, därvid uttrycket polismyndighet borde

reserveras för de egentliga polisorganen, nämligen poliskamrarna och polis- cheferna. Därigenom torde begreppet komma att bringas i överensstämmelse med gängse språkbruk och gällande rättsuppfattning. I sådana undantagsfall där begreppet av författningstekniska skäl funnes böra användas i annan be- märkelse än poliskammaren och polischefen borde uttryckligen angivas, vilket eller vilka organ som åsyftades. Det sagda ägde enligt utredningsmannen i allt väsentligt giltighet även i fråga om termerna kronobetjänt och kronobe- tjäning. Med hänsyn därtill och då någon anledning ej syntes föreligga att i lagspråket använda dessa föräldrade uttryck borde de undvikas och utbytas mot konkreta, tydliga bestämmningar på de organ som avsåges.

För att åstadkomma en mera rationell och enhetlig handläggning av ären- dena förutsätter utredningsmannen i första hand en avgränsning av polis- organens och de allmänna administrativa organens funktionsområden. Denna fråga ägde betydelse huvudsakligen för städerna. Om grunderna för dess lös- ning yttrar utredningsmannen:

Beträffande de allmänna principer, som böra följas för att åvägabringa rationalisering av handläggningen, må till en början förutskickas, att det föreliggande uppdraget endast torde avse framläggande av sådana förslag, som kunna genomföras inom ramen för den nuvarande lokala för- valtningsorganisationen. Härav torde följa, att genom den ifrågasatta refor- men icke kan ernås en fullt tillfredsställande lösning av spörsmålet; en sådan torde icke stå att vinna annorledes än genom vidtagande av genomgripande organisatoriska förändringar i den kommunala förvaltningen. Vid övervägande av frågan, vilka funktionsförändringar som böra vidtagas för att ernå det upp- ställda syftet, har man alltså att beakta, att organens allmänna ställning i allt väsentligt måste lämnas orubbad. Vidare bör naturligen uppmärksammas icke blott att de ärenden, som finnas böra tillkomma polisorganen, äro för- enliga med dessa organs allmänna funktioner utan även att reformen icke kommer att inverka menligt å fullgörandet av deras övriga uppgifter.

I sistnämnda hänseende bör erinras om den pågående utredningen av frågan rörande polisväsendets förstatligande. Med hänsyn till den betydelse, som denna fråga har för förevarande utredning, har samråd ägt rum med 1939 års polisutredning; det förslag, som i det följande framlägges, är så avvägt, att det torde låta sig anpassas även efter en förstatligad polisorganisation.

I anslutning härtill må ock anmärkas, att vid en reform på förevarande område hänsyn givetvis även bör tagas till de förändringar, som den nya processreformen kommer att medföra med avseende å polis- och åklagar- organens uppgifter.

Slutligen bör här omnämnas den av Kungl. Maj:t den 11 november 1938 beslutade utredningen rörande en allmän revision av ordningsstadgan för rikets städer och därmed sammanhängande författningar. I dessa författningar regleras handläggningen av åtskilliga betydelsefulla polisärenden. Denna ut- redning har enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 december 1939 tills vidare ned- lagts men lär sedermera komma att återupptagas. Med hänsyn härtill torde ur de synpunkter utredningsmannen har att företräda ställning ej böra tagas till eventuella ändringar i nämnda författningskomplex i vidare mån än så finnes påkallat för åvägabringande av en rationell lösning av förevarande ut- redningsspörsmål.

Från sålunda angivna utgångspunkter har utredningsmannen funnit sig böra begränsa reformen rörande ärendenas handläggning huvudsakligen till sådana författningar, i vilka begreppet polismyndighet eller motsvarande be-

nämning förekommer utan närmare bestämning; för vinnande av konsekvens och enhetlighet påkallas dock ändringar även i en del andra författningar.

Beträffande de principer, som därvidlag böra följas, torde å polisorganen böra ankomma dels ärenden, som äro av mera utpräglad poliskaraktär eller alltså ärenden, vilka avse upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, och dels andra ärenden, vilka höra samman med polisens allmänna verksamhet och för vilkas utförande polisen därför också redan med nuvarande ordning tages i anspråk, såsom beträffande övervakning av författningars efterlevnad, verkställande av utredningar, handräckningar, delgivningar och dylikt. Magistraten och kommunalborgmästaren skola liksom hittills handlägga ärenden av mera allmän polisiär natur och vilka innebära mera förvaltningsmässiga bedömanden och avgöranden.

Med utgångspunkt från angivna principer föreslår utredningsmannen, att å poliskammare och polischef skola ankomma följande uppgifter:

a) rörande allmän ordning och säkerhet:

1) upplösande av tillställning enligt § 13 ordningsstadgan för rikets städer;
2) inställande eller upplösande av tillställning enligt förordningen angående biografföreställningar, kungörelsen angående rätt för utlännings och i utlandet bosatt svensk undersåte att här i riket giva offentlig föreställning m. m. och förordningen angående offentliga föreställningar i hypnotism m. m.;

3) avgivande av yttrande rörande ansökan om tillstånd till uppförande eller inredande av biograf eller innehav av filmförråd samt vissa andra åtgöranden enligt förordningarna den 3 juni 1932 med vissa bestämmelser angående biografier och filmföreläsning samt film;

4) vissa åtgöranden enligt 7 och 11 §§ lagen den 22 juni 1906 angående villkorlig frigivning, 4 § instruktionen den 12 april 1907 för tillsyningsmän över villkorligt frigivna, 5 och 6 §§ lagen den 22 april 1927 om tillsyn över dem, som utskrivits på prov från vårdanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare m. m., 7 § instruktionen den 25 november 1927 för tillsyningsmän över dem, som utskrivits enligt sistnämnda lag, samt 31 § stadgan den 8 april 1938 angående vård och behandling av dem som ådömts ungdomsfängelse;

5) meddelande av handräckning enligt lagarna den 22 juni 1939 om villkorlig dom, den 13 mars 1937 om tvångsuppföstran, den 6 juni 1924 innefattande bestämmelser om förfarandet i brottmål rörande vissa minderåriga och den 22 juni 1939 om särskild förundersökning i brottmål;

6) verkställande av utredning i passärenden;

7) mottagande av underrättelse från tulltjänsteman om husrannsakan;

8) överlämnande av lik till anatomisk institution;

9) lämnande av biträde åt kraft-, kanal-, telegraf- och järnvägsmyndighet för förhindrande av skadegörelse å vissa kraftanläggningar och telegrafanläggningar m. m. samt järnvägarna;

b) rörande brandväsen:

10) mottagande av underrättelse från brandfogde om skogseld;

c) rörande hälsovård:

11) lämnande av biträde åt hälsovårdsorganen vid efterlevnaden av hälsovårdsstadgan och epidemilagen;

12) meddelande av handräckning åt sundhetsinspektör och hälsovårdsmyndighet för könssjuka inställande till läkarundersökning eller intagande å sjukhus;

13) meddelande av handräckning för tuberkulossjuk persons inställande till läkarundersökning;

14) vidtagande av efterspaningsåtgärder beträffande efterbesiktningsskyldig enligt karantänkungörelsen den 4 maj 1934 och kungörelsen den 31 augusti 1938 om sanitär kontroll över luftfarten samt övervakande av kungörelsernas efterlevnad;

15) övervakande av efterlevnaden av kungörelsen den 4 maj 1934 om råttutrotning å fartyg;

16) mottagande av anmälan från sjukvårdsinrättnings styresman om fall av vårdslöshet eller försummelse vid behandling å inrättningen av uppkomna skador m. m.;

17) mottagande av underrättelse om länsstyrelses beslut om tillstånd till begagnande av fosfor eller fosformos samt anmälan om missbruk av användning av sådant gift;

18) förstörande av fosfortändstickor, som dömts förbrutna enligt förordningen angående förbud mot tillverkning, införsel och försäljning av fosfortändstickor;

19) lämnande av biträde åt medicinalstyrelsen och länsstyrelse vid övervakning av epizootilagen;

20) tillkallande av arbetsmanskap för utförande av arbete, som ankommer på djurägare enligt tillämpningskungörelsen den 12 april 1935 till epizootilagen;

21) lämnande av biträde åt länsstyrelse vid övervakning av förordningen den 20 juni 1941 angående bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur samt uppsättande av anslag om förbud mot införsel till skyddat område;

d) rörande socialvård:

22) meddelande av handräckning enligt fattigvårds- och barnavårdslagarna;

23) ombesörjande av hemsändande av nödställd svensk medborgare i utlandet;

24) meddelande av handräckning åt barnavårdsman för underhållsskyldigs efterforskande eller hörande och för verkställande av delgivningar enligt lagen om barn utom äktenskap och lagen om barn i äktenskap;

25) hindrande av underhållsskyldigs avresa från riket;

26) utfärdande av intyg rörande underhållsskyldig samt vidtagande av efterspaning av efterlyst sådan;

27) meddelande av handräckning åt skolstyrelse och skolråd för barns hämtande till skolan;

28) lämnande av upplysningar och biträde åt yrkesinspektionen, yrkesinspektör m. fl. samt vidtagande av anordning till säkerställande av upprätthållande av förbud mot hälsovådligt arbete;

29) anmälan till barnavårdsnämnd om överträdelse av förbud för barn att idka viss försäljning;

30) mottagande av anmälan om olycksfall i arbete samt verkställande av undersökning om sådant olycksfall;

31) verkställande av undersökning rörande kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring;

32) vidtagande av vissa åtgärder enligt alkoholistlagen för alkoholmissbrukares intagande å alkoholistanstalt samt meddelande av handräckning för sådan persons inställelse inför nykterhetsnämnd eller läkare eller å alkoholistanstalt;

33) meddelande av handräckning åt hyresnämnd;

e) rörande djurskydd samt forn- och naturminnesskydd:

34) inställande av förevisning av djur i menagerier;

35) omhändertagande samt försäljande av djur, som är utsatt för djurplågeri;

36) mottagande av fornfynd enligt lagen om fornminnen;

37) föranstaltande om borttagande av störande anordning vid fridlyst område enligt lagen angående naturminnesmärkens fredande;

38) meddelande av handräckning åt tillsynsmyndighet rörande fiske- och naturskyddet;

f) rörande näringsväsen och offentligt notariat:

39) mottagande av anmälan om inrättande eller övertagande av boktryckeri;

40) meddelande av handräckning för verkställande av kvarstad å tryckt skrift;

41) vissa åtgöranden enligt utvandrarförordningen;

42) undersökning av affärsinnehavares lager m. m. enligt förordningarna angående idkande av pantlånerörelse och handel med vissa begagnade föremål m. m.;

43) vissa åtgöranden enligt förordningarna angående eldfarliga oljor och explosiva varor;

44) omhändertagande av skjutvapen samt granskning av försäljningsbok över vapen och ammunition;

45) övervakande av försäljning av gasskyddsmateriel;

46) övervakande av efterlevnaden av justeringskungörelsen;

47) mottagande av underrättelse om länsstyrelses beslut om förbud mot kräftfångst m. m.;

48) omhändertagande i visst fall av avliden persons kvarlåtenskap och tillkallande av dödsbodelägare eller anmälan om dödsfallet enligt lagen om boutredning och arvsskifte samt lagen om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo;

g) rörande handel med rusdrycker och utskänkningsrörelse:

49) meddelande av underrättelse till vederbörande försäljare och kontrollstyrelsen om förekommande missbruk av skattefri sprit;

50) meddelande av förbud tills vidare mot försäljning av vissa alkoholhaltiga preparat;

51) meddelande av förbud för visst tillfälle mot detaljhandel med pilsnerdricka och mot utskänkning av alkoholfria drycker;

h) rörande kommunikationsväsen:

- 52) tillhandahållande av besiktningsskyltar för motorfordon;
- 53) tillhandahållande av skattes skyltar för motorfordon;
- 54) omhändertagande av motorfordon enligt kungörelsen den 4 maj 1934 om skatt för motorfordon, som för tillfälligt brukande i riket från utlandet införts;
- 55) lämnande av biträde åt fartygsinspektör vid undersökning av fartyg;
- 56) meddelande av handräckning åt fartygsbefälhavare för inställande i tjänsten av påmönstrad sjöman;
- 57) mottagande av anmälan om utländskt sjöfolks avmönstring;
- 58) mottagande av underrättelse från flygplatspersonal om omhändertagande av ordningsstörare;
- 59) hindrande av luftfartyg som framförts i strid mot meddelat förbud;
- 60) mottagande av brevduva;

i) rörande försvarsväsen:

- 61) mottagande av underrättelse från mönstringsförrättare om värnpliktigs av- och påmönstring å handelsfartyg samt anmälan om värnpliktigs vägran eller underlåtenhet att avhämta, utkvittera eller mottaga militär försändelse;
- 62) anmälan till inskrivningschefen eller sjömanshusombudsmannen om värnpliktigs avresa med utvandrarfartyg;
- 63) uttagande vid vägran hos vederbörande av det rekvirerade enligt rekvisitionslagen och beredskapsförfogandelagen;
- 64) vissa åtgöranden enligt rekvisitionsförordningen;
- 65) inhämtande av upplysning om innehav av förnödenheter enligt allmänna förfogandelagen, maximiprislagen, prisregleringslagen och lagen om skyldighet att bortföra varuförråd;
- 66) meddelande av handräckning för persons inställelse till luftskyddstjänst eller arbete enligt lagen om förfoganderätt för luftskyddets behov och utrymningslagen.

j) andra uppgifter:

- 67) mottagande av anmälan om intagning av hemdjur;
- 68) meddelande av handräckning åt kommunalnämnd;
- 69) meddelande av handräckning åt tulltjänsteman; samt
- 70) infordrande av komplettering av ansökan om svenskt medborgarskap.

Utredningsmannen framhåller, att ovan omförmälda uppgifter med några få undantag utgjordes av sådana ärenden, som enligt författningarna tillagts polismyndighet eller kronobetjäning (kronobetjänt) utan att begreppens innebörd klargjorts, men vilka enligt de tolkningsresultat, till vilka utredningsmannen kommit, ålåg poliskammare eller polischef. Undantagen utgjordes av ärendena under punkterna 1), 2), 22), 30), 31), 34), 35), 52) och 53). Av dessa avsåge ärendena under 2), 22), 31), 34) och 53) ärenden, vilka för närvarande enligt utredningsmannens tolkning torde tillkomma även magistrat eller kommunalborgmästare, och uppgifterna under 1), 30), 35) och 52) innefattade ärenden, vilka enligt uttryckliga stadganden ankomme jämväl på

annat organ än poliskammare eller polischef. Ärendena under 64) skulle även tillkomma magistratens och kommunalborgmästarens handläggning.

Utredningsmannen upplyser, att förslaget i väsentliga delar överensstämmer med den praxis, som utbildats i det övervägande antalet städer.

Den av utredningsmannen förordade principlösningen syntes enligt dennes mening vara ägnad att medföra såväl enhetlighet som klarhet och reda i handläggningen. Eftersom förevarande ärenden i städer med poliskammare och å landsbygden redan nu handlades av polisorganen, skulle genom den föreslagna ordningen fullständig enhetlighet vinnas. Den nuvarande splittningen i handläggningen skulle undanröjas och klarare och mera bestämda gränslinjer uppdragas för såväl polisorganens som stadsmyndigheternas ifrågavarande funktionsområden. Med en centralisering av ärendena hos polisorganen torde dessutom följa en mera praktisk handläggning än nu vore fallet.

Utredningsmannen diskuterar även de nackdelar, med vilka förslaget kunde vara förenat, samt anför härom:

Förslaget kan måhända bli föremål för vissa invändningar. Sålunda torde kunna göras gällande, att reformen vad magistratsstäderna beträffar innebär en försämring i förhållande till nu gällande ordning, i det att den kollegiala handläggningen komme att försvinna och ärendena avgöras av endast en person samt att de garantier för en omsorgsfull och noggrann prövning, som det nuvarande systemet innebure, därmed skulle bortfalla. Denna invändning torde emellertid icke böra tillmätas avgörande betydelse. Sålunda må till en början nämnas, att de ärenden, som tillagts polisorganen, i allmänhet icke påkalla någon prövning eller något avgörande utan äro av mera expeditiösmässig natur. Dessutom är att märka, att de ärenden, som enligt förslaget skola ankomma på polisorganen, till sin karaktär genomgående äro sådana, som höra samman med polisens allmänna verksamhet och för vilkas handläggning alltså polisorganen otvivelaktigt måste anses besitta de erforderliga kvalifikationerna. Vidare förtjänar framhållas, att ifrågavarande ärenden i poliskammarstäderna och på landsbygden redan nu tillkomma polisorganen samt att enligt tillämplad praxis en stor del av ärendena även i andra städer handläggas av polischefen utan att några olägenheter därav yppats.

Därjämte skulle kunna invändas, att en del av landsfiskalerna-polischeferna icke äro bosatta inom staden och att detta skulle medföra ej oväsentliga nackdelar. Ej heller en sådan anmärkning torde böra tilläggas någon större betydelse. Härvid må till en början framhållas, att — om man medräknar även de städer, i vilka enligt 1941 års distriktsåklagarreform polischefskapet framdeles avses skola tillkomma landsfiskalen — det sammanlagt endast synes vara sex städer, där landsfiskalens stationeringsort är belägen utom staden. Dessutom kan ju tänkas, att beträffande någon av de tre av nu nämnda städer, där polischefskapets överflyttning ännu ej genomförts, polischefen i samband därmed kan bli stationerad i staden. Att berörda förhållande skulle medföra några praktiska olägenheter av någon vikt torde emellertid ej behöva befaras, och i varje fall torde icke kunna antagas, att de bli så stora, att för dessa städers vidkommande avsteg från den föreslagna principen bör göras. För övrigt kan erinras, att åtskilliga andra landsfiskaler äro stationerade utanför sina distrikt utan att detta visat sig ha medfört några egentliga nackdelar för tjänsten.

Bland de uppgifter, vilka enligt utredningsmannens förslag skola i stad ankomma å polischef, äro, såsom av det föregående framgår, upplösande av tillställning enligt § 13 ordningsstadgan för rikets städer samt inställande eller upplösande av tillställning enligt förordningen angående biografföreställningar, kungörelsen angående rätt för utlänning och i utlandet bosatt svensk undersåte att här i riket giva offentlig föreställning m. m. och förordningen angående offentliga föreställningar i hypnotism m. m. (punkterna 1) och 2) i uppräknningen i det föregående). Anledningen till att denna fråga upptagits till separat lösning utan avvaktan å resultatet av en allmän revision av nämnda författningar vore närmast den att ifrågavarande befogenhet enligt ordningsstadgan för rikets städer tillkomme poliskammare, magistrat och kommunalborgmästare men enligt de andra författningarna polismyndighet utan angivande av vem som åsyftades därmed samt att en lösning av förevarande utredningsspörsmål icke syntes möjlig med mindre dessa författningar underkastades jämkning i ifrågavarande avseende. Enligt utredningsmannens mening torde varken ur principiell eller annan synpunkt betänkligheter kunna med fog resas mot en fristående lösning av denna fråga.

Frånsett nyssnämnda fråga och ett detaljspörsmål, som senare skall beröras, har utredningsmannen ansett sig ej böra ingå på frågan om eventuella ändringar i ordningsstadgan och därmed sammanhängande författningar. Orsaken härtill vore, att frågan om en allmän revision av nämnda författningar vore aktuell; såsom förut omnämnts har nämnda fråga hänskjutits till utredning, vilken utredning emellertid tills vidare nedlagts. Utredningsmannen berör i detta sammanhang mera utförligt frågan om tillståndsgivningen enligt nämnda författningar och anför därom:

Denna fråga torde i överbärande grad vara en ordningsfråga, vilken hör intimt samman med polisens allmänna uppgifter. Ur denna synpunkt ter det sig därför såsom mest naturligt, att avgörandet tillkommer den som bär ansvaret för ordningens och säkerhetens upprätthållande å vederbörande ort. Vidare är att märka att ifrågavarande befogenhet för närvarande utövas av polisorganen dels i alla städer med polismästare utom i en (Lund) och dels på landet, samt att det måste vara ett eftersträfvansvärt mål att likformighet i förevarande hänseende åvägabringas. Detta synes ej minst viktigt med hänsyn till den förut framhållna, till stor del också redan genomförda principen, att landsfiskal även skall vara polischef i stad, som ingår i hans distrikt.

En annan omständighet som synes tala för en generell överflyttning av tillståndsgivningen till polisorganen är, att härigenom torde kunna skapas större förutsättningar att avlägsna nu förekommande ojämnheter i tillämpningen av ifrågavarande bestämmelser och främja en mera enhetlig bedömning av ärendena än som med den nuvarande splittringen i handläggningen synes möjlig.

Å andra sidan kunna vissa skäl anföras mot en sådan överflyttning. Sålunda kan bland annat med rätta göras gällande, att frågan om anordnande av tillställningar av förevarande slag även är av social och ekonomisk natur och äger stor betydelse för kommunerna, samt att de synpunkter, som med anledning därav böra vinna beaktande, kunna väntas bli bättre tillgodosedda, om handläggningen tillkommer de allmänna administrativa och kommunala myndigheterna än polisorganen.

Enligt utredningsmannens uppfattning synes därför, innan slutlig ställ-

ning tages till berörda spörsmål, detta böra göras till föremål för närmare undersökning; denna undersökning faller emellertid utom det föreliggande uppdraget.

Utredningsmannen fäster uppmärksamheten vid att genomförandet av förslaget komme att medföra en viss ökning av arbetsbördan för polischeferna i de städer, som ej hade poliskammare eller polismästare. I flertalet av dessa städer torde emellertid enligt nuvarande ordning huvudparten av ärendena tillkomma polischefens handläggning. Vidare framhålles, att polischeferna i stor utsträckning finge taga befattning även med de polisärenden, som handlades av magistraten och kommunalborgmästaren, enär ärendena ofta remitterades till polischefen antingen för yttrande eller för annan åtgärd, vanligtvis för verkställighet. Då vidare de nya ärenden, som tillagts polisorganen, ej heller i kvalitativt hänseende vore av någon större betydelse, torde enligt utredningsmannen den totala merbelastningen icke bliva nämnvärt tyngande för polischeferna. För magistraterna och kommunalborgmästarna betydde reformen en motsvarande arbetslättnad. För den underordnade polispersonalens del torde reformen ej medföra någon arbetsökning, då den ej innefattade någon utvidgning av polispersonalens nuvarande arbetsuppgifter.

Enligt utredningsmannens uppfattning komme förslaget ej att medföra några merkostnader vare sig för vederbörande städer eller för statsverket.

Angående förslagets utformning anföres i betänkandet:

Vad härefter angår utformningen av det förslag, för vars allmänna innebörd i det föregående redogjorts, påkallas för dess genomförande ändringar i ett jämförelsevis stort antal författningar, såväl lagar som i administrativ ordning utfärdade förordningar och kungörelser. De ändringar, som erfordras, äro dock i allmänhet av relativt enkel natur och likartade.

Till övervägande del berör reformen sådana författningsbestämmelser, enligt vilka uppgifter tilläggas polismyndighet utan angivande av vem som därmed äsyftas. Beträffande dessa författningsändringar synas närmast två alternativ erbjuda sig. Antingen kan erforderlig jämkning vidtagas i varje särskilt författningsrum eller ock kan i en särskild lag upptagas bestämmelser om att de uppgifter, som enligt lag eller författning tillkomma polismyndighet, skola ankomma på poliskammaren respektive polischefen.

Vid övervägande av spörsmålet har utredningsmannen funnit det senare alternativet vara att föredraga. En lösning efter den förra linjen skulle visserligen innebära den fördelen, att i varje lagrum direkt erhöles upplysning om vilket organ som skulle handha den ifrågavarande funktionen. Å andra sidan skulle därav påkallas ändringar i ett ganska stort antal författningar, sammanlagt minst etthundratrettio. Att uteslutande av denna anledning vidtaga ändringar i ett så betydande antal författningar synes emellertid av praktiska skäl ej böra ifrågakomma. Genom den lösning, för vilken utredningsmannen stannat, kan antalet författningar, vilka behöva ändras, nedbringas högst väsentligt. Därjämte vinnes, att i en och samma författning erhöles upplysning om vem som i skilda författningar är polismyndighet, vilket torde vara en fördel för såväl allmänheten som vederbörande myndigheter och tjänstemän.

Utredningsmannen har i anslutning till de i det föregående anförda synpunkterna upprättat *dels* förslag till lag med vissa bestämmelser om polis-

myndighet, dels ock förslag till därav föranledda ändringar i 34 särskilda författningar. Förslagen torde — med uteslutande dock av de förslag till författningsändringar, vilkas eventuella genomförande torde böra ske enbart i administrativ ordning — få såsom bilaga (*Bilaga B*) fogas till detta protokoll.

Förslaget till lag med vissa bestämmelser om polismyndighet innehåller sammanlagt tre paragrafer.

I 1 § första stycket stadgas, att de uppgifter, som enligt lag eller författning ankomma på polismyndighet i orten, skola tillkomma i stad, där poliskammare finnes, denna och å annan ort polischefen. I andra stycket har hänvisning gjorts till särskilda stadganden om poliskammare och polischef. Enligt tredje stycket skall, utan hinder av vad i första stycket föreskrives, i vissa uppräknade lag- och författningsrum med polismyndighet avses vad där finnes stadgat. Bland de sålunda uppräknade stadgandena äro 5 § sinnessjuklagen, 53 § utlänningslagen, § 29 och § 30 första stycket ordningsstadgan för rikets städer, 48 § 2 mom. första och andra styckena brandstadgan, 1 § 1 mom. och 20 § 1 mom. motorfordonsförordningen, 1 § 2 mom. vägtrafikstadgan, 9 § lotteriförordningen samt 41 § förordningen angående yrkesmässig automobiltrafik m. m.

Enligt 2 § må länsstyrelse, om särskilda skäl därtill föranleda, uppdraga åt annan polisman än polischef att utöva befogenheter, vilka eljest enligt 1 § första stycket ankomme på polischef.

I 3 § stadgas, att genom lagen ej göres ändring i de bestämmelser, som gälla för Stockholm.

I speciell motivering till lagförslaget meddelar utredningsmannen, att anledningen till att poliskamrarna och icke endast polischeferna upptagits såsom polismyndighet, oaktat polischefen-polismästaren numera vore ensam ledamot av poliskammaren i alla de städer, där sådan funnes inrättad, vore, att poliskamrarna med hänsyn till sin ställning och sina uppgifter vore att betrakta såsom typiska polismyndigheter. Genom att poliskammare medtoges gjordes ej heller någon ändring i den befogenhet, som enligt vederbörlig instruktion tillkomme polisintendent att i poliskammaren handlägga ärende, som eljest ankomme på polismästaren. Vidare vunnes en klarare avgränsning mellan poliskammarärenden och ärenden, som skulle handläggas av polismästaren i hans egenskap av polischef.

Till ytterligare belysning av lagförslagets innebörd anför utredningsmannen:

Med avsende å förslagets allmänna tillämplighetsområde må till en början framhållas, att förslaget givetvis äger tillämpning även för sådana fall, där någon rättslig befogenhet ej tillägges polismyndigheten, utan där denna endast har att avge yttrande (såsom exempelvis i förordningarna med vissa bestämmelser angående biografer och filmföreläsningar samt film, förordningen angående eldfarliga oljor m. fl. författningar) eller har en mera passiv funktion, såsom exempelvis att mottaga anmälan eller underrättelse (lagen om ägofred, instruktionerna för tillsyningsmän över villkorligt frigivna m. fl., lagen om straff för olovlig varuinförsel m. fl. författningar), eller att vidtaga annan faktisk åtgärd.

Vidare är att märka, att den allmänna regeln i första stycket naturligen skall gälla jämväl i de fall, där enligt författningarnas förarbeten begreppet polismyndighet användes i annan bemärkelse än poliskammare respektive polischef, såsom exempelvis i förordningen angående biografföreställningar m. fl. författningar.

Förslaget berör däremot självfallet ej den maktbefogenhet (polismyndighet), som enligt en del författningar samt vederbörliga polisinstruktioner i vissa hänseenden tillkommer polispersonalen.

Enligt uttrycklig föreskrift i vissa författningar tilläggas poliskammare och polischef olika befogenheter. Till förebyggande av missförstånd må anmärkas, att det ej är meningen att göra någon ändring härutinnan.

Avfattningen av första stycket torde ge vid handen, att bestämmelsen endast har avseende å de lokala polisorganen inom länet och således ej å landsfogde, länsstyrelse eller Kungl. Maj:t.

Hänvisningen i andra stycket avser vem som å vederbörande ort utövar polischefskapet samt poliskamrarnas organisation.

Det är uppenbarligen ej meningen, att polischefen själv skall utföra alla de åtgärder, som enligt förevarande bestämmelser skola ankomma på honom, utan äger han självfallet härför allt efter sakens beskaffenhet anlita underordnad polispersonal. Ansvar för ärendets behöriga handläggning skall emellertid principiellt åligga polischefen. Sålunda förutsättes, att den underlydande polispersonalen, liksom hittills, ombesörjer rena verkställighetsbestyr, såsom exempelvis utförande av handräckningar åt olika myndigheter, varom stadgas i åtskilliga författningar, verkställande av undersökning rörande affärsrörelse, som sägs i en del författningar, såsom t. ex. i förordningarna angående idkande av pantlånerörelse, handel med begagnade föremål och angående gasskyddsmateriel, granskning av hundskatteregister, förarbok etc.

Däremot äger polischefen som regel icke åt underordnad polisman överlåta beslutanderätten i på honom ankommande ärenden. Beträffande en del av de ärenden, som enligt förevarande förslag skola tillkomma polischefen, synas dock praktiska skäl tala för att dylik möjlighet hålles öppen. Bestämelse härom har upptagits i 2 §.

I vissa författningar föreskrives skyldighet för myndighet eller enskild att till polismyndighet göra anmälan om vissa faktiska förhållanden eller inlämna vissa påträffade föremål; så bland annat i kungörelsen angående vad militär personal har att iakttaga vid upprätthållande av allmän ordning m. m. (1—4 §§), lagen om förekommande och släckande av skogseld (18 §), tillämpningskungörelsen till förordningen om luftfart (§ 40), lagen om ägofred (52—58 §§), lagen om fornminnen (12, 14 §§), kungörelsen angående enskildas innehav av brevduror vid krig eller krigsfara m. m. (2 §) m. fl. författningar. Med anledning härav må här anmärkas, att huvudregeln i förevarande paragraf givetvis icke får tolkas så snävt, att vederbörande i dylika fall ovillkorligen måste vända sig till poliskammaren eller polischefen, utan får föreskriften ifråga anses ha fullgjorts, om anmälan göres respektive föremålet inlämnas till närmaste polisman, som i sin tur har att vidarebefordra ärendet till vederbörande polisbefäl.

I ett flertal författningar användes begreppet polismyndighet uttryckligen i annan betydelse än enligt huvudregeln. Enligt de i det föregående uppdragna allmänna principerna för ärendenas handläggning skall emellertid med avseende å två av berörda författningar, lagen om rätt i vissa fall för polismyndighet att omhändertaga djur och olycksfallsförsäkringslagen, handläggningen tillkomma poliskammaren eller polischefen. Till följd härav skulle alltså enligt föreliggande förslag bestämmelserna om polismyndighet i 9 § förstnämnda lag

och 5 § tillämpningskungörelsen till olycksfallsförsäkringslagen förlora sin betydelse. Även beträffande de övriga ifrågavarande författningarna har givetvis övervägts, i vad mån icke motsvarande funktionsförändringar böra genomföras, men har undersökningen givit vid handen, att sådana, främst av praktiska skäl, ej synas böra vidtagas. Ej heller har det — särskilt med hänsyn till de ganska omfattande ändringar, som i så fall skulle behöva vidtagas i de olika författningarna — syntes böra ifrågakomma, att i formellt hänseende bringa polismyndighetsbegreppet i dessa författningar i överensstämmelse med bestämmelsen i första stycket.

Vid nu nämnda förhållanden ha de författningar, vilkas polismyndighetsbegrepp avviker från huvudregeln, ansetts böra anmärkas i denna lag. Bestämmelse härom har upptagits i tredje stycket.

Bestämmelsen i 2 § torde enligt utredningsmannen få sin största betydelse för landsbygden. Sälunda torde det i köpingar och andra orter, där polischefen ej vore stationerad och där kvalificerat polisbefäl funnes, kunna vara lämpligt att åt sådant befäl uppdraga handläggningen av vissa ofta förekommande ärenden. Sådan överflyttning borde dock självfallet ej medgivas utan tvingande praktiska skäl och borde begränsas till mindre betydelsefulla ärenden. Avgörandet av dylika frågor syntes böra tillkomma antingen Kungl. Maj:t eller länsstyrelserna. För det förra alternativet torde enligt utredningsmannen tala dels önskemålet att ernå en enhetlig tillämpning av stadgandet för hela riket, dels ock att prövningen innefattade meddelande av avvikelser rörande handläggningen av ärenden, reglerade i lagar och författningar, som utfärdats av Kungl. Maj:t. Med hänsyn till de förutsättningar, vilka skulle gälla för dispensrätten, syntes emellertid beslutanderätten böra anförtros åt länsstyrelserna i deras egenskap av högsta polismyndighet i länet.

Enligt utredningsmannens uppfattning vore den i 1 § föreslagna principen ej förenlig med den fördelning av polisärendena, som gällde för överståthållarämbetet. Med hänsyn därtill och då några praktiska olägenheter av någon betydelse ej torde följa därmed, hade huvudstaden lämnats utanför förslaget, varom stadgande upptagits i 3 §.

De av utredningsmannen föreslagna författningsändringarna utgöra såsom regel en direkt tillämpning av de principer, för vilka redogörelse lämnats i det föregående. Beträffande vissa av författningsändringarna tillkomma dock särskilda synpunkter, vilka närmare utvecklats i betänkandet.

Enligt 10 kap. 12 § strafflagen må krigsmanskap användas till upprors stillande. Manskaper äger dock ej bruka vapen å upprorsmän förrän den på stället varande civilmyndigheten tre gånger ljudeligen i Konungens namn befallt dem att genast åtskiljas, vid äventyr att vapenmakt eljest användes. Övergå upprorsmännen så hastigt till våld, att civilmyndighet ej kan förfara som nu sagts, äger myndigheten förordna, att upproret genast skall stillas med vapenmakt. Ej må dock i något fall vapen brukas längre än civilmyndighet finner det nödigt för upprorets stillande. Med civilmyndighet förstås i nämnda paragraf Konungens befallningshavande, borgmästare eller polismästare i stad och landsfogde å landet eller den, som i sådan ämbetsmans ställe satt är. Är

ej civilmyndighet tillstades och kan ej dess ankomst avbidas, äger på stället varande högste militärbefälhavare förfara så som för civilmyndigheten är stadgat.

Rörande den föreslagna ändringen i detta stadgande yttrar utredningsmannen:

Att även borgmästare tillagts denna befogenhet torde sammanhänga med att denne tidigare hade ledningen av och ansvaret för ordningens upprätthållande inom staden. Med hänsyn därtill att varken borgmästare eller kommunalborgmästare — fränsett det fåtal städer, där nämnda befattningshavare äro polischefer — numera ha någon sådan befattning med polisväsendet, har den ändringen ansetts böra vidtagas, att borgmästaren uteslutits och ersatts med polischefen. På grund härav och i likhet med vad redan gäller enligt förordningen angående användande av militär personal till upprätthållande av allmän ordning m. m. torde förevarande befogenhet även för landet böra tillkomma polischefen. Eftersom polismästare alltid är polischef, har polismästaren uteslutits från de uppräknade befattningshavarna. Därjämte bör med hänsyn till den ställning och de uppgifter, som tillkomma statspolisintendenten, även denne tilläggas ifrågavarande funktion. Då området för landsfogdens ordningspolisverksamhet numera omfattar icke endast landsbygden utan jämväl i princip städerna, har även härav betingad ändring vidtagits. Därjämte har, enär icke alla polischefer lära vara ämbetsmän i den bemärkelse, som avses i 10 kap. 1 § strafflagen, jämväl tjänsteman tillagts.

Enligt 4 § 7 mom. förordningen den 23 oktober 1908 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter skall i de fall då kontroll å biljettförsäljning är obligatorisk denna verkställas i stad genom vederbörande polismyndighet och å landet genom ordföranden i socknens kommunalnämnd eller en eller flera av nämnden på kommunens bekostnad särskilt antagna personer.

Utredningsmannen framhåller, att ifrågavarande kontroll syntes i stad, liksom å landet, böra tillkomma den kommunala uppbördsmyndigheten i stället för polisen. Utredningsmannen säger sig hava inhämtat, att redan nu kontrollen i en del städer ombesörjes av drätselkammaren. Ansvaret för kontrollen torde emellertid böra ankomma på den kommunala uppbördsmyndigheten såsom sådan och icke, såsom nu vore fallet på landet, endast å ordföranden.

Enligt förordningarna angående handel med skattefri sprit, angående vissa alkoholhaltiga preparat m. m., angående tillverkning och beskattning av brännvin samt angående försäljning av rusdrycker ställes i vissa fall en del av de böter, som ådömas enligt förordningarna, i Stockholm till överståthållarämbetets, i annan stad till magistratens samt å landet till länsstyrelsens förfogande att i enlighet med föreskrifter, som Kungl. Maj:t utfärdar, användas till uppmuntran av polismän, som ådagalagt synnerligt nit vid beivrande av olovlig rusdrycks- eller sprithantering. Enligt rusdrycksförsäljningsförordningen ankommer dock användandet av bötesmedlen i stad med poliskammare å denna. I stad utan magistrat fullgör kommunalborgmästaren magistratens uppgifter.

Utredningsmannen föreslår den ändringen i dessa bestämmelser, att ifrågavarande bötesmedel skola även vad städerna beträffar ställas till länsstyrelsens förfogande.

Ändringen motiveras av utredningsmannen därmed att det vore önskvärt att erhålla en mera enhetlig bedömning av belöningsfrågorna än som vore möjlig med den nuvarande splittringen i handläggningen. Genom en centralisering av handläggningen vunnnes dessutom en bättre överblick över ärendena, varjämte garantierna för ett objektivt och opartiskt bedömande ökades. Utredningsmannen säger sig hava övervägt att uppdraga åt landsfogden i dennes egenskap av länspolischef att handlägga ärendena men övergivit denna tanke med hänsyn till att vissa städer vore undantagna från området för landsfogdens polisverksamhet.

Såsom förut nämnts föreslår utredningsmannen, att befogenheten enligt § 13 femte stycket ordningsstadgan för rikets städer att upplösa tillställning skall tillkomma polischef i stället för, såsom nu är fallet, poliskammare, magistrat och kommunalborgmästare. Utredningsmannen framhåller, att uppgiften med avseende å sin karaktär syntes höra intimt samman med den egentliga polisverksamheten och därför principiellt borde ankomma å den, som hade ansvaret för ordningens och säkerhetens upprätthållande. Det nuvarande systemet innebure splittring i ansvaret för ordningens upprätthållande men genom att befogenheten tillades polischefen bleve ansvaret centraliserat hos en och samma myndighet. Därtill komme att såväl själva avgörandet huruvida en tillställning skulle inställas eller avbrytas som i synnerhet verkställigheten av ett sådant beslut merendels vore av brådskande natur samt förutsatte medverkan från polisen.

Mellan ordningsstadgan för rikets städer, å ena, samt förordningen angående biografföreställningar och andra hithörande författningar, å andra sidan, rådde enligt utredningsmannen den olikheten, att ordningsstadgan endast talade om upplösningsrätt, medan de andra författningarna även medgäve polismyndigheten rätt att på förhand inställa tillställning. Denna skiljaktighet vore ej sakligt motiverad och föreslås därför av utredningsmannen undanröjd genom ändring av ordningsstadgan till överensstämmelse med de övriga författningarna.

Den polismyndigheten i ordningsstadgan och andra hithörande författningar givna rätten att förbjuda tillställnings förnyande anknöte sig enligt utredningsmannen visserligen i viss mån till upplösningsrätten, men då den syntes höra mera samman med tillståndsgivningen samt denna ej av utredningsmannen upptagits till slutlig prövning, har utredningsmannen ej ansett sig böra undersöka, huruvida någon ändring borde ske beträffande rätten att förbjuda tillställnings förnyande.

Däremot upptages i betänkandet till behandling ett annat detaljspörsmål, varom anføres:

I samband härmed synes emellertid den ändringen böra genomföras, att likställighet åvägbringas i samtliga polismästarstäder rörande handläggningen av dels dessa polismyndighetsärenden och dels de därmed sammanhängande ärendena angående meddelande av tillstånd till föreställning, som avses i 1913 års kungörelse angående rätt för utlänning och i utlandet bosatt svensk undersåte att här i riket giva offentlig föreställning m. m. eller att därvid medverka och förordningen angående föreställningar i hypnotism även-

som till offentlig uppvisning eller tävling med luftfartyg enligt tillämpningskungörelsen den 20 april 1928 till förordningen om luftfart. Detta innebär med andra ord, att handläggningen av ifrågavarande ärenden, vilka i städer med poliskammare ankomma på denna, även skall tillkomma polismästaren i de städer, i vilka poliskammare ej finnes. Såsom förut anmärkts är det för närvarande endast fyra polismästarstäder, i vilka poliskammare ej inrättats, nämligen Uppsala, Lund, Karlstad och Gävle. Att denna fråga i detta sammanhang ansetts böra lösas utan avvaktan å resultatet av revisionen av här ifrågavarande författningar beror dels därpå, att en tillfredsställande lösning av handläggningen av polismyndighetsärendena ej synts möjlig, med mindre ändring i förevarande hänseende företages, och dels därpå, att ändringen torde vara mera av formell än reell natur. För övrigt torde enligt utredningsmannens mening med hänsyn till det förut anmärkta förhållandet att samtliga poliskamrar numera äro enmansorgan och att någon principiell skillnad ej föreligger mellan de olika polismästarinstitutionerna kunna antagas, att några betänkligheter ej böra möta mot den föreslagna likställigheten.

Rörande den praxis, som beträffande här avsedda ärenden tillämpas i polismästarstäderna utan poliskammare, har utredningsmannen inhämtat, att samtliga polismyndighetsärenden i Uppsala, Karlstad och Gävle handläggas av polismästaren; i Karlstad och Gävle synes dock fråga om fördelning av böter och viten bland polispersonalen, varom sägs i § 28 ordningsstadgan, ankomma på magistraten. Denna praxis, vilken i Uppsala och Gävle tillämpas sedan flera år tillbaka och i Karlstad efter polismästarbefattningens inrättande, torde få anses överensstämma med innebörden i gällande instruktionsbestämmelser rörande polismästarnas i dessa städer allmänna polismyndighet. Beträffande de poliskammarärenden, som omförmälas i 1 och 2 §§ 1913 års kungörelse, synes någon bestämd praxis icke ha utbildats i de nu nämnda städerna, vilket främst torde sammanhånga med att dylika ärenden mera sällan pläga förekomma. Detsamma lär vara fallet med avseende å ärenden angående uppvisningar och tävlingar med luftfartyg. I Lund torde flertalet av här förevarande ärenden handläggas av magistraten, men då polismästaren där är ledamot av magistraten och hans mening i dessa frågor i allmänhet lär av magistraten följas, synes den föreslagna ordningen vad Lund beträffar i sak ej innebära någon förändring av någon egentlig betydelse.

Yttranden.

Över betänkandet hava, efter remiss, yttranden avgivits av justitiekanslersämbetet, riksdagens justitieombudsman, 1939 års polisutredning, kontrollstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, socialstyrelsen, medicinalstyrelsen, luftskyddsinspektionen, statspolisintendenten, överståthållarämbetet efter hörande av polismästaren, magistraten, förste stadsfiskalen samt kansli-, ordnings- och kriminalpolisintendenterna i Stockholm, länsstyrelserna i samtliga län efter hörande av dels landsfogden i länet, dels ock de polismästare, magistrater, kommunalborgmästare, stadsfiskaler och landsfiskaler, vilkas yttrande respektive länsstyrelse ansett böra inhämtas, mantalsdirektören i Göteborg, föreningen Sveriges kommunalborgmästare, föreningen Sveriges stadsdomare, föreningen Sveriges polismästare, föreningen Sveriges landsfogdar, föreningen Sveriges stadsfiskaler, föreningen Sveriges landsfiskaler, svenska polisförbundet, riksförbundet för fjärdingsmän och polismän samt svenska stadsförbundet.

Önskvärdheten av klarläggande författningsbestämmelser om innebörden av begreppet polismyndighet har allmänt vitsordats av remissmyndigheterna.

Tvekan om lämpligheten av att genomföra utredningsmannens förslag uttalas emellertid av *svenska stadsförbundet*, som erinrar om att frågan om förhållandet mellan magistraten och de kommunala organen i städerna ej vunnit sin lösning. Förbundet fortsätter:

Vid ett eventuellt upphörande av magistratens nuvarande ställning i kommunalförvaltningen blir frågan om ett utskiftande av dennas övriga uppgifter aktuell. Det gäller då att på olika organ fördela en rad uppgifter och därvid också säkerligen att finna nya avgränsningar mellan polisorganen och administrativa organ. Själv påpekar utredningsmannen, att processreformens genomförande måste komma att medföra ändringar i avseende å polis- och åklagarorganens funktioner. Innan statsmakterna gå att taga ställning till frågan om genomförande av de många lagändringar utredningsmannen har att föreslå, synes det vara ofrånkomligen nödvändigt att noga överväga, om resultat av verkligt bestående värde kunna vinnas genom det föreliggande förslagets antagande. Det kan knappast vara en rekommendabel utväg att här gå fram etappvis med vidlyftiga författningsändringar, om dessa bjuda endast en lösning för kortare tid. För framförallt lekmannen inom kommunalförvaltningen är en ändring av en mängd författningar, som skola ständigt tillämpas, en så besvärlig sak, att man vid ett omredigeringsarbete av den omfattning det här gäller bör göra fullt klart för sig, om resultatet kan bli av mera bestående värde.

Magistraten i Trelleborg anser det vara att gå för långt att, såsom utredningsmannen föreslagit, låta avkoppla magistraten från nästan alla densamma nu åvilande polismyndighetsfrågor samt även i stor utsträckning från rena förvaltningsfrågor. Magistraten hävdar den åsikten, att, så snart ett förvaltningsområde med allmän översikt över skilda förhållanden beträffande stadens ordningsväsende berördes, den kollegiala bestämmanderätten med prövning av magistraten måste vara mera tillförlitlig än en prövning av en enda person, polischefen. I allmänhet borde därför ärenden, som avgjordes av magistraten eller där magistraten skulle avgiva yttranden till högre polismyndighet, böra bibehållas inom magistraten, varemot all verkställighet lämpligen kunde överlätas å vederbörande polischef.

Frågan om förslagets lagtekniska utformning har berörts i några remissyttranden.

Den i 1 § lagen med vissa bestämmelser om polismyndighet förekommande uppräknigen av de författningsrum, som innehålla annan bestämning av begreppet polismyndighet än enligt huvudregeln har kritiserats i ett flertal yttranden, varvid påpekats, bland annat, att på grund av nämnda uppräknig riksdagens medverkan bleve erforderlig även när i administrativa författningar funnes påkallat att bestämma begreppet polismyndighet på ett sätt som avveke från den i polismyndighetslagen givna definitionen.

Magistraten i Hälsingborg anser syftet med lagstiftningen enklast vinnas genom en lag, som innehölle, att den föreslagna huvudregeln skulle gälla där ej annat stadgas. Ändring måste i så fall ske i de gällande författningar,

där ordet polismyndighet nu användes utan någon definition, därest man i något fall önskade, att begreppet skulle hava annan innebörd än enligt huvudregeln. Likaså borde ändring ske i de fall, där nu uttryckligen stadgades något annat än huvudregeln och denna ordning icke ansåges böra bibehållas.

Förhållandet mellan begreppen poliskammare och polischef beröres i några remissyttranden. *Föreningen Sveriges stadsdomare* anser det vara möjligt att låta begreppet poliskammare försvinna och ersätta det med polischefen (polismästaren) eller den som i dennes ställe bemyndigats utöva de befogenheter, som ankomma på polischef. Ordet poliskammare gäve enligt föreningens mening lätt anledning antaga att flera personer vore ansvariga för fattade beslut.

Polismästaren i Uppsala och magistraten därstädes anse, att poliskammare bör inrättas i samtliga polismästarstäder. Magistraten tillägger, att i den föreslagna polismyndighetslagen borde införas ett stadgande av innehåll att vad i lag och författning funnes föreskrivet om poliskammare skulle avse polismästare. Därigenom skulle med polismyndighet i orten, fränsett de speciella undantagsfallen enligt vissa författningar, alltid komma att förstås polischef.

Nödvändigheten av den föreslagna hänvisningen till vad om poliskammare och polischef är särskilt stadgat (1 § andra stycket polismyndighetslagen enligt utredningsmannens förslag) ifrågasättes av *länsstyrelsen och landsfogden i Västmanlands län* under särskilt framhållande av att generella bestämmelser om poliskammare saknades.

Polismästaren i Karlstad berör frågan om lagens räckvidd i visst avseende. Han framhåller, att i vissa städer polisärenden på grund av stadganden i kungl. brev och instruktioner handläggas icke av magistrat utan av poliskammare och polismästare. Han anser det kunna ifrågasättas, huruvida icke denna handläggning efter lagförslagets upphöjande till lag måste upphöra. Enligt lagförslaget skulle stadgandet i § 29 ordningsstadgan för rikets städer om magistrats upptagande av dessa ärenden utan hinder av den föreslagna lagen gälla. Sedan lagförslaget blivit en av Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt stiftad lag, hade därmed fastställts, att nu ifrågavarande ärenden undandragits de i lagen nämnda polismyndigheternas handläggning. De kungl. brev och instruktioner, som utfärdats, skulle i så fall icke i strid mot på sådant sätt tillkommet stadgande kunna tillämpas. Följden skulle då bliva den, att de ärenden i ordningsstadgan, som enligt stadgans bestämmelse i § 29 skola upptagas av magistrat, städse måste handläggas av magistrat, oavsett vad kungl. brev och instruktioner innehölle därom. Till undvikande av nu nämnda konsekvens föreslår polismästaren ett tillägg till den föreslagna lagen.

Remissmyndigheternas ståndpunkt i sak till de föreslagna undantagsbestämmelserna i 1 § tredje stycket skola närmare beröras längre fram i samband med behandlingen av de olika författningsändringsförslagen.

Vad angår lagförslagets 2 § hava *riksdagens justitieombudsman, 1939 års polisutredning, magistraten i Hälsingborg, poliskammaren i Hälsingborg*

och *föreningen Sveriges stadsdomare* uttryckt önskemål, att befogenheten att meddela uppdrag enligt paragrafen måtte tilläggas Kungl. Maj:t och icke, såsom utredningsmannen föreslagit, länsstyrelserna. 1939 års polisutredning framhåller såsom skäl härför vikten av att dylika frågor tillämpas enhetligt och föreslår, med hänsyn till betydelsen av att sådant förordnande bringas till allmänhetens kännedom, att förordnandet kungöres medelst intagande i Svensk författningssamling.

Landsfiskalen i Västerås distrikt däremot föreslår, att polischefen skall erhålla befogenhet att meddela sådant uppdrag och påpekar i samband därmed, att sådan situation kan inträda, att dylikt uppdrag måste meddelas skyndsamt.

Landsfiskalerna i Kolbäcks och Heby distrikt avstyrka, att uppdrag lämnas underordnad polisman att utföra polischefs åligganden. Det framhålles, att samtliga trådar böra löpa samman hos polischefen och att behandlingen av smärre ärenden icke vållar denne nämnvärt mera arbete.

Justitiekanslersämbetet ifrågasätter, huruvida icke ärendesöverflyttningen bör i lagtexten begränsas till mindre betydelsefulla ärenden.

Beträffande frågan om polismyndighetslagens tillämpning å Stockholm uttalar *1939 års polisutredning*, att efter den omgestaltning av överståthållarämbetets organisation, som skulle inträda i samband med uppförandet å riksstaten av överståthållarens avdelning för polisärenden, ärendesfördelningen icke torde lägga hinder i vägen för att lagens bestämning av polismyndighetsbegreppet vunne tillämpning jämväl för Stockholms vidkommande. Vid fördelningen av ärendena mellan den statliga avdelningen och den på kommunens stat kvarstående avdelningen, vilken skulle benämnas poliskammare, hade följts de principer, enligt vilka ärendenas uppdelning verkställes mellan länsstyrelse och poliskammare. Vissa av lämplighetsskäl betingade smärre avvikelser hade dock vidtagits. Dessa torde emellertid icke hava någon betydelse i förevarande sammanhang. På grund därav syntes det utredningen, att lagen i princip borde göras tillämplig även vad anginge Stockholm. Därest i ett eller annat hänseende särföreskrift skulle visa sig erforderlig med hänsyn till att full överensstämmelse icke bleve rådande mellan poliskammaren i Stockholm och poliskamrarna i andra städer, torde sådan föreskrift kunna ersätta det föreslagna stadgandet i 3 § av lagen.

Ordningspolisintendenten i Stockholm anser, att om en sådan organisation av överståthållarämbetet komme att beslutas, att poliskammaren i Stockholm erhöle befogenhet att handlägga de ärenden, som i städer med poliskammare handlades av denna, undantaget beträffande Stockholm i 3 § förslaget till polismyndighetslag syntes kunna utgå. Likaså torde den i vissa andra av utredningsmannens författningsförslag förekommande bestämmelsen att överståthållarämbetet respektive överståthållarämbetet för polisärenden i Stockholm skulle fullgöra de funktioner, som annorstädes fullgjordes av poliskammare, kunna utgå. En dylik enhetlighet skulle vara synnerligen förmånlig för allmänheten, som lättare finge klarhet, vart ansökningar och framställningar skulle göras. En dylik enhetlighet skulle, framhållles slutligen i yttrandet, vara önskvärd även för myndigheterna. Det torde nämligen för

närvarande icke alltid vara klart ens för dem, å vilken av överståthållarämbetets avdelningar ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden handlades.

Även i *överståthållarämbetets* yttrande behandlas förevarande spörsmål. Det skulle möjligen, säger ämbetet, kunna ifrågasättas, huruvida icke den föreslagna bestämmelsen i 3 § skulle kunna slopas med hänsyn till att å överståthållarämbetet ankommande polisiära ärenden efter omorganisationen av ämbetet i huvudsak handlades antingen å den avdelning, som föreslagits skola erhålla benämningen poliskammare, eller av polismästaren såsom polischef. För sin del anser emellertid ämbetet den föreslagna 3 § böra kvarstå, vilket motiveras därmed att poliskammaren alltjämt vore att anse såsom en avdelning inom överståthållarämbetet och att besvären över de inom poliskammaren meddelade besluten föras direkt hos Kungl. Maj:t.

Beträffande förslaget till lag om ändrad lydelse av 10 kap. 12 § strafflagen ifrågasätter *justitiekanslersämbetet*, huruvida rådande begränsning i landsfogdens polisverksamhet behöver komma till uttryck i lagrummet.

Magistraten i Norrtälje håller före, att åtgärderna enligt 10 kap. 12 § strafflagen vore av så allvarlig natur, att det jämväl i fortsättningen borde ankomma på de myndigheter, som omnämndes i lagrummet, att vidtaga desamma. I varje fall syntes enligt magistratens mening borgmästaren såsom representant för stadens högsta civilmyndighet böra bibehållas vid ifrågavarande uppgift. *Länsstyrelsen i Stockholms län* vill icke direkt motsätta sig den föreslagna lagändringen men säger sig icke kunna helt frigöra sig från de betänkligheter mot förslaget, åt vilka magistraten i Norrtälje givit uttryck.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län framhåller, att ifrågavarande funktioner ställde utomordentliga krav på utövarens omdömesförmåga och förmåga till ett auktoritativt uppträdande. Oaktat polischefskåren till följd av landsfiskalsreformen komme att höjas i kvalitativt hänseende, hölle länsstyrelsen före, att dessa funktioner icke borde genom uttryckligt lagstadgande tilläggas annan polischef än polismästare. Däremot syntes det lämpligt, att länsstyrelserna gåves befogenhet att i fall då skyndsamhet vore av nöden i sitt ställe sätta annan person att utöva ifrågavarande funktioner. Därvid kunde givetvis polischefen användas, om han ansåges lämplig därtill.

Magistraten i Hälsingborg finner förslaget att borgmästare icke längre skall räknas till civilmyndighet enligt 10 kap. 12 § strafflagen överensstämma med utvecklingen på detta område.

Beträffande den föreslagna ändringen i 56 § hälsovårdsstadgan ifrågasätter *riksförbundet för fjärdingsmän och polismän*, om icke paragrafens innebörd ändrades genom den föreslagna omredigeringen. För närvarande hade polismyndigheterna och vederbörande kronobetjäning, varmed syntes avses vederbörande polis- och fjärdingsmän, sig ålagt att biträda vid tillsynen över ordningen med avseende å allmänna hälsovården m. m. Genom ändringsförslaget skulle polis- och fjärdingsmännen befrias från denna skyldighet, vilken i stället skulle läggas enbart på polischefen, som i huvudsak vore

bunden vid sitt kontor. Då hälsovårdsstadgan borde bibehålla sin ursprungliga mening, föreslår förbundet, att ordet kronobetjäning utbytes mot vederbörande polis- och fjärdingsmän.

Förslaget om ändrade bestämmelser rörande bötesfördelningen enligt rusedrycksförsäljningsförordningen m. fl. förordningar avstyrkes av *landsfogden i Västmanlands län samt magistraterna och polismästarna i Uppsala och Gävle* under framhållande av, bland annat, att erfarenheten ej styrkt behovet av den föreslagna ändringen, genom vilken kretsen av personer, som skulle kunna erhålla utdelning av de i städerna ådömda böterna, skulle så vidgas, att den uppmuntrande verkan, som åsyftades med bestämmelserna, till stor del skulle gå till spillo.

I övrigt beröras i remissyttrandena huvudsakligen frågor om saklig ändring av den fördelning av ärenden mellan å ena sidan magistrat och kommunalborgmästare samt å andra sidan polischef, som följer antingen av särskilda bestämmelser i olika författningar eller av den bestämning av polismyndighetsbegreppet, som skulle ske genom den föreslagna särskilda lagen. Yrkanden framkomma därvid såväl om överflyttningar från magistrat och kommunalborgmästare till polischef som om överflyttningar i motsatt riktning.

Största intresset i detta hänseende ägnas i remissyttrandena åt tillståndsgivningen enligt § 13 ordningsstadgan för rikets städer samt motsvarande bestämmelser i de med denna stadga sammanhörande författningarna. Ett synnerligt stort antal polischefer påyrka, att nämnda befogenhet i förevarande sammanhang och utan avvaktan å den förut omförmälda översynen genom sakkunnig person av ordningsstadgan överflyttas till polischefen. Bland dem, som påyrka en omedelbar sådan överflyttning, befinner sig *föreningen Sveriges landsfogdar*, vilken rörande detta spörsmål yttrar:

Enligt föreningens mening måste det anses i hög grad otillfredsställande, att denna befogenhet skall i vissa fall vara helt undandragen den myndighet, som har att bära ansvaret för ordningens och säkerhetens upprätthållande. Olägenheterna härav komma särskilt till synes beträffande tillställningar, som kräva större polisbevakning, meddelande av särskilda skydds- och säkerhetsföreskrifter, trafikreglering etc. Såsom exempel må härvid nämnas större nöjestillställningar, publikdragande fotbollsmatcher och andra idrottstillställningar, särskilt om de icke äga rum inom inhägnade områden. I samband härmed uppkomma ofta frågor av praktisk art, som icke lära kunna tillfredsställande ordnas av annan än den, som handhar polisväsendet, t. ex. angående åläggande för arrangörerna att bekosta viss polisbevakning eller att vidtaga andra särskilda åtgärder, såsom uppsättande av anslag eller avspärrningsanordningar, ordnande av belysning m. m. Ur allmän ordningssynpunkt kan det måhända vidare i vissa fall visa sig nödvändigt, att den föreslagna tiden eller platsen för en tilltänkt tillställning ändras, polisstyrkan kan redan vara disponerad för något annat ändamål, t. ex. för en centralt beordrad razzia. Ett beaktande av nu antydda och liknande frågor kan ofta vara av stor betydelse för underlättande av ordningshållningen. Över huvud taget måste det vara av största vikt, att polisledningen beträffande tillställningar av skilda slag har tillfälle att vidtaga erforderliga dispositioner i preventivt syfte till skydd för ordningens upprätthållande. Det får nämligen icke förbises, att större folksamlingar alltid innebära vissa risker för störningar av

den allmänna ordningen, även om sammankomsten äger rum i den fredligaste avsikt.

Åtskilliga magistrater och kommunalborgmästare hava redan nu — ehuru utredningsmannen ej föreslagit någon ändring beträffande tillståndsgivningen enligt § 13 ordningsstadgan för rikets städer — framfört erinringar mot tanken att överflytta ifrågavarande befogenheter från magistrat eller kommunalborgmästare till polischef. Av *kommunalborgmästaren i Skövde* framhålles sålunda, att kommunalborgmästaren liksom vederbörande magistratsledamot vore i jämförelse med polisorganen en betydligt mera demokratisk myndighet, tillsatt under avgörande medverkan av de vid allmänna val utsedda församlingar, som utövade den kommunala självstyrelsen. Så fundamentala institut i vårt moderna demokratiska samhälle som rätt till sammankomster och dylikt borde icke avgöras av ett exklusivt polisorgan. På avgörandet av sådana ärenden inverkade mycket viktigare faktorer än polisintressen, vilka senare med hänsyn till den skedda utvecklingen och den stegrade möteskulturen numera spelade mindre roll i förevarande avseende. — *Magistraten i Söderhamn* anser, att magistraten genom sin kollegiala sammansättning utgjorde ett förnämligare organ för handläggning av dessa ärenden än polischefen. Även om ärendena i regel vore av enkel och relativt betydelselös art, kunde de dock i sig innefatta stor social och ekonomisk betydelse. Något annat skäl än intresset av uniformitet kunde, såvitt magistraten förstode, icke förefinnas för en ändring. Men mot detta skäl stode sådana synpunkter som att § 13 ordningsstadgan i sig inrymde bestämmelserna om församlingsfrihet och att i vårt land traditionsenligt icke borde inrymmas större befogenheter åt det egentliga polisväsendet än som vore absolut oundgängliga.

I några remissyttranden framställas även önskemål om överflyttning till de egentliga polisorganen av den magistrat och kommunalborgmästare nu tillkommande befattningen med ärenden enligt vapenkungörelsen. *Landsfiskalen i Karl-skoga distrikt* anser det knappast kunna råda någon tvekan om att hithörande uppgifter på grund av sin natur rätteligen hörde hemma hos polischefen och icke hos magistraten eller kommunalborgmästaren, sedan dessas befattning med polisväsendet upphört, och säger sig förmoda, att den i författningen föreskrivna ordningen för dylika ärendens handläggning icke någonsin tillämpats i städer, som tillkommit under de senare åren. *Föreningen Malmöhus läns landsfiskaler* finner ifrågavarande ärenden vara utpräglade polisärenden och icke i någon mån förvaltningsärenden. Föreningen påpekar, att det vore på utredningen om en persons lämplighet ur ordnings- och säkerhetssynpunkt att innehava skjutvapen och ammunition, som länsstyrelsens beslut grundades. Gällande bestämmelser vore därför i högsta grad irrationella och medförde icke obetydlig tidsförlust vid ärendenas handläggning samt onödigt dubbelarbete. Även *länsstyrelserna i Jönköpings och Örebro län* samt *landsfiskalen i Borgholms distrikt* hemställa, att vapenkungörelsen i förevarande sammanhang ändras på sätt nyss sagts.

Även i vissa andra avseenden föreslås i en del remissyttranden överflyttning av uppgifter från magistrat eller kommunalborgmästare till polischef. De viktigaste författningar, i vilka ändring i sådan riktning föreslås, äro motorfordonsförordningen, brandstadgan och lotteriförordningen.

Förslag hava jämväl framkommit, att vissa författningar, i vilka för närvarande termen polismyndighet användes utan närmare bestämning, skulle så ändras, att de uppgifter, som nu enligt vissa bestämmelser i dessa författningar åvila polismyndigheten, skulle övertagas av magistrat eller kommunalborgmästare. Bland de uppgifter, som föreslås på så sätt överflyttade, äro meddelande av handräckning jämlikt 72 § fattigvårdslagen och 72 § barnavårdslagen för införande av underhållsskyldig till arbetshem, beslut om provisoriskt omhändertagande av alkoholist samt tillfällig inskränkning i rätten att utskänka rusdrycker, pilsnerdricka och alkoholfria drycker.

Departementschefen.

Utöver de primära uppgifterna att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt verkställa undersökningar i anledning av begångna brott har polisorganen i en mångfald lagar och författningar inom olika förvaltningsområden ålagts speciella uppgifter och tilldelats för uppgifternas fullgörande erforderliga befogenheter. Utmärkandet av vilka organ som i de olika fallen äro avsedda att vara verksamma har författningstekniskt sett ägt rum *antingen* genom att de åsyftade organen direkt namngivits *eller* genom att i författningen dels såsom sammanfattande benämning å organen använts ordet polismyndighet, dels lämnats en definition å vad som i författningen avses med polismyndighet *eller* slutligen genom användande av termen polismyndighet utan närmare förklaring av dess innebörd. Sistnämnda förfaringssätt är synnerligen ofta förekommande.

Tidigare torde användandet utan närmare bestämning av termen polismyndighet icke hava givit upphov till tolkningssvårigheter. Såvitt gäller landsbygden torde såsom regel ej heller nu någon tvekan behöva uppstå vem som skall fullgöra polismyndighet ålagd uppgift. Att förhållandet är ett annat för städernas vidkommande beror på de förändringar, som i många städer vidtagits i fråga om handhavandet av åtskilliga av de uppgifter, som i detta sammanhang närmast äro av intresse. Dessa förändringar sammanhånga med att polischefskapet i städerna i princip överflyttats från magistrat, borgmästare eller kommunalborgmästare till polismästare, stadsfiskal eller landsfiskal.

Utvecklingsgången i de olika städerna i nu ifrågavarande hänseende har icke varit ensartad. I en del städer har förskjutningen av de polisiära uppgifternas handhavande från de administrativa stadsorganen till de egentliga polismyndigheterna skett successivt och utan särskilt författningsstöd. I andra städer har överflyttningen skett i och med inrättandet av poliskammare. På åter andra håll har distriktsåklagarreformen utgjort den bestämmande faktorn.

På grund av nu antydda förhållanden har i många fall tvekan uppstått, huru-

vida viss uppgift skulle handhavas av magistraten respektive kommunalborgmästaren eller av polischefen. Även om härav icke föränletts några allvarliga missförhållanden, har dock bristen på klarhet i de meddelade föreskrifterna ej sällan medfört, att framställningar ingivits till orätt myndighet, varav följt onödig omgång i ärendenas behandling. Därjämte hava på grund av denna brist på klarhet uppgifter av samma art handhäfts i en stad av magistrat eller kommunalborgmästare och i en annan stad av polismästare eller stadsfiskal. Vidare hava förstnämnda myndigheter i åtskilliga fall handhaft uppgifter av rent polisiär eller expeditionell art, vilka ur praktisk synpunkt lämpligen bort handläggas av de egentliga polisorganen.

Vid den nu av särskilt tillkallad utredningsman verkställda utredningen av hithörande förhållanden har genomgång skett av de lagar och författningar, som innehålla bestämmelser av intresse i förevarande sammanhang, varefter de uppgifter, som utredningsmannen på grundval av vissa angivna principer ansett böra ankomma å poliskammare eller polischef, blivit av honom förtecknade. Stadgande om att de sålunda förtecknade uppgifterna skola handhavas av poliskammare eller polischef har förutsatts skola införas på det sätt att i en särskild lag med vissa bestämmelser om polismyndighet föreskrevs, att de uppgifter, som enligt lag eller författning ankomme på polismyndighet i orten, skulle — med vissa uppräknade undantag, avseende författningar, som innehölle sådana definitioner å begreppet polismyndighet, vilka ansetts böra bibehållas — tillkomma i stad, där poliskammare finnes, denna och å annan ort polischefen. Vidare hava smärre ändringar i ett trettiotal olika författningar ansetts erforderliga för att den avsedda fördelningen av uppgifterna mellan å ena sidan magistrat och kommunalborgmästare samt å andra sidan poliskammare och polischef skulle bliva konsekvent genomförd.

Utredningsmannens förslag innebär huvudsakligen en i förtydligande syfte gjord formell översyn av hithörande författningsbestämmelser. På grund av den begränsade omfattning, som sålunda givits åt utredningen, kan förslaget genomföras utan hinder av vare sig den pågående utredningen om polisväsendets förstatligande eller den ännu ej slutgiltigt lösta frågan om kommunalförvaltningens ordnande i städerna. På grund härav och då det synes mig vara av värde att de påpekade bristerna i lagstiftningen på detta område bliva avhjälpta, vill jag förorda, att utredningsmannens förslag, vilket vunnit allmän anslutning bland remissmyndigheterna, förverkligas. Jag finner ej heller anledning frångå det av utredningsmannen förordade sättet för genomförande av förslaget och tillstyrker därför, att föreskrift om innebörden av begreppet polismyndighet meddelas i särskild lag. På grundval av det i betänkandet föreliggande förslaget till särskild sådan lag har därför inom socialdepartementet upprättats förslag till lag om vad i allmänhet skall med polismyndighet avses.

Vissa med nämnda lagförslag sammanhängande spørsmål skola i det följande närmare beröras.

Förslaget till lag om vad i allmänhet skall med polismyndighet avses innehåller i 1 § den bestämmelsen att om i lag eller författning uppgift ålagts polis-

myndighet utan att i lagen eller författningen särskild föreskrift meddelats om vad med polismyndighet avses uppgiften skall tillkomma i stad med poliskammare denna och i övriga delar av riket polischefen.

Med hänsyn särskilt till den hävd, som poliskammarbegreppet vunnit i flertalet polismästarstäder, synes anledning ej föreligga att, såsom i något yttrande föreslagits, i förevarande sammanhang utmönstra nämnda begrepp.

I sin motivering till lagförslaget har utredningsmannen behandlat frågan, i vad mån lagen är tillämplig dels å de polischeferna överordnade myndigheterna (landsfogde, länsstyrelse, Kungl. Maj:t), dels å underordnad polispersonal.

Vad det förra spørsmålet beträffar ligger det i sakens natur, att lagen åsyftar att reglera frågan, vilken av flera sidoordnade lokala myndigheter en viss uppgift tillkommer. I den mån det ingår i överordnade myndigheters ledande polisverksamhet att ej blott ingripa i fall då visst ärende redan varit föremål för polischefs handläggning utan även själv taga initiativ gör dock den föreslagna lagen självfallet ej någon ändring i detta förhållande.

Vad angår den underordnade personalens befogenheter lämna nu gällande bestämmelser endast i ett fåtal fall direkt upplysning om nämnda personals behörighet. Det synes mig icke heller kunna ifrågakomma vare sig att meddela någon allmängiltig regel i ämnet eller att i fråga om varje särskild författning taga ställning till frågan, utan det synes i varje enskilt fall bliva en omdömesfråga, i vad mån viss uppgift eller befogenhet tillkommer den underordnade personalen. Till utredningsmannens förut återgivna allmänna synpunkter i denna fråga kan jag helt ansluta mig.

Den i 1 § andra stycket utredningsmannens förslag förekommande hänvisningen till vad om poliskammare och polischef är särskilt stadgat har såsom obehövligen utgått ur departementsförslaget.

Likasa återfinnes ej i sistnämnda förslag uppräknningen av de författningar, i vilka ett polismyndighetsbegrepp av annan innebörd än enligt huvudregeln återfinnes. Det framstår nämligen såsom mindre lämpligt att så sammanknyta förevarande lag med bestämmelser i administrativa författningar att eventuella nya begreppsbestämningar i författningar av det senare slaget skulle kräva ändring i lagen. I stället har i departementsförslaget huvudregeln förklarats gälla för det fall att i lag eller författning begreppet polismyndighet användes utan att i lagen eller författningen särskild föreskrift meddelats om vad med polismyndighet avses. Bestämmelsen om att den särskilda föreskriften skall hava meddelats »i lagen eller författningen» bör ej tolkas så snävt att dylika föreskrifter, meddelade i en lag eller stadga, ej anses gälla i en tillämpningskungörelse därtill eller i en med stöd av lagen eller stadgan utfärdad lokal stadga. Omvänt bör en definition å begreppet polismyndighet, meddelad i en av Kungl. Maj:t utfärdad tillämpningskungörelse till en lag, gälla även i den mån begreppet polismyndighet utan särskild definition användes i själva lagen.

I anledning av vad polismästaren i Karlstad anført vill jag framhålla, att lagen med den lydelse den skulle erhålla enligt departementsförslaget icke

berör annat än tolkningen av begreppet polismyndighet i sådana lagar och författningar, där begreppet icke blivit närmare bestämt. I den mån överflyttning av ärenden enligt andra författningar än nu nämnts från magistrat till poliskammare eller polismästare hittills lagligen må hava kunnat ske, medför därför den nya lagen ej någon ändring i detta förhållande.

2 § departementsförslaget motsvarar paragrafen med samma ordningsnummer i utredningsmannens förslag. Dock har den ändringen vidtagits, att befogenheten att meddela beslut enligt nämnda paragraf tillagts Kungl. Maj:t i stället för, såsom enligt utredningsmannens förslag, länsstyrelsen. Då delegationsprövningen lagts i Kungl. Maj:ts hand, synes ej erforderligt att, såsom justitiekanslersämbetet föreslagit i sitt remissyttrande, förklara överflyttningen av ärenden till annan än polischef skola avse allenast ärenden av mindre krävande art.

I 3 § utredningsmannens lagförslag stadgas, att genom den föreslagna lagen ändring ej göres i de bestämmelser, som gälla för Stockholm. Utredningsmannen har i detta sammanhang anfört, att principen i 1 § lagförslaget icke vore förenlig med den fördelning av polisärendena, som gällde för överståthållarämbetet.

Sedan utredningsmannens förslag avgavs, har ny instruktion för överståthållarämbetet utfärdats den 27 november 1942 (nr 919). Enligt 2 § nämnda instruktion handläggas till överståthållarämbetet hörande ärenden å följande fem huvudavdelningar: första kansliavdelningen, andra kansliavdelningen, skatteverket, poliskammaren och polisdomstolen. Chef för poliskammaren är polismästaren (3 §). Av instruktionens 37 § framgår vilka ärenden som höra till handläggning å poliskammaren. Såsom av vissa remissmyndigheter framhållits har härvid följts den principen, att poliskammaren skulle erhålla samma arbetsområde som andra poliskamrar. Skulle jämkning uti den i instruktionen bestämda fördelningen av ärenden undantagsvis befinnas erforderlig, må enligt 50 § överståthållaren därom förordna.

Då innebörden av begreppet polismyndighet klargöres i särskild lag, är det givetvis önskvärt, att den vägledning lagen är avsedd att giva myndigheter och allmänhet kan utnyttjas även såvitt angår förhållandena i Stockholm. Den olägenhet, som ovissheten om vilken myndighet som i ett visst fall har att handlägga ett ärende medför, torde i viss mån göra sig gällande även i förhållandet mellan överståthållarämbetets kansliavdelningar och den enligt sakens natur relativt självständigt arbetande poliskammaren. Såväl den nyligen fastställda ärendesfördelningen mellan överståthållarämbetets huvudavdelningar som den omständigheten att den polismästaren underställda huvudavdelningen erhållit benämningen poliskammare synes underlätta en likställighet i nu ifrågavarande avseende mellan huvudstaden och landet i övrigt.

Såsom skäl mot en dylik likställighet har av överståthållarämbetet anförts det förhållandet, att besvärerna över de inom dess poliskammare meddelade besluten föras direkt hos Kungl. Maj:t. Då emellertid besvärsrätten icke regleras i detta sammanhang, synes undantagsföreskriften för Stockholm icke vara ur denna synpunkt erforderlig. Däremot torde den omständigheten böra beaktas,

att, i händelse 3 § i utredningsmannens förslag utgår, det icke synes låta sig göra att verkställa den i 50 § instruktionen för överståthållarämbetet omför-mälda jämkningen i den riktningen att ärenden, som viss författning ålägger polismyndighet att handlägga utan att lämna närmare bestämning av vad med polismyndighet avses, överflyttas från poliskammaren till någon av kansliav-delningarna. Något aktuellt behov av sådan jämkning lär emellertid icke föreligga.

Vid övervägande av nu anförda synpunkter har jag funnit mig böra stanna vid den ståndpunkten att det föreslagna undantagsstadgandet för Stockholm icke bör upptagas i lagen.

Den föreslagna lagen synes lämpligen böra träda i kraft den 1 januari 1944.

Vidkommande därefter de av utredningsmannen föreslagna följdändringarna i olika lagar och författningar hava i skilda avseenden av remissmyndigheter framförts önskemål om sakliga ändringar av innebörd att magistrat eller kommunalborgmästare nu uttryckligen tillerkända befogenheter skulle överflyttas till polischef eller att överflyttningar i motsatt riktning skulle vidtagas. Med ett undantag, vilket längre fram skall närmare beröras, har jag emellertid ansett mig böra avböja förslag av sådan innebörd, i den mån de icke beaktats av utredningsmannen. Den huvudsakliga anledningen härtill är, att med den verkställda utredningen icke avsetts att i sak pröva, i vad mån vissa magistrat eller kommunalborgmästare nu åliggande uppgifter ur ändamåls-enlighetens synpunkt borde övertagas av polischef. Att på grundval av en utredning av huvudsakligen formell karaktär vidtaga omfattande sakliga ändringar synes mig icke böra ifrågakomma.

Utöver förslaget till lag om vad i allmänhet skall med polismyndighet avses hava inom socialdepartementet upprättats följande av den förordade reformen föranledda författningsförslag:

1) *Förslag till lag om ändrad lydelse av 10 kap. 12 § strafflagen.* Av länsstyrelsen i Älvsborgs län har ifrågasatts, att endast de polischefer, som vore polismästare, skulle erhålla den i förevarande paragraf stadgade befogenheten. Med hänsyn till de kompetenskrav, som numera gälla för landsfiskalerna, synes anledning dock ej föreligga att icke tillerkänna landsfiskal, där denne i ett sådant fall som i paragrafen avses är högste tillstädesvarande civilmyndighet, nu ifrågavarande befogenhet. Myndighet, som ej har ansvar för ordningshållningen, bör däremot icke äga ingripa i en sådan situation, som åsyftas i paragrafen. Borgmästare torde därför böra utgå ur uppräknningen i paragrafens andra stycke. Då nu anförda synpunkter sammanfalla med utredningsmannens, är det uppgjorda departementsförslaget ock i sak överensstämmande med utredningsmannens motsvarande förslag.

2) *Förslag till lag om ändrad lydelse av 14 och 16 §§ lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 1) angående naturminnesmärkens fredande.* 14 § andra stycket överensstämmer i sak med utredningsmannens förslag. I samband härmed har i 14 § första stycket den ändringen vidtagits att den nuvarande bötes-skalan 5—1,000 kronor ersatts med dagsböter. Då vidare den i 16 § tredje

stycket förekommande bestämmelsen att böter skola vid bristande tillgång förvandlas enligt allmänna strafflagen genom tillkomsten av lagen den 9 april 1937 om verkställighet av bötesstraff gjorts överflödig, har nämnda stycke upphävt i departementsförslaget.

3)—5) *Förslag till lag angående upphävande av 9 § lagen den 6 maj 1921 (nr 188) om rätt i vissa fall för polismyndighet att omhändertaga djur, lag om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. och 15 § 1 mom. lagen den 12 juni 1885 (nr 27) angående lösdrivares behandling samt lag om ändrad lydelse av 22 § lagen den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av köns-sjukdomar.* Förslagen äro med vissa redaktionella jämkningar lika lydande med utredningsmannens förslag.

6) *Förslag till lag om ändrad lydelse av 15 § 2 mom. lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin.* 1924 års lag är gällande endast till och med den 30 juni 1943. Chefen för finansdepartementet kommer, enligt vad jag inhämtat, senare denna dag att anmäla frågan om lagens fortsatta giltighet. Förvarande förslag, vilket helt överensstämmer med utredningsmannens förslag, förutsätter, att lagen kommer att förlänas fortsatt giltighet.

7)—8) *Förslag till lag om ändrad lydelse av 23 § lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården samt lag om ändrad lydelse av 27 § epidemilagen den 19 juni 1919 (nr 443).* Förslagen äro lika lydande med utredningsmannens förslag.

9) *Förslag till förordning om ändrad lydelse av § 15 förordningen den 6 augusti 1894 (nr 61) angående mantalsskrivning.* I mantalsskrivningsförordningen hava vidtagits — förutom de ändringar, som föranletts av utredningsmannens förslag, att uppgifterna enligt § 15 förordningen skola tillkomma poliskammare och polischef — jämväl vissa huvudsakligen formella ändringar, därvid motsvarande bestämmelser i det av 1936 års uppborrdskommitté framlagda förslaget till folkbokföringsförordning tjänat till ledning.

10)—12) *Förslag till förordning om ändrad lydelse av 4 § 7 mom. förordningen den 23 oktober 1908 (nr 128) angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 11 juli 1919 (nr 406) angående försäljning av pilsnerdricka samt förordning om ändrad lydelse av 9 § 1 mom. och 15 § förordningen den 8 maj 1925 (nr 119) angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförbara drycker.* Förslagen ansluta sig i sak till utredningsmannens förslag.

13) *Förslag till förordning om ändrad lydelse av §§ 13, 27 och 29 ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868 (nr 22).* Såsom förut nämnts föreslår utredningsmannen, att rätten enligt § 13 ordningsstadgan för rikets städer att upplösa tillställning skall tillkomma polischefen. För närvarande tillkommer denna rätt i städer, där poliskammare ej finnes, magistrat eller kommunalborgmästare. De skäl, som utredningsmannen anfört till stöd för sitt förslag, synas mig bärande, och jag vill därför förorda nämnda ändring. Med hänsyn till den av utredningsmannen i andra sammanhang gjorda åtskillnaden mellan polismyndighets- och polischefsärenden torde dock den

jämknungen böra vidtagas i utredningsmannens förslag, att rätten att upplösa tillställning förklaras tillkomma i stad med poliskammare denna och i annan stad polischefen; termen polismyndighet kan med hänsyn till stadgans § 29 ej komma till användning.

Enligt kungörelse den 10 juni 1932 (nr 198) skall vad i § 13 är stadgat i fråga om maskerad, bal, lekstuga, lindansning, positivspelning eller dylikt, akrobatiska konststycken, konstridning, djurföreläsning eller andra med dessa jämförliga tillställningar tillämpas jämväl beträffande dylik tillställning å ort, varest vad sålunda är stadgat icke redan är gällande, därvid landsfiskal skall tillkomma enahanda befogenhet, som enligt nämnda paragraf är i fråga om stad tillagd polismyndighet därstädes. Det är utan särskilt stadgande uppenbart, att i sådana fall landsfiskal i sin egenskap av polischef har samma befogenheter som enligt § 13 ordningsstadgan i dess nu föreslagna lydelse tillkomma polischef i stad.

Ett stort antal remissmyndigheter har uttalat sig rörande frågan huruvida även rätten att meddela tillstånd enligt § 13 ordningsstadgan för rikets städer borde överflyttas till de egentliga polisorganen. Av flera polischefer har därvid med styrka gjorts gällande, att den myndighet, som hade ansvaret för upprätthållande av ordningen vid en tillställning, jämväl borde äga det avgörande inflytandet beträffande frågan, huruvida tillställningen över huvud taget borde komma till stånd eller ej. Från andra håll har däremot framhållits, att rätten att hålla sammankomst vore en så betydelsefull medborgerlig rättighet att dess utövande icke borde göras beroende av beslut av ett exklusivt polisorgan.

Utredningsmannen har, efter framhållande av vissa synpunkter som talade för och andra som talade mot en överflyttning av tillståndsgivningen, för sin del ansett spörsmålet böra göras till föremål för närmare undersökning. En sådan undersökning har utredningsmannen emellertid ansett falla utanför det honom givna uppdraget.

Såsom i betänkandet omnämnes tillkallades den 11 november 1938 en sakkunnig för översyn av ordningsstadgan för rikets städer. Översynen skall enligt direktiven i första hand avse de i ordningsstadgan och med denna sammanhängande författningar förefintliga bestämmelser, vilka reglera anordnandet av offentliga tillställningar. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 december 1939 skall utredningen tills vidare vila.

Den utförlighet, varmed frågan om tillståndsgivningen enligt ordningsstadgan för rikets städer behandlas i remissvaren, belyser i sin mån den vikt de ansvariga myndigheterna tillmätta denna fråga. Att frågans lösning måste föregås av en allsidig undersökning av problemet, är genom de framkomna meningsskiljaktigheterna tydligt. Jag har därför för avsikt att låta det avbrutna arbetet på översyn av ordningsstadgan inom kort återupptagas. Med hänsyn härtill kan det självfallet ej ifrågakomma att i detta sammanhang till slutligt avgörande upptaga frågan om ordningen för meddelande av tillstånd enligt § 13 ordningsstadgan.

Bestämmelserna i § 13 ordningsstadgan och motsvarande stadgande i för-

ordningen angående biografföreställningar förete i sak vissa skiljaktigheter. Utredningsmannen har föreslagit, att förstnämnda författning skulle så ändras, att likställighet mellan författningarna åvägbringades. Ändringarna innebära vidgade befogenheter för vederbörande myndigheter. Då det synes mig lämpligt, att även nu ifrågavarande spörsmål bliva föremål för omprövning i samband med den allmänna revisionen av ordningsstadgan, har jag ansett mig icke böra upptaga vad av utredningsmannen föreslagits.

I § 27 ordningsstadgan regleras rätten att anföra besvär över påbud eller föreskrifter enligt stadgan. Besvären angivas i paragrafen kunna avse antingen sådana av överståthållarämbetet, Konungens befallningshavande eller magistrat fastställda eller givna påbud och beslut, som i §§ 20, 21 och 23 ordningsstadgan omförmälas, eller de närmare föreskrifter eller åtgärder, som det i övrigt enligt stadgan tillkommer magistrat eller polismyndighet att meddela eller vidtaga. Enligt den föreslagna ändringen i § 13 kommer poliskammare och polischef att erhålla vissa befogenheter. Av dessa båda myndigheter inbegripes poliskammare men ej polischef i polismyndighetsbegreppet sådant detta bestämts i stadgans § 29. På grund härav torde för fullständighetens skull polischef böra i § 27 jämföras med magistrat och polismyndighet.

I ordningsstadgans § 29 har i enlighet med utredningsmannens förslag polismästarna i städerna utan poliskammare erhållit samma befogenheter enligt stadgan som i övriga polismästarstäder tillkomma poliskammaren. Därjämte har i paragrafen vidtagits en jämkning, som är föranledd av den numera genomförda omorganisationen av överståthållarämbetet.

14) *Förslag till förordning om ändrad lydelse av 56 § hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 (nr 566).* Förslaget överensstämmer med utredningsmannens motsvarande förslag. I anledning av vad riksförbundet för fjärdingsmän och polismän anført vill jag allenast hänvisa till uttalandet i det föregående om den underordnade polispersonalens befogenheter.

15) *Förslag till kungörelse om ändrad lydelse av 3 § vapenkungörelsen den 22 juni 1934 (nr 315).* I 3 § första stycket vapenkungörelsen föreskrives skyldighet för envar, som den 1 juli 1934 såsom ägare eller eljest innehade skjutvapen, att — där han ej på grund av 1927 års kungörelse i ämnet deklarerat vapnet och därom mottagit bevis eller erhållit tillstånd till förvärf eller införsel av vapnet — senast den 30 september 1934 deklarerar vapnet hos länsstyrelsen i det län där han hade sitt hemvist Enligt 3 § andra stycket skulle deklarationen ingivas i Stockholm till överståthållarämbetet för polisärenden, i stad med poliskammare till denna, i annan stad där magistrat finnes till magistraten och i stad utan magistrat till stadsstyrelsen eller, om sådan ej finnes, till kommunalborgmästaren. Å landet skulle deklarationen ingivas till landsfiskalen; dock ägde den som tillhörde lappbefolkningen i stället ingiva deklarationen till lappfogden. Myndighet som mottagit deklarationen skulle, där fråga ej vore om Stockholm, enligt 3 § tredje stycket insända densamma till länsstyrelsen. — Den som förvärvar eller lånar skjutvapen skall enligt 4 § hos länsstyrelsen söka tillstånd att innehava vapnet.

Sådan ansökan skall enligt 5 § andra stycket ingivas till myndighet som i 3 § andra stycket sägs. Myndigheten skall, där fråga ej är om Stockholm, insända ansökningen jämte eget yttrande till länsstyrelsen. Vid återkallelse av tillstånd att innehava skjutvapen ävensom under vissa andra angivna omständigheter skall vapnet avlämnas till myndighet som i 3 § andra stycket sägs eller till den som myndigheten bestämmer (10 § första stycket). Även till förvärv av ammunition fordras tillstånd (12 §). Jämväl sådan ansökan ingives till myndighet som i 3 § andra stycket sägs, och denna skall, där fråga ej är om Stockholm, insända ansökningen jämte eget yttrande till länsstyrelsen (13 § andra stycket).

Såsom förut omnämnts har i några remissyttranden påyrkats den ändring i vapenkungörelsen, att nu omförmälda ansökningar skulle i stället för till magistrat eller kommunalborgmästare ingivas till polischef. Den till grund för detta yrkande liggande uppfattningen att hithörande ärenden äro utpräglade polisärenden synes mig icke kunna med fog bestridas. Väl kan det antagas, att polischefen erhåller tillfälle att yttra sig över avgivna ansökningar. Det synes mig dock otillfredsställande, att ansökningsförfarandet är i författningen så reglerat, att ärendet enligt denna icke passerar polischefen, vilken måste antagas besitta den bästa kännedom om sådana till sökandens person hänförliga omständigheter, vilka kunna inverka på prövningen av ansökningen. Med hänsyn till vikten av de intressen, som vapenkungörelsen avser att tillgodose, anser jag mig därför böra i detta fall föreslå den sakliga ändringen i vapenkungörelsen, att de förut omförmälda ansökningarna skola ingivas till polismyndigheten i orten. Det nu gällande undantagsstadgandet för lappbefolkningen bör dock bibehållas.

16) *Förslag till förordning om ändrad lydelse av 13 § 3 och 4 mom. motorfordonsförordningen den 23 oktober 1936 (nr 561).* Förslaget är upprättat i anslutning till vad utredningsmannen föreslagit.

17) *Förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 22 juni 1911 (nr 71 s. 1) angående biografföreställningar.* Förslaget innehåller dels de av utredningsmannen föreslagna ändringarna i förordningen, åsyftande att vinna överensstämmelse med de föreslagna ändringarna i ordningsstadgan för rikets städer, dels därutöver en ändring av 4 §; genom sistnämnda ändring kommer godkännande enligt 4 § andra stycket att meddelas av samma myndighet, åt vilken tillståndsgivningen enligt 1 § är anförtrodd.

Följande i *bilaga B* till detta protokoll medtagna förslag av utredningsmannen hava ansetts icke böra föranleda någon åtgärd:

- 1) förslag till ändrad lydelse av § 4 mom. 5 tryckfrihetsförordningen;
- 2) förslag till förordning om ändrad lydelse av 35 § förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket;
- 3) förslag till förordning om ändrad lydelse av 46 § 1 mom. förordningen den 11 juni 1926 (nr 207) angående tillverkning och beskattning av brännvin;

4) förslag till förordning om ändrad lydelse av 32 § 2 mom. förordningen den 1 juli 1918 (nr 508) angående handel med skattefri sprit;

5) förslag till förordning om ändrad lydelse av 18 § 2 mom. förordningen den 1 juli 1918 (nr 564) angående vissa alkoholhaltiga preparat m. m.; samt

6) förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 18 juni 1937 (nr 436) angående försäljning av rusdrycker.

Rörande anledningen till att förslag i dessa hänseenden icke ansetts böra framläggas vill jag anföra.

Förslaget under 1) synes icke böra provas förrän i samband med att fråga kan uppkomma om annan ändring i tryckfrihetsförordningen.

Den under 2) omförmälda förordningen torde komma att inom kort ersättas av ny lagstiftning i ämnet.

Beträffande övriga författningar har utredningsmannen, såsom förut nämnts, föreslagit, att den bötesandel, som jämlikt dessa författningar skall i annan stad än Stockholm ställas till magistratens förfogande att användas till uppmuntran av polismän, som ådagalagt synnerligt nit vid beivrande av olovlig sprithantering, i stället skall, i likhet med vad fallet är å landet, för samma ändamål ställas till länsstyrelsens förfogande. Tillräckliga skäl synas emellertid ej föreligga för sådan ändring av författningarna. I fråga om rusdrycksförsäljningsförordningen har utredningsmannen dessutom föreslagit ett par mindre jämkningar, nämligen utbyte i 3 kap. 21 § och 7 kap. 17 § av termen polischef mot polismyndighet. På grund av ändringarnas ringa praktiska betydelse torde dock med dem kunna tills vidare anstå.

Av förslaget till lag om vad i allmänhet skall med polismyndighet avses föränledas jämväl ändringar i vissa författningar, som tillkommit enbart i administrativ ordning. Förslag till dessa ändringar torde jag, i händelse lagförslaget antages, senare få anmäla.

I överensstämmelse med vad i det föregående anförts hava inom socialdepartementet upprättats förslag, av den lydelse bilaga (*Bilaga A*) till detta protokoll utvisar, till

1) lag om vad i allmänhet skall med polismyndighet avses;

2) lag om ändrad lydelse av 10 kap. 12 § strafflagen;

3) lag om ändrad lydelse av 14 och 16 §§ lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 1) angående naturminnesmärkens fredande;

4) lag angående upphävande av 9 § lagen den 6 maj 1921 (nr 188) om rätt i vissa fall för polismyndighet att omhändertaga djur;

5) lag om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. och 15 § 1 mom. lagen den 12 juni 1885 (nr 27) angående lösdrivares behandling;

6) lag om ändrad lydelse av 22 § lagen den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar;

7) lag om ändrad lydelse av 15 § 2 mom. lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattningsmed spritdrycker och vin;

8) lag om ändrad lydelse av 23 § lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården;

9) lag om ändrad lydelse av 27 § epidemilagen den 19 juni 1919 (nr 443);

10) förordning om ändrad lydelse av § 15 förordningen den 6 augusti 1894 (nr 61) angående mantalsskrivning;

11) förordning om ändrad lydelse av 4 § 7 mom. förordningen den 23 oktober 1908 (nr 128) angående bevilningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter;

12) förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 11 juli 1919 (nr 406) angående försäljning av pilsnerdricka;

13) förordning om ändrad lydelse av 9 § 1 mom. och 15 § förordningen den 8 maj 1925 (nr 119) angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker;

14) förordning om ändrad lydelse av §§ 13, 27 och 29 ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868 (nr 22);

15) förordning om ändrad lydelse av 56 § hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 (nr 566);

16) kungörelse om ändrad lydelse av 3 § vapenkungörelsen den 22 juni 1934 (nr 315);

17) förordning om ändrad lydelse av 13 § 3 och 4 mom. motorfordonsförordningen den 23 oktober 1936 (nr 561); samt

18) förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 22 juni 1911 (nr 71 s. 1) angående biografföreställningar.

De under 1)–7) upptagna författningsförslagen äro av den natur, att lagrådets utlåtande över dem bör inhämtas.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att lagrådets utlåtande över de under 1)–7) upptagna lagförslagen måtte, för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet, inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Jan-Erik Stenius.

Bilaga A.

Förslag

till

Lag

om vad i allmänhet skall med polismyndighet avses.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Där i lag eller författning uppgift ålagts polismyndighet utan att i lagen eller författningen särskild föreskrift meddelats om vad med polismyndighet avses, skall uppgiften tillkomma i stad med poliskammare denna och i övriga delar av riket polischefen.

2 §.

Om särskilda skäl därtill äro, äger Konungen, utan hinder av vad i 1 § sägs, uppdraga åt annan polisman än polischef att i dennes ställe fullgöra på polischef ehjest enligt 1 § ankommande uppgift.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1944.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 10 kap. 12 § strafflagen.

Härigenom förordnas, att 10 kap. 12 § strafflagen¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

12 §.

Till upprors — — — nödigt vara.

Med civilmyndighet förstås här Konungens befallningshavande, statspolisintendenten samt landsfogde och annan polischef eller den, som i sådan ämbets- eller tjänstemans ställe satt är.

Är ej — — — stadgat är.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1944.

¹ Senaste lydelse se SFS 1917: 308.

Förslag

till

Lag

**om ändrad lydelse av 14 och 16 §§ lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 1)
angående naturminnesmärkens fredande.**

Härigenom förordnas, att 14 och 16 §§ lagen den 25 juni 1909 angående naturminnesmärkens fredande skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

14 §.

Överträder någon utan sådant medgivande, som i 12 § sägs, vad i enlighet med denna lag till naturminnesmärkes fredande stadgats och kungjorts, eller skadas naturminnesmärke i strid mot vad i 10 § tredje stycket sägs, eller bryter någon mot förbud, som i 11 § sägs, eller mot förbud meddelat enligt 13 §, vare straffet dagsböter.

Dömes någon till ansvar för överträdelse av förbud meddelat enligt 13 §, varde tillika förelagd att inom viss tid borttaga den störande anordningen vid äventyr att denna eljest må på hans bekostnad genom polismyndighetens försorg borttagas.

16 §.

Av böter — — — vetenskapsakademiens naturskyddskassa.

Finnes särskild — — — åklagarens andel.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1944.

Förslag

till

Lag

**angående upphävande av 9 § lagen den 6 maj 1921 (nr 188) om rätt i
vissa fall för polismyndighet att omhändertaga djur.**

Härigenom förordnas, att 9 § lagen den 6 maj 1921 om rätt i vissa fall för polismyndighet att omhändertaga djur skall upphöra att gälla med utgången av år 1943.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. och 15 § 1 mom. lagen den 12 juni 1885 (nr 27) angående lösdrivares behandling.

Härigenom förordnas, att 2 § 1 mom. och 15 § 1 mom. lagen den 12 juni 1885 angående lösdrivares behandling skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

2 §.

1 mom. Den som beträdes med lösdriveri må anhållas av polisman eller tillsyningsman, och skall den anhållne ofördröjligen inställas till förhör i stad, där stadsfiskal finnes, inför denne och i övriga delar av riket inför landsfiskalen.

Befinnes vid — — — skälen därför.

I händelse — — — befallningshavande tillgängligt.

15 §.

1 mom. Det åligger polisman och tillsyningsman att hålla noggrann tillsyn å lösdriverare; och bör kommunalmyndighet samt tillsyningsman låta sig angeläget vara att bereda lösdriverare utväg till arbete.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1944.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 22 § lagen den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar.

Härigenom förordnas, att 22 § lagen den 20 juni 1918 angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar skall erhålla följande ändrade lydelse.

22 §.

För verkställande av förordnande, varom i 21 § sägs, äro sundhetsinspektör och hälsovårdsmyndighet berättigade att av polismyndighet erhålla erforderlig handräckning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1944.

Förslag

till

Lag

**om ändrad lydelse av 15 § 2 mom. lagen den 20 juni 1924 (nr 225)
med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med
spritdrycker och vin.**

Härigenom förordnas, att 15 § 2 mom. lagen den 20 juni 1924 med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin skall erhålla följande ändrade lydelse.

15 §.

2 mom. Allmän åklagare, polisman eller person, vilken särskilt förordnats att vaka över efterlevnaden av gällande förordningar angående tillverkning av brännvin och angående försäljning av rusdrycker, skall, då han anträffar spritdrycker eller vin, som skäligen kunna antagas vara förverkade jämlikt stadgande i 2 kap. i denna lag, taga dryckerna i beslag tillika med kärl och emballage, vari de förvaras. Beslag skall, där så ske kan, göras i två vittnens närvaro, och skall innehavaren av vad som tages i beslag eller, om han är frånvarande, hans ombud på stället eller någon av hans husfolk tillsägas om beslaget.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1944.

Förslag

till

Lag

**om ändrad lydelse av 23 § lagen den 14 juni 1918 (nr 422)
om fattigvården.**

Härigenom förordnas, att 23 § lagen den 14 juni 1918 om fattigvården skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

23 §.

Vill någon — — — han vistas.

Anmälan må — — — i församlingen.

Har anmälan — — — dess ordförande.

Polisman, läkare eller barnmorska, som finner någon vara i sådan belägenhet, att fattigvårdsstyrelsens ingripande är av nöden, bör därom göra anmälan hos styrelsen.

Oavsett om — — — erhåller sådan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1944.

Förslag

till

Lag**om ändrad lydelse av 27 § epidemilagen den 19 juni 1919 (nr 443).**

Härigenom förordnas, att 27 § epidemilagen den 19 juni 1919 skall erhålla följande ändrade lydelse.

27 §.

Det åligger polismyndighet samt tull-, lots- och hamnpersonal att biträda vederbörande hälsovårdsnämnd vid tillsynen över iakttagandet av vad i denna lag är stadgat ävensom av de särskilda föreskrifter, som jämlikt denna lag av nämnden meddelas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1944.

Förslag

till

Förordning**om ändrad lydelse av § 15 förordningen den 6 augusti 1894 (nr 61)
angående mantalsskrivning.**

Härigenom förordnas, att § 15 förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrivning¹ skall erhålla följande ändrade lydelse.

§ 15.

Har uppgiftspliktig uraktlåtit att inom föreskriven tid och i behörig ordning avgiva mantalsuppgift, eller har han avgivit ofullständig sådan uppgift, bör den uppgiftsskyldige, om han finnes inom orten, av mantalsskrivningsförrättaren anmanas att i vederbörlig ordning och inom viss tid efter delfåendet av anmaningen fullgöra sin uppgiftsskyldighet. Anteckning om namn och hemvist å den, vilken meddelas dylik anmaning, skall ske i protokollet. Anmaning må genom polismyndighetens försorg tillställas den försumlige. Infordrad uppgift må avlämnas till den, som verkställer delgivningen. Hörsammas icke anmaning att avgiva eller fullständiga anmälan eller finnes den försumlige icke inom orten, må för anmälan införskaflande anlitas biträde av Konungens befallningshavande, som äger förelägga den försumlige lämpligt vite.

Genast efter mottagandet av den i § 8 mom. 5 omförmälda längd skall mantalsskrivningsförrättaren förelägga en var däri upptagen person, vilken försummat honom åliggande skyldighet att avlämna flyttningsbetyg, att inom viss lämplig tid efter föreläggandets delfående fullgöra omförmälda skyl-

¹ Senaste lydelse se SFS 1938: 615.

dighet. Delgivning av sådant föreläggande ombesörjes av polismyndigheten, och må infordrad uppgift avlämnas till den, som verkställer delgivningen. Polismyndigheten har att vaka över att föreläggandet efterleveres. Tredskas den försumlige, har polismyndigheten att skyndsamt därom göra anmälan till Konungens befallningshavande, som äger förelägga den försumlige vid vite att fullgöra sin kyrkoskrivningsskyldighet.

Polisman, som verkställer delgivning av anmaning eller föreläggande, varom i denna paragraf sägs, äger att därför av den försumlige undfå gottgörelse med fem kronor för varje förrättning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1944.

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 4 § 7 mom. förordningen den 23 oktober 1908
(nr 128) angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner
och rättigheter.

Härigenom förordnas, att 4 § 7 mom. förordningen den 23 oktober 1908 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

4 §.

7 mom. I 6 mom. omförmäld kontroll å biljettförsäljningen ombesörjes i Stockholm av överståthållarämbetet, i annan stad av drätselkammaren och på landet av kommunalnämnden.

Vid varje — — — kontrollant avskiljes.

Den som — — — behöriga utövande.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1944.

Förslag

till

Förordning

om ändring i vissa delar av förordningen den 11 juli 1919 (nr 406)
angående försäljning av pilsnerdricka.

Härigenom förordnas, att 17 § 3 mom., 19 § 1 mom., 25 § och 27 § 2 mom. förordningen den 11 juli 1919 angående försäljning av pilsnerdricka² skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

¹ Senaste lydelse se SFS 1920: 859.

² Senaste lydelse av 17 § 3 mom., 19 § 1 mom. och 27 § 2 mom. se SFS 1928: 114.

17 §.

3. Kvittensbok och försäljningsbok skola hållas tillgängliga för Konungens befallningshavande, kontrollstyrelsen samt allmän åklagare, kvittensboken under forsling jämväl för person, som särskilt för detta ändamål utsetts av nykterhetsnämnd samt av polischefen i orten förordnats att utöva den härför erforderliga polisverksamheten, så ock för annan polisman. Kvittens- och försäljningsböckerna skola av partihandlaren förvaras under minst två år efter varje boks avslutande.

Närmare föreskrifter — — — av Konungen.

19 §.

1. Utskänkingsrörelse, vartill tillstånd erhållits enligt 13 §, må endast äga rum i lokal eller å plats, som blivit godkänd vid besiktning. Sådan besiktning hålles i stad, där stadsfiskal finnes, av denne och i övriga delar av riket av landsfiskalen med biträde av två personer, av vilka den ena utses av nykterhetsnämnden i kommunen samt den andra i Stockholm av överståthållarämbetet, i annan stad av magistraten och på landet av kommunalnämnden. Besiktningsmännen skola, därest försäljningsställe godkännes, om besiktningen utfärda bevis, vilket skall innehålla beskrivning å den besiktigade lägenheten.

Innan bevis — — — ej börjas.

Vad i — — — som försäljningsställe.

Kostnad för — — — Konungens befallningshavande.

25 §.

Under arbetsinställelse, vid tingssammanträde, inskrivningsförrättning, vapenövningsmöte eller annan truppsammandragning, under marknad, torgdag eller auktion så ock vid annan till större folksamling ledande förrättning, ävensom då eljest öppethållande av försäljningsställe kan föranleda oordningar, må Konungens befallningshavande ävensom polismyndigheten i orten så ock kommunalnämnd för visst tillfälle förbjuda försäljningen eller föreskriva erforderliga inskränkningar med avseende å densamma.

27 §.

2. Därest av handel, vartill tillstånd enligt denna förordning erhållits, oordningar föranledas eller å försäljningsställe, varest dylik handel idkas, osedlighet bedrives och sådant fortfar oaktat skedd erinran från polismyndigheten eller kommunalnämnden, må i stad magistraten och på landet kommunalnämnden förbjuda försäljningens fortsatta bedrivande. Beslutet därom gånge genast i verkställighet men skall, vid äventyr att förbudet eljest går åter, senast inom åtta dagar underställas prövning av Konungens befallningshavande, som, därest tillståndet ej finnes böra återkallas, har att för viss tid fastställa förbudet eller ock upphäva detsamma.

I Stockholm — — — mom. sägs.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1944.

Förslag

till

Förordning

**om ändrad lydelse av 9 § 1 mom. och 15 § förordningen den 8 maj 1925
(nr 119) angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed
jämförliga drycker.**

Härigenom förordnas, att 9 § 1 mom. och 15 § förordningen den 8 maj 1925 angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

9 §.

1. I stad, köping eller municipalsamhälle må utskänkning av alkoholfria drycker, vartill rätt förvärvats genom tillstånd eller anmälan, endast äga rum i lokal eller å plats, som blivit godkänd vid besiktning. Sådan besiktning hålles i stad, där stadsfiskal finnes, av denne och å annan ort av landsfiskalen med biträde av två personer, av vilka den ena utses av nykterhetsnämnden samt den andra i Stockholm av överståthållarämbetet, i annan stad av magistraten och i köping eller municipalsamhälle av kommunalnämnden eller motsvarande myndighet. Besiktningsmännen skola, därest utskänkingsställe godkännes, om besiktningen utfärda bevis, vilket skall innehålla beskrivning å den besiktigade lägenheten.

Innan bevis — — — ej börjas.

Kostnad för — — — av länsstyrelsen.

15 §.

Under arbetsinställelse, vid tingssammanträde, inskrivningsförrättning, vapenövningsmöte eller annan truppsammandragning, under marknad, torgdag eller auktion så ock vid annan till större folksamling ledande förrättning, ävensom då eljest öppethållande av försäljningsställe kan föranleda oordningar, må länsstyrelsen ävensom polismyndigheten i orten så ock kommunalnämnd för visst tillfälle förbjuda försäljningen eller föreskriva erforderliga inskränkningar med avseende å densamma.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1944.

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av §§ 13, 27 och 29 ordningsstadgan för rikets städer
den 24 mars 1868 (nr 22).

Härigenom förordnas, att §§ 13, 27 och 29 ordningsstadgan för rikets städer
den 24 mars 1868¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

§ 13.

Var och — — — behörigen anmald.

Är fråga — — — mottaga avgift.

Den, som — — — polismyndigheten meddelas.

Underlåter någon — — — 100 kronor.

Visar sig att tillställning, som i denna paragraf omförmäles, åsyftar eller innebär något, som strider mot sedlighet eller allmän lag eller föranleder till svårare oordning eller medför uppenbar fara för uppträdandes eller åskådares liv, äger polismyndigheten förbjuda dess förnyande.

Föreligger i fråga om tillställning fall som i nästföregående stycke sägs eller äger tillställning rum utan vederbörlig anmälan eller tillåtelse eller uppkommer bland de närvarande oordning av svårare beskaffenhet, som ej kan genom deltagarnas avlägsnande undanröjas, äger i stad med poliskammare denna och i annan stad polischefen upplösa tillställningen; och vare alla, som å stället sig församlat, pliktiga att på uppmaning av polischefen eller annan behörig polisman därifrån sig begiva, vid bot från och med 5 till och med 100 kronor för en var, som icke ställer sig sådan uppmaning till efterrättelse.

I fråga — — — särskilt stadgat.

§ 27.

Emot sådana av överståthållarämbetet, Konungens befallningshavande eller magistrat fastställda eller givna påbud och beslut, som i §§ 20, 21 och 23 omförmälas, ävensom över de närmare föreskrifter eller åtgärder, som det i övrigt enligt denna stadga tillkommer magistrat, polismyndighet eller polischef att meddela eller vidtaga, äger den, som anser sin rätt därav förnärmad eller obehörigen inskränkt, att anföra besvär i den ordning, som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är bestämd; gällande dock, utan hinder av besvär, påbudet, beslutet eller föreskriften till efterrättelse, in- tilldess annorlunda kan varda vederbörligen förordnat.

§ 29.

Vad i denna stadga om magistrat sägs gälle i Stockholm för överståthållarämbetet och i stad, där magistrat ej finnes, för kommunalborgmästaren. Med

¹ Senaste lydelse av § 13 se SFS 1913: 381.

polismyndighet avses i denna stadga poliskammare eller polismästare i stad där sådan finnes och i övriga städer magistrat eller kommunalborgmästare.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1944.

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 56 § hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 (nr 566).

Härigenom förordnas, att 56 § hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 skall erhålla följande ändrade lydelse.

56 §.

Det åligger polismyndighet att biträda vid tillsynen över ordningen med avseende å allmänna hälsovården samt att, då anledning till anmärkning förekommer, därom skyndsamt göra anmälan till vederbörande hälsovårdsnämnd ävensom att lämna nämnden erforderlig handräckning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1944.

Förslag

till

Kungörelse

om ändrad lydelse av 3 § vapenkungörelsen den 22 juni 1934 (nr 315).

Härigenom förordnas, att 3 § vapenkungörelsen den 22 juni 1934 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

3 §.

Envar som — — — och kaliber.

Deklarationen ingives till polismyndigheten i orten; dock må den som tillhör lappbefolkningen i stället ingiva deklARATIONEN till lappfogden.

Myndighet som — — — till länsstyrelsen.

Över verkställd — — — till honom.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1944.

Förslag

till

Förordning

**om ändrad lydelse av 13 § 3 och 4 mom. motorfordonsförordningen
den 23 oktober 1936 (nr 561).**

Härigenom förordnas, att 13 § 3 och 4 mom. motorfordonsförordningen den 23 oktober 1936¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

13 §.

3 mom. Besiktningsskylt skall, för automobil och motorcykel i dubbla exemplar, mot nedsättning av skäligt belopp, som fastställles av Konungen, tillhandahållas i stad med poliskammare av denna och i rikets övriga delar av polischefen i orten.

Besiktningsskylt för automobil eller motorcykel må icke till någon utlämnas, med mindre denne i två exemplar ingiver *försäkringsbevis* enligt 6 § lagen om trafikförsäkring å motorfordon beträffande varje fordon, varå skylten skall användas. Det ena exemplaret skall, försett med anteckning om utlämnad skylts nummer, av poliskammaren eller polischefen översändas till den försäkringsanstalt, som meddelat försäkringen.

Besiktningsskylt må — — — nämnda stycke.

Tillverkare eller handlande må ej till annan utlämna erhållen skylt, med mindre beträffande det fordon, å vilket skylten är avsedd att användas, företes enahanda intyg.

Skylt skall — — — försäkringen upphör.

4 mom. Länsstyrelse skall övervaka, att besiktningsskyltar finnas tillgängliga hos poliskammare och polischef i de orter, i vilka sådana skyltar kunna antagas bliva erforderliga.

Över utlämnade skyltar skall hos poliskammaren eller polischefen föras förteckning, upptagande den persons namn och adress, till vilken skylt utlämnats, dagen för utlämnandet samt skyltens nummer ävensom, beträffande besiktningsskyltar för automobiler och motorcyklar, försäkringsanstaltens namn och försäkringsbevisets nummer. Utlämnade skyltar skola för redovisning uppvisas för poliskammaren eller polischefen årligen under december månad. Brister därvid någon i redovisning, förfaller det nedsatta beloppet till betalning i vad det belöper å saknad skylt. Varder skylt återställd, skall anteckning därom ske i förteckningen samt det för skylten nedsatta beloppet, efter avdrag av poliskammarens eller polischefens omkostnader, återbetalas.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1944.

¹ Senaste lydelse av 13 § 3 mom. se SFS 1942: 916.

Förslag

till

Förordning

om ändring i vissa delar av förordningen den 22 juni 1911 (nr 71 s. 1) angående biografföreställningar.

Härigenom förordnas, att § 1 mom. 1 och 3 samt §§ 2, 4, 7, 8 och 9 förordningen den 22 juni 1911 angående biografföreställningar¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

§ 1.

1. Var och en, som önskar offentligen förevisa rörliga fotografiska bilder (biograffilm), skall, där ej annat följer av vad i mom. 3 sägs, därom göra ansökan i stad med poliskammare eller polismästare hos nämnda myndighet, i annan stad hos magistraten eller kommunalborgmästaren samt på landet hos polischefen. Sökanden är pliktig att, när den myndighet, hos vilken ansökan gjorts, så påfordrar, ej mindre styrka, att den uppgivna lokalen blivit av ägaren eller innehavaren upplåten för ändamålet, än även om föreställningens närmare beskaffenhet lämna de upplysningar myndigheten äskar för att kunna meddela erforderliga ordningsföreskrifter.

Där hinder ej anses möta för det sökta tillståndet, har myndigheten att meddela tillståndsbevis. Innan sådant erhållits, vare förbjudet att utlämna inträdeskort eller att fordra, begära eller mottaga avgift.

Meddelat tillstånd — — — därtill förekommer.

3. Ansökan om tillstånd, som i mom. 1 sägs, erfordras ej beträffande föreställning, där endast sådan smalfilm (film med maximal bredd av 17.5 millimeter) skall förevisas, som av tillverkaren är märkt säkerhetsfilm, Sicherheitsfilm, Safety Film eller motsvarande. Angående sådan föreställning skall dock anmälan göras till myndighet, som i mom. 1 sägs, senast 24 timmar före föreställningens början. Myndigheten äger att meddela erforderliga ordningsföreskrifter samt att förbjuda föreställning, om den lokal, som i anmälan avses, befinnes vara ur säkerhetssynpunkt olämplig eller eljest, när skälig anledning förekommer.

§ 2.

Visar sig att föreställning, som omförmäles här ovan, åsyftar eller innebär något, som strider mot sedlighet eller allmän lag eller föranleder till svårare oordning eller att meddelade ordningsföreskrifter rörande tillställningen icke åtflydas, äger den myndighet, som meddelat tillståndet, förbjuda föreställningens förnyande.

Föreligger i fråga om tillställning fall som i första stycket sägs eller äger tillställning rum utan vederbörlig anmälan eller tillåtelse eller i strid mot

¹ Senaste lydelse se beträffande § 1 mom. 1 samt §§ 2, 4, 8 och 9 SFS 1939: 703, beträffande § 1 mom. 3 SFS 1941: 439 ävensom beträffande § 7 SFS 1938: 573.

meddelat tillstånd eller uppkommer bland de närvarande oordning av svårare beskaffenhet, som ej kan genom deltagarnas avlägsnande undanröjas, äger i stad med poliskammare denna och i övriga delar av riket polischefen inställa eller upplösa tillställningen, och vare alla, som församlat sig å stället, pliktiga att på uppmaning av polischefen eller annan behörig polisman begiva sig därifrån, vid bot från och med 5 till och med 100 kronor för envar, som icke ställer sig sådan uppmaning till efterrättelse.

§ 4.

Vid föreställning — — — nedan sägs.

Vad sålunda föreskrivits gäller ej, därest bilder, vilka icke beröra svenska krigsmakten vidkommande förhållanden och icke heller upptagits från luftfartyg (fasta och fria ballonger, motorballonger och flygplan), troget skildra nyligen inom riket inträffade händelser och förevisas under en tid av högst 10 dagar efter det de skildrade händelserna ägt rum; dock att ej heller i sådant fall bilderna må förevisas, innan de godkänts av myndighet, som i § 1 mom. 1 sägs.

§ 7.

Har film efter granskning i — — — bevis (förbudskort).

Har film efter granskning helt — — — granskningsavgift, uppgift härom.

Tillståndskort skall vid anfordran tillhandahållas myndighet, som i § 1 mom. 1 sägs, ävensom polisman.

Angående stämpelbeläggning — — — i stämpelförordningen.

Del, som uteslutits — — — av filmnegativet.

Del, som uteslutes — — — beprövande av statens biografbyrå.

§ 8.

Giver någon föreställning, som avses i § 1 mom. 1, utan tillstånd eller i strid mot föreskrifterna i meddelat tillståndsbevis eller utan att ställa sig till efterrättelse för dylik föreställning meddelade ordningsföreskrifter eller försummar ägare eller innehavare av lokal, som skall begagnas för sådan föreställning, att före dess början göra sig förvissad om att tillstånd meddelats, straffes med dagsböter. Till enahanda ansvar vare den förfallen, som överträder föreskrifterna i § 3 eller § 4.

§ 9.

Underlåter någon i fall, som omförmäles i § 1 mom. 3, att göra anmälan om föreställning eller att ställa sig till efterrättelse meddelade ordningsföreskrifter eller försummar ägare eller innehavare av lokal, som skall begagnas för sådan föreställning, att före dess början göra sig förvissad om att förevisningen blivit vederbörligen anmäld, böte från och med 5 till och med 100 kronor.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1944.

Förslag
till
Lag
med vissa bestämmelser om polismyndighet.

1 §.

De uppgifter, som enligt lag eller författning ankomma på polismyndighet i orten, skola tillkomma i stad, där poliskammare finnes, denna och å annan ort polischefen.

Om poliskammare och polischef är särskilt stadgat.

Utan hinder av vad i första stycket föreskrives skall dock i följande lag- och författningsrum med polismyndighet avses vad där finnes stadgat:

5 § sinnessjuklagen den 19 september 1929 (nr 321);¹

53 § lagen den 11 juni 1937 (nr 344) om utlännings rätt att här i riket vistas (utlänningslagen);²

§ 29 och § 30 första stycket ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868 (nr 22 s. 1);

§ 49 stadgan den 8 juni 1917 (nr 474) angående hotell- och pensionat-rörelse;³

48 § 2 mom. första och andra styckena brandstadgan den 15 juni 1923 (nr 173);

18 § kungörelsen den 8 december 1933 (nr 659) angående eldbegängelse;

1 § 1 mom. och 20 § 1 mom. motorfordonsförordningen den 23 oktober 1936 (nr 561);⁴

1 § 2 mom. vägtrafikstadgan den 23 oktober 1936 (nr 562);⁵

9 § lotteriförordningen den 19 maj 1939 (nr 207);

8 § kungörelsen den 1 september 1939 (nr 599) med vissa särskilda föreskrifter om tillsyn över utlännningar;

2 § kungörelsen den 27 oktober 1939 (nr 777) om särskilda åligganden, som under vissa förhållanden tillkomma länsstyrelserna och dem underlydande myndigheter;

3 § 6 mom. kungörelsen den 16 februari 1940 (nr 94) med vissa särskilda föreskrifter om tillsyn över utlännningar vid krig eller krigsfara (särskilda utlänningskungörelsen); samt

41 § förordningen den 25 oktober 1940 (nr 910) angående yrkesmässig automobiltrafik m. m.

2 §.

Om särskilda skäl därtill föranleda, må länsstyrelse uppdraga åt annan polisman än polischef att utöva befogenheter, vilka eljest enligt 1 § första stycket ankomma på polischef.

3 §.

Genom denna lag göres ej ändring i de bestämmelser, som gälla för Stockholm.

Denna lag träder i kraft den _____

¹ Senaste lydelse se 1937: 58.

² Jfr 1942: 669.

³ Senaste lydelse se 1937: 913.

⁴ Senaste lydelse av 1 § 1 mom. se 1940: 874 och av 20 § 1 mom. se 1939: 351.

⁵ Senaste lydelse se 1940: 875.

Förslag

till

ändrad lydelse av § 4 mom. 5 tryckfrihetsförordningen.¹**§ 4.**

5:o. Förordnande om — — — i verkställighet. För kvarstadens verkställande skall skyndsam handräckning lämnas av Konungens befallningshavande och polismyndigheten i orten. Skriftligt bevis — — — är tryckt.

Förslag

till

Lag**om ändrad lydelse av 10 kap. 12 § strafflagen.**

Härigenom förordnas, att 10 kap. 12 § strafflagen skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

12 §.

Till upprors — — — nödigt vara.

Med civilmyndighet förstås här Konungens befallningshavande, statspolisintendenten, landsfogde, såvitt angår området för hans polisverksamhet, och polischef eller den, som är satt i sådan ämbets- eller tjänstemans ställe.

Är ej — — — stadgat är.

Denna lag träder i kraft den

Förslag

till

Lag**om ändrad lydelse av 14 § lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 1)
angående naturminnesmärkens fredande.**

Härigenom förordnas, att 14 § lagen den 25 juni 1909 angående naturminnesmärkens fredande skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

14 §.

Överträder någon — — — tusen kronor.

Dömes någon till ansvar för överträdelse av enligt 13 § meddelat förbud, varde tillika förelagd att inom viss tid borttaga den störande anordningen vid äventyr att sådant eljest må på hans bekostnad fullgöras genom försorg av polismyndigheten i orten.

Denna lag träder i kraft den

¹ Jfr 1941: 679.

Förslag

till

Lag

om ändring i viss del av lagen den 6 maj 1921 (nr 188) om rätt
i vissa fall för polismyndighet att omhändertaga djur.

Härigenom förordnas, att 9 § lagen den 6 maj 1921 om rätt i vissa fall för polismyndighet att omhändertaga djur skall upphöra att gälla samt att 10 § skall betecknas såsom 9 §.

Denna lag träder i kraft den

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. och 15 § 1 mom. lagen den
12 juni 1885 (nr 27) angående lösdrivares behandling.

Härigenom förordnas, att 2 § 1 mom. och 15 § 1 mom. lagen den 12 juni 1885 angående lösdrivares behandling skola erhålla följande ändrade lydelse.

2 §.

1 mom. Den som beträdes med lösdriveri må anhållas av polisman eller tillsyningsman och skall den anhållne ofördröjligen inställas till förhör i stad, där stadsfiskal finnes, inför denne och eljest inför landsfiskalen.

Befinnes vid — — — skälen därför.

I händelse — — — befallningshavande tillgängligt.

15 §.

1 mom. Det åligger polisman och tillsyningsman att hålla noggrann tillsyn över lösdrivare; och bör kommunalmyndighet och tillsyningsman låta sig angeläget vara att bereda lösdrivare utväg till arbete.

Denna lag träder i kraft den

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 22 § lagen den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar.

Härigenom förordnas, att 22 § lagen den 20 juni 1918 angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar skall erhålla följande ändrade lydelse.

22 §.

För verkställande av förordnande, varom i 21 § sägs, äga sundhetsinspektör och hälsovårdsmyndighet att av polismyndighet erhålla erforderlig handräckning.

Denna lag träder i kraft den

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 15 § 2 mom. lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin.

Härigenom förordnas, att 15 § 2 mom. lagen den 20 juni 1924 med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin skall erhålla följande ändrade lydelse.

15 §.

2 mom. Allmän åklagare, polisman eller person, vilken särskilt förordnats att — — — de förvaras. Beslag skall — — — om beslaget.

Denna lag träder i kraft den

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 46 § 1 mom. förordningen den 11 juni 1926 (nr 207) angående tillverkning och beskattning av brännvin.

Härigenom förordnas, att 46 § 1 mom. förordningen den 11 juni 1926 angående tillverkning och beskattning av brännvin skall erhålla följande ändrade lydelse.

46 §.

1. Av böter — — — skola två tredjedelar ställas till överståthållarämbetets och länsstyrelsens förfogande att i enlighet med — — — rusdrycks- eller sprithantering. Återstoden tillfaller kronan.

Denna förordning träder i kraft den

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 23 § lagen den 14 juni 1918 (nr 422)
om fattigvården.

Härigenom förordnas, att 23 § lagen den 14 juni 1918 om fattigvården skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

23 §

Vill någon — — — han vistas.

Anmälan må — — — i församlingen.

Har anmälan — — — dess ordförande.

Polisman, läkare eller barnmorska, som finner någon vara i sådan belägenhet, att fattigvårdsstyrelsens ingripande är av nöden, bör därom göra anmälan hos styrelsen.

Oavsett om — — — erhåller sådan.

Denna lag träder i kraft den

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 27 § epidemilagen den 19 juni 1919 (nr 443).

Härigenom förordnas, att 27 § epidemilagen den 19 juni 1919 skall erhålla följande ändrade lydelse.

27 §.

Det åligger polismyndighet samt tull-, lots- och hamnpersonal att biträda vederbörande hälsovårdsnämnd vid tillsynen över iakttagandet av vad i denna lag är stadgat ävensom av de särskilda föreskrifter, som jämlikt denna lag av nämnden meddelas.

Denna lag träder i kraft den

Förslag
till
Förordning

om ändrad lydelse av § 15 förordningen den 6 augusti 1894 (nr 61)
angående mantalsskrivning.¹

Härigenom förordnas, att § 15 förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrivning skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

§ 15.

Uraktlåter uppgiftspliktig att i behörig tid avlämna mantalsuppgift, äger mantalsskrivningsförrättaren, som har att i sitt protokoll göra anteckning om den försumliges namn och hemvist, att, där den försumlige finnes inom orten, av poliskammare, där sådan finnes, och eljest av polischefen erhålla biträde för uppgiftens införskaffande. Tredskas den — — felande handlingen.

Genast efter — — — omförmälda skyldighet. Delgivningen av beslutet verkställles genom försorg av poliskammare, där sådan finnes, och eljest av polischefen, vilka det även åligger att vaka över att föreläggandet efterleves. Tredskas den försumlige, har poliskammaren eller polischefen att därom skyndsamt göra anmälan till Konungens befallningshavande, som förelägger den försumlige att vid vite fullgöra sin kyrkoskrivningsskyldighet.

Polisman, som verkställer infordrande av felande uppgift eller delgivning av föreläggande som ovan sägs, äger att därför av den försumlige undfå gottgörelse med fem kronor för varje förrättning.

Rörande indrivning av gottgörelse som nu nämnts är särskilt stadgat.

Denna förordning träder i kraft den

Förslag
till
Förordning

om ändrad lydelse av 4 § 7 mom. förordningen den 23 oktober 1908
(nr 128) angående bevillningsavgifter för särskilda
förmåner och rättigheter.

Härigenom förordnas, att 4 § 7 mom. förordningen den 23 oktober 1908 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

4 §.

7 mom. Kontroll å biljettförsäljning, varom förmäles i 6 mom. första stycket, ombesörjes i Stockholm av överståthållarämbetet, i annan stad av drätselkammaren och på landet av kommunalnämnden.

Vid varje — — — kontrollant avskiljes.

Den som — — — behöriga utövande.

Denna förordning träder i kraft den

¹ Senaste lydelse se 1938: 615.

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 35 § förordningen den 15 december 1914 (nr 436)
angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket.

Härigenom förordnas, att 35 § förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

35 §.

Allmän åklagare samt de personer, vilka särskilt förordnas att vaka över denna förordnings efterlevnad, åligger att åtala förbrytelser, som i densamma äro med straff belagda; och äge — — — bestämmelser förbrutet.

Denna förordning träder i kraft den

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 32 § 2 mom. förordningen den 1 juli 1918 (nr 508)
angående handel med skattefri sprit.

Härigenom förordnas, att 32 § 2 mom. förordningen den 1 juli 1918 angående handel med skattefri sprit skall erhålla följande ändrade lydelse.

32 §.

2 mom. Av böter — — — kronor, åklagare. Lika del — — — ställas till överståthållarämbetets och länsstyrelsens förfogande att i enlighet med — — — rusdrycks- eller sprithantering. Återstoden tillfaller kronan.

Andel, som — — — i tjänsten.

Denna förordning träder i kraft den

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 18 § 2 mom. förordningen den 1 juli 1918 (nr 564)
angående vissa alkoholhaltiga preparat m. m.

Härigenom förordnas, att 18 § 2 mom. förordningen den 1 juli 1918 angående vissa alkoholhaltiga preparat m. m. skall erhålla följande ändrade lydelse.

18 §.

2 mom. Av böter — — — kronor, åklagaren. Lika del — — — ställas till överståthållarämbetets och länsstyrelsens förfogande att i enlighet med — — — rusdrycks- eller sprithantering. Återstoden tillfaller kronan.

Andel, som — — — i tjänsten.

Denna förordning träder i kraft den

Förslag

till

Förordning

om ändring i vissa delar av förordningen den 11 juli 1919 (nr 406)
angående försäljning av pilsnerdricka.

Härigenom förordnas, att 17 § 3 mom., 19 § 1 mom., 25 § och 27 § 2 mom. förordningen den 11 juli 1919 angående försäljning av pilsnerdricka¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

17 §.

3 mom. Kvittensbok och försäljningsbok skola hållas tillgängliga för Konungens befallningshavande, kontrollstyrelsen samt allmän åklagare, kvittensboken under försling jämväl för person, som särskilt för detta ändamål utsetts av nykterhetsnämnd samt av polischefen i orten förordnats att utöva den härför erforderliga polisverksamheten, så ock för annan polisman. Kvittens- och försäljningsböckerna — — — boks avslutande.

Närmare föreskrifter — — — av Konungen.

19 §.

1 mom. Utskänningsrörelse, vartill tillstånd erhållits enligt 13 §, må endast äga rum i lokal eller å plats, som för ändamålet blivit godkänd vid besiktning, vilken hålles i stad, där stadsfiskal finnes, av denne och eljest av landsfiskalen med biträde av två personer, utsedda den ena av nykterhetsnämnden i kommunen samt den andra i Stockholm av överståthållarämbetet, i annan

¹ Senaste lydelse av 17 § 3 mom., 19 § 1 mom. och 27 § 2 mom. se 1928: 114.

stad av magistraten och på landet av kommunalnämnden. Besiktningsmännen skola — — — besiktigade lägenheten.

Innan bevis — — — ej börjas.

Vad i — — — som försäljningsställe.

Kostnad för — — — Konungens befallningshavande.

25 §.

Under arbetsinställelse, vid tingssammanträde, inskrivningsförrättning, vapenövningsmöte eller annan truppsammandragning, under marknad, torgdag eller auktion så ock vid annan till större folksamling ledande förrättning, ävensom då eljest öppethållande av försäljningsställe kan föranleda oordningar eller då försäljning visar sig föranleda sådana, må Konungens befallningshavande ävensom polismyndigheten i orten så ock kommunalnämnden för visst tillfälle förbjuda försäljningen eller föreskriva erforderliga inskränkningar med avseende å densamma.

27 §.

2 mom. Därest av handel, vartill tillstånd enligt denna förordning erhållits, oordningar föranledas eller å försäljningsställe, varest dylik handel idkas, osedlighet bedrives och sådant fortfar oaktat skedd erinran från polismyndigheten eller kommunalnämnden, må i stad magistraten och på landet kommunalnämnden förbjuda försäljningens fortsatta bedrivande. Beslutet därom — — — upphäva detsamma.

I Stockholm — — — mom. sägs.

Denna förordning träder i kraft den

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 9 § 1 mom. och 15 § förordningen den 8 maj 1925 (nr 119) angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker.

Härigenom förordnas, att 9 § 1 mom. och 15 § förordningen den 8 maj 1925 angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

9 §.

1. I stad — — — vid besiktning. Sådan besiktning hålles i stad, där stadsfiskal finnes, av denne och eljest av landsfiskalen jämte två personer, utsedda den ena av nykterhetsnämnden samt den andra i Stockholm av överståthållarämbetet, i annan stad av magistraten och i köping eller municipalsamhälle av kommunalnämnden eller motsvarande myndighet. Besiktningsmännen skola — — — besiktigade lägenheten.

Innan bevis — — — ej börjas.

Kostnad för — — — av länsstyrelsen.

15 §.

Under arbetsinställelse, vid tingssammanträde, inskrivningsförrättning, vapenövningsmöte eller annan truppsammandragning, under marknad, torgdag eller auktion så ock vid annan till större folksamling ledande förrättning, ävensom då eljest öppethållande av försäljningsställe kan föranleda oordningar eller då försäljning visar sig föranleda sådana, må länsstyrelsen ävensom polismyndigheten i orten så ock kommunalnämnden för visst tillfälle förbjuda försäljningen eller föreskriva erforderliga inskränkningar med avseende å densamma.

Denna förordning träder i kraft den

Förslag

till

Förordning

**om ändring i vissa delar av förordningen den 18 juni 1937 (nr 436)
angående försäljning av rusdrycker.**

Härigenom förordnas, att 3 kap. 21 § samt 7 kap. 17 och 22 §§ förordningen den 18 juni 1937 angående försäljning av rusdrycker skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

3 kap. Om rätt till detaljhandel.

21 §.

Under arbetsinställelse — — — må länsstyrelsen ävensom polismyndigheten i orten så ock kommunalnämnden för visst tillfälle — — — å densamma.

7 kap. Ansvarsbestämmelser m. m.

17 §.

Det åligger — — — är stadgat.

Polismyndigheten i orten så ock kommunalnämnden skola tillse — — — noga efterföljas.

För köping — — — må länsstyrelsen förordna lämplig polisman att fullgöra vad enligt denna förordning åligger polismyndighet.

22 §.

Av böter — — — kronor, åklagaren. Lika del — — — ställas till överståthållarämbetets och länsstyrelsens förfogande att, i enlighet med — — — av rusdrycker. Återstoden tillfaller kronan.

Andel som — — — i tjänsten.

Utdömt vite tillfaller kronan.

Denna förordning träder i kraft den

Förslag

till

Kungörelse

**om ändrad lydelse av §§ 13 och 29 ordningsstadgan för rikets städer
den 24 mars 1868 (nr 22 s. 1).¹**

Härigenom förordnas, att §§ 13 och 29 ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

§ 13.

Var och — — — behörigen anmäld.

Är fråga — — — mottaga avgift.

Den, som — — — polismyndigheten meddelas.

Underlåter någon — — — 100 kronor.

Visar sig, att tillställning, som här ovan omförmäles, åsyftar eller innebär något, som strider mot sedlighet eller allmän lag eller föranleder till svårare oordning eller medför uppenbar fara för uppträdandes eller åskådares liv, eller att meddelade ordningsföreskrifter rörande tillställningen icke åtlydas, äger polismyndigheten förbjuda dess förnyande. I nu nämnda fall, ävensom då tillställningen äger rum utan vederbörlig anmälan eller tillåtelse eller i strid mot meddelat tillstånd eller bland de närvarande uppkommer oordning av svårare beskaffenhet, som icke kan undanröjas genom deltagarnas avlägsnande, må tillställningen av polischefen i orten inställas eller upplösas, och vare alla, som församlat sig å stället, pliktiga att på uppmaning av polischefen eller annan behörig polisman begiva sig därifrån, vid bot från och med 5 till och med 100 kronor för envar, som icke ställer sig sådan uppmaning till efterrättelse.

I fråga — — — särskilt stadgat.

§ 29.

Vad i denna stadga sägs om magistrat gälle i Stockholm för överståthållarämbetet och i stad, där magistrat ej finnes, för kommunalborgmästaren; och vad om polismyndighet är stadgat skall äga tillämpning i Stockholm å överståthållarämbetet för polisärenden, i annan stad å poliskammare eller polismästare, där sådan finnes, och i övriga städer å magistrat eller kommunalborgmästare.

Denna kungörelse träder i kraft den

¹ Senaste lydelse av § 13 se 1913: 381.

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 56 § hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 (nr 566).

Härigenom förordnas, att 56 § hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 skall erhålla följande ändrade lydelse.

56 §.

Det åligger polismyndighet att biträda vid tillsynen över ordningen med avseende å allmänna hälsovården och, då anledning till anmärkning förekommer, därom skyndsamt göra anmälan till vederbörande hälsovårdsnämnd ävensom att lämna nämnden erforderlig handräckning.

Denna förordning träder i kraft den

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 13 § 3 och 4 mom. motorfordonsförordningen den 23 oktober 1936 (nr 561).

Härigenom förordnas, att 13 § 3 och 4 mom. motorfordonsförordningen den 23 oktober 1936 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

13 §.

3 mom. Besiktningsskylt skall, för automobil och motorecykel i dubbla exemplar, mot nedsättning av skäligt belopp, som fastställs av Konungen, tillhandahållas i stad med poliskammare av denna och eljest av polischefen i orten.

Besiktningsskylt för — — — skall användas. Det ena exemplaret skall, försett med anteckning om utlämnad skylts nummer, av poliskammaren eller polischefen översändas till den försäkringsanstalt som meddelat försäkringen.

Besiktningsskylt må — — — att användas.

Tillhandahållen skylt må — — — stycke sägs.

Skylt skall — — — försäkringen upphör.

4 mom. Länsstyrelse skall övervaka, att besiktningsskyltar i erforderlig utsträckning finnas tillgängliga hos poliskammare och polischef.

Över utlämnade skyltar skall hos poliskammaren eller polischefen föras förteckning — — — försäkringsbevisets nummer. Utlämnade skyltar skola för redovisning uppvisas för poliskammaren eller polischefen årligen under december månad. Brister därvid — — — saknad skylt. Varder skylt — — —, efter avdrag av poliskammarens eller polischefens omkostnader, återbetalas.

Denna förordning träder i kraft den

Förslag

till

Förordning

om ändring i vissa delar av förordningen den 22 juni 1911 (nr 71 s. 1)
angående biografföreställningar.¹

Härigenom förordnas, att § 1 mom. 1 och 3 samt §§ 2, 7, 8 och 9 förordningen den 22 juni 1911 angående biografföreställningar skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

§ 1.

1. Var och en, som önskar offentligen förevisa rörliga fotografiska bilder (biograffilm), skall, där ej annat följer av vad i mom. 3 sägs, därom göra ansökan i Stockholm hos överståthållarämbetet, i annan stad hos poliskammare eller polismästare, där sådan finnes, och i övriga städer hos magistraten eller kommunalborgmästaren samt på landet hos polischefen. Sökanden är pliktig att, när den myndighet, hos vilken ansökan gjorts, så påfordrar, ej mindre styrka, att den uppgivna lokalen blivit av ägaren eller innehavaren upplåten för ändamålet, än även om föreställningens närmare beskaffenhet lämna myndigheten de upplysningar, denna äskar för att kunna meddela erforderliga ordningsföreskrifter.

Där hinder ej anses möta för det sökta tillståndet, skall myndighet, hos vilken ansökan gjorts, meddela tillståndsbegis. Innan sådant erhållits, vare förbjudet att utlämna inträdeskort eller att fordra, begära eller mottaga avgift.

Meddelat tillstånd — — — därtill förekommer.

3. Ansökan om — — — eller motsvarande. Angående sådan föreställning skall dock anmälan göras till myndighet, som i mom. 1 sägs, senast 24 timmar före föreställningens början. Nämda myndighet äger att meddela erforderliga ordningsföreskrifter samt att förbjuda föreställning, om den lokal, som i anmälan avses, befinnes vara ur säkerhetssynpunkt olämplig eller eljest, när skälig anledning förekommer.

§ 2.

Visar sig, att föreställning, som omförmäles här ovan, äsyftar eller innebär något, som strider mot sedlighet eller allmän lag eller föranleder till svårare oordning, eller att meddelade ordningsföreskrifter rörande föreställningen icke åtlydas, äger myndighet, som i § 1 mom. 1 sägs, förbjuda föreställningens förnyande. I nu nämnda fall, ävensom då tillställningen äger rum utan tillstånd eller anmälan, som i § 1 sägs, eller i strid mot meddelat tillstånd eller bland de närvarande uppkommer oordning av svårare beskaffenhet, som icke kan undanröjas genom deltagarnas avlägsnande, må föreställningen av polischefen i orten inställas eller upplösas, och vare alla, som för samlat sig å stället, pliktiga att på uppmaning av polischefen eller annan behörig polisman begiva sig därifrån, vid bot från och med 5 till och med 100 kronor för envar, som icke ställer sig sådan uppmaning till efterrättelse.

§ 7.

Har film — — — bevis (förbudskort).

Har film — — — uppgift härom.

¹ Jfr 1939: 703 och 1941: 439.

Tillståndskort skall vid anfordran tillhandahållas myndighet, som i § 1 mom. 1 sägs, ävensom polisman.

Angående stämpelbeläggning — — — i stämpelförordningen.

Del, som — — — av filmnegativet.

Del, som — — — statens biografbyrå.

§ 8.

Giver någon föreställning, som avses i § 1 mom. 1, utan tillstånd eller i strid mot föreskrifterna i meddelat tillståndsbevis eller utan att ställa sig till efterrättelse för dylik föreställning meddelade ordningsföreskrifter eller försummar ägare eller innehavare av lokal, som skall begagnas för sådan föreställning, att före dess början göra sig förvissad om att tillstånd meddelats, straffes med dagsböter. Till enahanda — — — eller § 4.

§ 9.

Underlåter någon i fall, som omförmäles i § 1 mom. 3, att göra anmälan om föreställning eller att ställa sig till efterrättelse meddelade ordningsföreskrifter eller försummar ägare eller innehavare av lokal, som skall begagnas för sådan föreställning, att före dess början göra sig förvissad om att förvisningen blivit vederbörligen anmäld, böte från och med 5 till och med 100 kronor.

Denna förordning träder i kraft den

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den
28 oktober 1943.*

Närvarande:

justitieråden ALSÉN,
 LIND,
regeringsrådet EKLUND,
justitierådet ERICSSON.

Enligt lagrådet den 8 mars 1943 tillhandakommet utdrag av protokoll över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 26 februari 1943, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

- 1) lag om vad i allmänhet skall med polismyndighet avses;
- 2) lag om ändrad lydelse av 10 kap. 12 § strafflagen;
- 3) lag om ändrad lydelse av 14 och 16 §§ lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 1) angående naturminnesmärkens fredande;
- 4) lag angående upphävande av 9 § lagen den 6 maj 1921 (nr 188) om rätt i vissa fall för polismyndighet att omhändertaga djur;
- 5) lag om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. och 15 § 1 mom. lagen den 12 juni 1885 (nr 27) angående lösdrivares behandling;
- 6) lag om ändrad lydelse av 22 § lagen den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar; samt
- 7) lag om ändrad lydelse av 15 § 2 mom. lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av t. f. chefen för rättsavdelningen i socialdepartementet hovrättsassessorn J. M. Wahlbäck.

Förslagen föranledde följande yttranden.

Förslaget till lag om ändrad lydelse av 10 kap. 12 § strafflagen.

Justitieråden *Alsén* och *Lind* samt regeringsrådet *Eklund*:

Då i andra stycket av förevarande paragraf statspolisintendenten upptagits bland de organ vilka skola anses såsom civilmyndighet och därvid ställts vid sidan av »landsfogde och annan polischef», lär det icke ha varit meningen att statspolisintendenten skulle äga handla som civilmyndighet för annan händelse än att han vid tillfället i fråga utövade chefskapet över vederbörande polispersonal och hade ledningen vid ordningens upprätthållande å orten. Till skillnad från landsfogde och övriga här avsedda befattningshavare intager emellertid statspolisintendenten icke på grund av tjänsten såsom sådan en dylik ställning. Det erfordras, att han därtill särskilt förordnas av läns-

styrelsen; sådant förordnande skall meddelas honom, då han åtföljer polisstyrka vid tjänstgöring å landsbygden eller i stad, varest polismästare ej finnes, såvitt ej särskilda skäl föranleda till annat (se kungörelsen den 16 september 1932 angående stats- och reservpolisen, särskilt 17 §, samt instruktionen den 2 december samma år för statspolisintendenten, särskilt 7 §). Där statspolisintendenten erhåller förordnande som nu sagts, synes han närmast vara att anse såsom den vilken — på sätt säges i det föreslagna lagrummet — i sådan ämbets- eller tjänstemans (polischefs) ställe satt är. Strängt taget skulle det därför måhända icke vara nödigt, lika litet som hittills, att i paragrafen särskilt omnämna statspolisintendenten. Tydligen har det emellertid ansetts önskvärt att till undanröjande av varje tvekan direkt utsäga att ifrågavarande ställning tillkommer denne (jfr förordningen den 31 december 1915 angående användande av militär personal till upprätthållande av allmän ordning m. m., 2 §). Vidare märkes att, när statspolisintendenten vid sammandragande av större polisstyrka inställer sig å platsen, av eget initiativ eller på länsstyrelsens begäran, länsstyrelsen städse torde komma att tillägga honom chefskapet över styrkan och ledningen vid ordningens upprätthållande å orten; det undantag härifrån som kan ifrågakomma — när statspolis användes i en polismästarstad — synes icke vara av något nämnvärt praktiskt intresse, all den stund statspolisintendentens personliga ingripande i sådana fall knappast torde påkallas. Vid dessa förhållanden synes förslaget i denna del, om än begränsningen i statspolisintendentens ställning icke kommit till uttryck i lagtexten, icke böra föranleda vidare erinran.

Emellertid kvarstår i ett annat hänseende en viss oklarhet, som sammanhänger med innebörden av bestämmningen den som i sådan ämbets- eller tjänstemans ställe satt är. Vid statspolisens sammandragande å viss ort tillkommer enligt förutnämnda kungörelse (17 §) chefskapet över styrkan principiellt polischefen på platsen, vilken har befälet över ortens polispersonal och är ansvarig för ordningens upprätthållande därstädes. Emellertid må efter omständigheterna den omedelbara ledningen överlåtas å det åtföljande statspolisbefälet; i motiven till kungörelsen förutsattes att, då i spetsen för en statspolisstyrka på landsbygden står en befälsperson av kommissaries grad, det omedelbara befälet liksom ansvaret för ordningens upprätthållande, direkt under länsstyrelsen, som regel tilldelas denne samt att detsamma stundom torde komma att ske även i fråga om överkonstapel (jfr propositionen 178/1932 Bil. A sid. 44). Den frågan uppkommer då huruvida en sådan befattningshavare, såsom satt i polischefens ställe, är att anse som civilmyndighet. Den nyss återgivna bestämmningen synes efter orden närmast leda till att så är förhållandet. Därest med förslaget avses en dylik utsträckning av civilmyndighetsbegreppet, torde det gå längre än som ur olika synpunkter ter sig önskvärt. Särskilt må uppmärksammas, att ej blott länsstyrelse utan även t. ex. landsfiskal eller stadsfiskal äger att i det föreliggande fallet träffa avgörande om ledningens överlåtande å statspolisbefälet. Jämväl i andra fall och med avseende å andra befattningshavare vid polisväsen-

det torde, med hänsyn till den betydande utvidgningen av kretsen utav de befattningshavare som enligt förslaget äro att hänföra till civilmyndighet, behovet av en mera bestämd avgränsning av delegationsrätten göra sig gällande. I detta sammanhang må erinras, att förevarande spörsmål är av intresse jämväl med hänsyn till civilmyndighetens ställning i förhållande till militärbefälet, sedan militärhandräckning lämnats (se förutnämnda 1915 års förordning; jfr ock den av särskilt tillkallade utredningsmän verkställda, den 18 december 1942 överlämnade utredningen angående frågan om polismans rätt att bruka våld m. m., statens offentliga utredningar 1942:54). Med hänsyn till det anförda och då det uppenbarligen, särskilt vid allvarliga tillfällen, är av vikt att full klarhet råder om vem som i en viss situation intager ställning av civilmyndighet, torde det vara angeläget att frågan om delegationsrättens omfattning upptages till närmare övervägande.

Justitierådet *Ericsson*:

Som statspolisintendenten icke på grund av tjänsten såsom sådan intager ställning av polischef, synes det mindre följdriktigt att, såsom skett i andra stycket av förevarande paragraf, upptaga statspolisintendenten bland de organ som vid avsett tillfälle skola anses såsom civilmyndighet och därvid placera honom mellan Konungens befallningshavande såsom länets högsta polismyndighet, å ena, samt »landsfogde och annan polischef», å andra sidan. För de särskilda fall, där statspolisintendenten åtföljer polisstyrka vid tjänstgöring å landsbygden eller i stad, varest polismästare ej finnes, samt länsstyrelsen jämlikt 17 § sista stycket i 1932 års kungörelse angående stats- och reservpolisen meddelar honom förordnande att direkt under länsstyrelsen utöva chefskapet över polisstyrkan jämte den övriga polispersonal, som må finnas å orten, samt hava ledningen vid ordningens upprätthållande därstädes, är det uppenbart, att statspolisintendenten är att anse såsom den vilken i civilmyndighets (»sådan ämbetsmans eller tjänstemans») ställe satt är. Jag finner det förty onödigt och jämväl missvisande att i paragrafen särskilt omnämna statspolisintendenten.

I fråga om önskvärdheten av en mera bestämd avgränsning av delegationsrätten är jag ense med lagrådets övriga ledamöter.

Övriga lagförslag.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Ur protokollbet:

G. Lindencrona.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 22 december 1943.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie-, kommunikations-, finans- och ecklesiastikdepartementen anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, lagrådets den 28 oktober 1943 avgivna utlåtande över de den 26 februari 1943 till lagrådet remitterade förslagen till

- 1) lag om vad i allmänhet skall med polismyndighet avses;
- 2) lag om ändrad lydelse av 10 kap. 12 § strafflagen;
- 3) lag om ändrad lydelse av 14 och 16 §§ lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 1) angående naturminnesmärkens fredande;
- 4) lag angående upphävande av 9 § lagen den 6 maj 1921 (nr 188) om rätt i vissa fall för polismyndighet att omhändertaga djur;
- 5) lag om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. och 15 § 1 mom. lagen den 12 juni 1885 (nr 27) angående lösdrivares behandling;
- 6) lag om ändrad lydelse av 22 § lagen den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar; samt
- 7) lag om ändrad lydelse av 15 § 2 mom. lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin.

Efter förmälan att lagrådet lämnat de under 1) samt 3)—7) här ovan omförmälda lagförslagen utan erinran anför föredraganden beträffande förslaget till lag om ändrad lydelse av 10 kap. 12 § strafflagen:

Lagrådet har framhållit, att en viss oklarhet rådde beträffande innebörden av bestämningen den som i sådan ämbets- eller tjänstemans ställe satt är. Lagrådet erinrar i detta sammanhang om att vid statspolisens sammandragande å viss ort chefskapet över styrkan enligt 17 § kungörelsen den 16 september 1932 angående stats- och reservpolisen principiellt tillkomme polischefen på platsen, vilken hade befälet över ortens polispersonal och vore ansvarig för ordningens upprätthållande därstädes. Emellertid kunde efter omständigheterna den omedelbara ledningen överlätas å det åtföljande statspolisbefälet. Lagrådet omnämner, att i motiven till nyssnämnda kungörelse förutsattes att, då i spetsen för en statspolisstyrka på landsbygden stode en befälsperson av kommissaries grad, det omedelbara befälet liksom ansvaret för ordningens upprätthållande, direkt under länsstyrelsen, som

regel tilldelades denne samt att detsamma stundom torde komma att ske även i fråga om överkonstapel. Den frågan uppkomme då, huruvida en sådan befattningshavare, såsom satt i polischefens ställe, vore att anse som civilmyndighet. Den nyss återgivna bestämningen syntes efter orden närmast leda till att så vore förhållandet. Därest med förslaget avsåges en dylik utsträckning av civilmyndighetsbegreppet, torde det, framhåller lagrådet, gå längre än som ur olika synpunkter tedde sig önskvärt. Särskilt borde uppmärksammas, att ej blott länsstyrelse utan även t. ex. landsfiskal eller stadsfiskal ägde att i det föreliggande fallet träffa avgörande om ledningens överlåtande å statspolisbefälet. Lagrådet anför slutligen, att det, med hänsyn till det anförda och då det uppenbarligen, särskilt vid allvarliga tillfällen, vore av vikt att full klarhet rådde om vem som i en viss situation intoge ställning av civilmyndighet, torde vara angeläget att frågan om delegationsrättens omfattning upptoges till närmare övervägande.

10 kap. 12 § strafflagen reglerar frågan om tillvägagångssättet vid stillande med vapenmakt av uppror i fall då för ändamålet krigsmanskap kommer till användning. Avgörandet av frågan huruvida vapen skola brukas eller ej tillkommer civilmyndighet, varmed enligt lagrummet förstås Konungens befallningshavande, borgmästare eller polismästare i stad och landsfogde å landet, eller den, som i sådan ämbetsmans ställe satt är. Det föreliggande förslaget innebär härutinnan, såvitt nu är i fråga, den utvidgningen att jämväl landsfiskal inbegripits under civilmyndighet, varför, såväl i stad som på landet, vederbörande polischef — eller den som i polischefens ställe satt är — skall äga de befogenheter, som enligt lagrummet tillkomma civilmyndighet.

Den av lagrådet berörda frågan avser, såsom av det föregående framgår, vilken omfattning den delegationsrätt, som innefattas i uttrycket den som i sådan ämbetsmans ställe satt är, bör anses äga, därvid önskvärdheten av en mera bestämd avgränsning av ifrågavarande begrepp framhållits. Vid bedömande av detta spörsmål bör beaktas, att fall kunna förekomma, då en civil polisstyrka har att utan medverkan av militärmanskap möta en upprorsituation. Något uttryckligt stadgande finnes ej för närvarande om polisens rätt att under dylika omständigheter bruka vapen till ordningens upprätthållande. Under förutsättning att polisstyrkans befälhavare tillhör någon av de kategorier av befattningshavare, som omnämnas i 10 kap. 12 § strafflagen, har emellertid ansetts, att han även i angivna situation äger de befogenheter, som enligt nämnda lagrum tillkomma civilmyndighet. Saken ställer sig däremot tveksam, därest befälhavaren ej tillhör de såsom civilmyndighet särskilt betecknade befattningshavarna. Det är ej utan vidare klart, att kretsen av de personer, åt vilka kan anförtros att ingripa med vapenmakt i en upprorsituation, bör vara lika vidsträckt i fall då läget är så allvarligt att rekvisition skett av krigsmanskap som då enbart en civil polisstyrka står till förfogande. Sambandet mellan de båda frågorna är emellertid uppenbart. En reglering av polismaktens befogenheter i en upprorsituation synes i sin tur helst

icke böra ske utan att samtidigt spörsmålet om polismans rätt över huvud att bruka våld upptages till närmare övervägande. En utredning angående denna fråga har verkställts av särskilda, inom justitiedepartementet tillkallade sakkunniga, vilka den 18 december 1942 framlagt förslag i ämnet. Förslaget är för närvarande beroende på prövning. Med hänsyn härtill synes vad av lagrådet anförts böra upptagas i ett senare sammanhang och alltså icke nu föranleda ändring beträffande utformningen av ifrågavarande delegationsrätt.

Utan ändring av strafflagen synes emellertid önskemålet om förtydligande av den innebörd förenämnda delegationsrätt bör anses äga kunna i viss mån tillgodoses. Enligt 17 § fjärde stycket kungörelsen angående stats- och reservpolisen äger länsstyrelse förordna, att den, som har förmanskapet över en av ordningsstatspolis eller reservpolis bestående styrka, som tjänstgör utom förläggningstaden, eller annat polisbefäl skall direkt under länsstyrelsen utöva chefskapet över styrkan jämte den övriga polispersonal, som må finnas å orten, samt hava ledningen vid ordningens upprätthållande därstädes. Det torde icke behöva vara föremål för tvekan, att den, åt vilken givits sådant förordnande, därmed bör anses vara i den mening, vari uttrycket användes i 10 kap. 12 § strafflagen, satt i polischefens ställe. Till utmärkande härav torde lämpligen böra i förstnämnda författningsrum införas ett stadgande, enligt vilket länsstyrelsens förordnande jämväl bör innefatta uppdrag att i vederbörande polischefs ställe utöva civilmyndighets befogenheter. Genom ett dylikt tillägg till fjärde stycket torde det bliva klarlagt, att motsvarande behörighet icke tillkommer den, åt vilken polischef jämlikt andra stycket överlåtit ledningen vid ordningens upprätthållande å orten. Jag torde få ånyo upptaga frågan, sedan riksdagens beslut i förevarande ärende föreligger.

I 17 § fjärde stycket nyssnämnda kungörelse stadgas vidare, att förordnande enligt nämnda stycke skall, såvitt ej särskilda skäl till annat föranleda, meddelas statspolisintendenten, där denne åtföljer polisstyrka å landsbygden eller i stad, varest polismästare ej finnes. Vidtages den av mig förut föreslagna ändringen i kungörelsen, följer därav, att förordnandet för statspolisintendenten kommer att innehålla stadgande om hans befogenhet att vara civilmyndighet. Vid sådant förhållande föreligger ej längre något praktiskt behov av att i 10 kap. 12 § strafflagen medtaga statspolisintendenten bland de organ vilka skola anses såsom civilmyndighet. Jämkning av förslaget i nu antydd riktning torde därför böra företagas.

Kungl. Maj:t har den 10 december 1943 på föredragning av chefen för justitiedepartementet beslutat inhämta lagrådets utlåtande över upprättat förslag till lag om djurskydd. Genom nämnda lag, vilken är avsedd att träda i kraft den 1 januari 1945, upphäves lagen om rätt i vissa fall för polismyndighet att omhändertaga djur. Med hänsyn härtill torde det i nu förevarande ärende upprättade förslaget till lag angående upphävande av

9 § lagen den 6 maj 1921 (nr 188) om rätt i vissa fall för polismyndighet att omhändertaga djur böra utgå.

Tiden för den föreslagna lagstiftningens ikraftträdande torde böra framflyttas till den 1 januari 1945.

Smärre redaktionella jämkningar hava vidtagits i förslagen till lag om vad i allmänhet skall med polismyndighet avses och lag om ändrad lydelse av 10 kap. 12 § strafflagen.

Efter vidtagande av nu omförmälda ändringar i de i bilaga A till statsrådsprotokollet den 26 februari 1943 upptagna förslagen hava nya författningsförslag i ämnet upprättats.

Föredraganden hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte

dels, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga förslagen till

- 1) lag om vad i allmänhet skall med polismyndighet avses,
 - 2) lag om ändrad lydelse av 10 kap. 12 § strafflagen,
 - 3) lag om ändrad lydelse av 14 och 16 §§ lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 1) angående naturminnesmärkens fredande,
 - 4) lag om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. och 15 § 1 mom. lagen den 12 juni 1885 (nr 27) angående lösdriivares behandling,
 - 5) lag om ändrad lydelse av 22 § lagen den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar samt
 - 6) lag om ändrad lydelse av 15 § 2 mom. lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin,
- dels föreslå riksdagen att antaga förslagen till
- 7) lag om ändrad lydelse av 23 § lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården,
 - 8) lag om ändrad lydelse av 27 § epidemilagen den 19 juni 1919 (nr 443),
 - 9) förordning om ändrad lydelse av § 15 förordningen den 6 augusti 1894 (nr 61) angående mantalsskrivning,
 - 10) förordning om ändrad lydelse av 4 § 7 mom. förordningen den 23 oktober 1908 (nr 128) angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter,
 - 11) förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 11 juli 1919 (nr 406) angående försäljning av pilsnerdricka samt
 - 12) förordning om ändrad lydelse av 9 § 1 mom. och 15 § förordningen den 8 maj 1925 (nr 119) angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker,
- dels ock anhålla om riksdagens yttrande över förslagen till
- 13) förordning om ändrad lydelse av §§ 13, 27 och 29 ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868 (nr 22),
 - 14) förordning om ändrad lydelse av 56 § hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 (nr 566),
 - 15) kungörelse om ändrad lydelse av 3 § vapenkungörelsen den 22 juni 1934 (nr 315),

16) *förordning om ändrad lydelse av 13 § 3 och 4 mom. motorfordonsförordningen den 23 oktober 1936 (nr 561) samt*

17) *förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 22 juni 1911 (nr 71 s. 1) angående biografföreställningar.*

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Anders Lundstedt.
